Приет с Решение №……..
от……2021г.

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДИМОВО 2021-2027

гр. Димово

2021г.

Община Димово

Obstina_dimovo@abv.bg

Тел.09314/22-60

СЪДЪРЖАНИЕ:

I. ВЪВЕДЕНИЕ..... 10
1. Цели, място и роля на ПИРО в цялостната система от документи за стратегическо планиране на регионално.....10
2. Законови норми, подход и принципи….....10
2.1.Законодателна рамка 10
2.2. Стратегическа рамка 12
2.3. Подход 15
2.4. Принципи..... 16
3. Отговорности на институциите и партньорите за разработването и приемането на ПИРО 16
4. Очаквани резултати 17
II. ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ И АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДИМОВО ……17
1. Обща характеристика на общината 17
1.1.Географско положение, граници и обща площ 17
1.2.Релеф…….. 18
1.3.Климат…….....18
1.4. Води и водни ресурси 19
1.5. Почвени ресурси 19
1.6. Флористично и фаунистично разнообразие 19
1.7. Минерални ресурси……. 20
1.8. Културно – историческо и архитектурно наследство. Природни забележителности …..... 20
1.9. Основни изводи – потенциали и проблеми: ..... .22
2. Състояние на местната икономика 22
2.1. Характеристика на националната и областна икономика 22
2.2. Обща икономическа характеристика на община Димово..... 25
2.3. Секторна икономическа характеристика на община Димово 26
2.4. Основни изводи – потенциали и проблеми: ..... .32
3. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси 32
3.1. Демографска характеристика 32
3.2. Икономическа активност на населението, пазар и производителност на труда ……. ……..…….... 41
3.3. Образование 44
3.4. Здравеопазване 46
3.5. Социални услуги 47
3.6. Култура..... 48
3.7. Спорт.....49
3.8. Основни изводи – потенциали и проблеми: 49
4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията…….....50
4.1. Транспортна мрежа и достъпност ..... .50

4.2. Водоснабдителна и канализационна мрежи 51
4.3. Хидротехническа инфраструктура, брегоукрепителни мероприятия 52
4.4. Хидромелиоративна инфраструктура 52
4.5. Енергийна мрежа в т.ч. енергийна ефективност и ВЕИ …..... 52
4.6. Комуникационни мрежи и широколентов достъп 53
4.7. Градска среда (зелени площи, осветление, дребномащабна инфраструктура) 53
4.8. Основни изводи – потенциали и проблеми: 54
5. Екологично състояние и рискове 55
5.1. Качество на атмосферния въздух 55
5.2. Качество на водите 55
5.3. Качество на почвите 56
5.4. Управление на отпадъците..... …..56
5.5. Рискове от природни бедствия и аварии 57
5.6. Нарушени територии за възстановяване 57
5.7. Защитени зони 57
5.8. Защитени територии 59
5.9. Биоразнообразие 59
5.10. Лечебни растения 60
5.11.Ландшафт…….. 62
5.12. Основни изводи – потенциали и проблеми: 63
6. Административен капацитет и управление 63
6.1.Административен капацитет и управление на проекти..... 63
6.2. Анализ на общинския бюджет..... 65
6.3. Прозрачност и партньорство 66
6.4. Капацитет на заинтересованите страни при управлението на проекти….. 66
6.5. Основни изводи – потенциали и проблеми: 67
7. Културно-историческото наследство 67
7.1. Недвижими културни ценности 67
7.2. Движими културни ценности 70
7.3. Обобщени изводи – проблеми и потенциали: 70
8. Състояние на селищната мрежа и жилищния сектор 71
8.1. Историческо развитие на селищната мрежа 71
8.2. Градоустройствена характеристика на населените места 72
8.3. Административно-териториално устройство на общината..... 73
8.4. Баланс на територията 74
8.5. Жилищен сектор 75
8.6. Основни изводи – потенциали и проблеми: 76
9. Анализ на връзката на общината със съседните територии извън административните й граници, които имат потенциал да влияят върху развитието на населените места и териториите в рамките на общината……76
9.1. Връзка с Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северозападен регион..... ….76
9.2. Съвместни проекти със съседни общини.....77

9.3. Основни изводи – потенциали и проблеми: 78
10. Влияние на големи инфраструктурни проекти с регионално и национално значение, предвидени за реализация на територията на общината ...…….79
11. SWOT анализ 80
11.1. SWOT-анализ на местната икономика 81
11.2. SWOT-анализ на социалната сфера и човешките ресурси ……....82
11.3. SWOT-анализ на инфраструктурата, свързаността и достъпността на територията..... 83
11.4. SWOT-анализ на околната среда и природните ресурси 84
11.5. SWOT-анализ на административния капацитет 85
11.6. Избор на стратегия 85
12. Описание на взаимовръзките на анализа с резултатите от проведения хоризонтален социално- икономически анализ на районите на национално ниво 86
III. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 …..... 93
1. Основополагащи принципи при формулирането на стратегическата част 93
2. Подход за формулиране на визията 96
3. Визия за развитие 96
4. Стратегически цели 97
5. Приоритети за развитие 98
Приоритет 1: Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика на основата на наличния потенциал 98
Мярка 1. Интелигентно, устойчиво и диверсифицирано селско и горско стопанство ……..……99
Мярка 2. Подобряване на съществуващия местен микро и малък бизнес … ..100
Мярка 3. Насърчаване на предприемачеството и стартиране и развитие на икономически дейности в нови МСП в сектора на ХВП, търговията и други 100
Приоритет 2: Изграждане на техническите инфраструктури, благоустрояване на населените места в общината и опазване на околната среда 100
Мярка 1. Премахване на дефицитите във всички основни мрежи на техническата инфраструктура……..101
Мярка 2. Благоустрояване на населените места (жизнената среда).....101
Мярка 3. Опазване на околната среда и управление на рисковете, повишаване на енергийна ефективност и внедряване на ВЕИ 101
Приоритет 3: Развити и достъпни образователни, здравни, социални услуги и младежки и спортни дейности; осигуряване на заетост и личностна изява 102
Мярка 1. Подобряване на образованието, спорта и младежките дейности и тяхната инфраструктура……102
Мярка 2. Подобряване на достъпа до здравното обслужване на населението и развитие на инфраструктурата на здравеопазването.....103
Мярка 3. Развитие на услугите в социалната сфера и подобряване на инфраструктурата …… 103

Приоритет 4: Валоризиране на културно-историческото наследство и развитие на туризъм 103

Мярка 1. Реконструкция и обновяване на обществени сгради и обекти с историческо и културно значение 104

Мярка 2. Организиране на разнообразни прояви в културния календар на общината.....104

Мярка 3. Развитие на туризма като възможност за популяризиране на културното наследство и допълнителни доходи на населението 104

Приоритет 5: Добро управление съвместно със заинтересованите страни и гражданите.....105

Мярка 1. Прилагане на интегриран подход в планирането на социално-икономическото развитие и устройството на територията и ефективен контрол за опазване на природната среда и историческото наследство 105

Мярка 2. Внедряване на добри практики в областта на управлението и информационното обезпечаване 105

Мярка 3. Развитие на административния капацитет в услуга на гражданите и бизнеса 105

IV. ОПИСАНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ, НА ПАРТНЬОРИТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ФОРМИТЕ НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ ……106

V. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ……..... 106

1. Зона за обществено обслужващи дейности и рекреация (ЗООДР).....107
2. Смесена многофункционална бизнес зона (СМБЗ) 107

VI. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ 107

VII. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ 109

VIII. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО ……..109

IX. ПРИЛОЖЕНИЯ 111

Списък на таблиците

Таблица 1 Основни макроикономически показатели на националната икономика за периода 2010-2019 г. 24
Таблица 2 Икономическо развитие на област Видин за периода 2015-2018 г. ..... .25
Таблица 3 Справка за регистрирани земеделски стопани по реда на Наредба 3/1999 за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани……..27
Таблица 4 Размер на засети площи с основни земеделски култури в община Димово за периода 2014-2019 г. в дка ..... .28
Таблица 5 Справка за броя на животните в община Димово за периода 2014-2019 г. 28
Таблица 6 Население под, във и надтрудоспособна възраст в страната и в община Димово към 31.12.2019г. ……..34
Таблица 7 Население на територията на община Димово 35
Таблица 8 Население по постоянен и настоящ адрес в община Димово..... 36
Таблица 9 Основни демографски процеси в община Димово……..... 37
Таблица 10 Население по възрастови групи в община Димово..... 38
Таблица 11 Самоопределяне по етническа принадлежност…..... 40
Таблица 12 Население на 7 и повече навършени години по населени места и степен на завършено образование към 01.02.2011г……..... 41
Таблица 13 Основна информация за мерките за заетост през периода 2014-2019 г. …..... 42
Таблица 14 Динамика в броя и капацитета на детските заведения в община Димово за периода 2016-2020 г. 44
Таблица 15 Промени в броя на общообразователните училища и броя на учениците в община Димово за периода 2016-2020 уч. г. 45
Таблица 16 Дял на преждевременно напуснали системата на образованието ученици в община Димово 46
Таблица 17 Структурна организация на социалните услуги в община Димово……..... 47
Таблица 18 Данни за битовите отпадъци в община Димово 56
Таблица 19 Изпълнени проекти в рамките на ОПР 2015-2020 64
Таблица 20 Код по ЕКАТТЕ и категория на населените места 73
Таблица 21 Големи инфраструктурни проекти с регионално и национално значение с влияние за община Димово 79
Таблица 22 SWOT-матрица на местната икономика 81
Таблица 23 SWOT-матрица на социалната сфера и човешките ресурси 82
Таблица 24 SWOT-матрица на инфраструктурата, свързаността и достъпността на територията 83
Таблица 25 SWOT-матрица на околната среда и природните ресурси 84
Таблица 26 SWOT-матрица на административния капацитет и управление 85
Таблица 27 Взаимовръзки между заключенията от Анализа на СЗР и ПИРО Димово 87

Списък на фигурите

Фигура 1 Разлики в системата от документи за стратегическо планиране след ЗРР за новия програмен период 11
Фигура 2 Глобални цели на устойчивото развитие (ООН)/ Трансформиране на нашия свят: Дневен ред 2030 за устойчиво развитие ……..12
Фигура 3 Население в под, над и в трудоспособна възраст в община Димово …39
Фигура 4 Линия на бедност по области през 2018 година ……..43
Фигура 5 Визуализация на тежестта на SWOT-матриците ……86
Фигура 6 Актуална схема на регионалното и пространствено планиране ……94
Фигура 7 Структура на стратегическата част на ПИРО Димово ……96

Списък на картите

Карта №1. Географско положение на община Димово 18

Списък на използваните съкращения	
АИС	Автоматизирана информационна система
АКБ	Археологическа карта на България
АНКПР	Актуализирана национална концепция за пространствено развитие
АО	Административно обслужване
БВП	Брутен вътрешен продукт
БГ	България
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ВиК	Вода и канализация
ДБТ	Дирекция бюро по труда
ДГ	Детска градина
ДМА	Дълготрайни материални активи
ЕИО	Европейска икономическа общност
ЕС	Европейски съюз
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ИПГВР	Интегриран план за градско възстановяване и развитие
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение
ИТСР	Интегрирана териториална стратегия за развитие
МИГ	Местна инициативна група
МОН	Министерство на образованието и науката
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НКПР	Национална концепция за пространствено развитие
НПР	Национална програма за развитие
НСИ	Национален статистически институт
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие
ОДЗ	Областна дирекция „Земеделие“
ООН	Организация на обединените нации
ОПР	Общински планове за развитие
ОПУ	Областно пътно управление
ОУПО	Общ устройствен план на общината
ПИРО	План за интегрирано развитие на община
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадни води
ПЧИ	Преки чуждестранни инвестиции
ПЧП	Публично-частно партньорство
РДМА	Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
СЗР	Северозападен район
СУ	Средно училище
ЮЗР	Югозападен район
COVID-19	Coronavirus disease 2019 (Заболяване коронавирус 2019)
NUTS	Nomenclature des Unités territoriales statistiques (Номенклатура на териториалните единици за статистически цели)
SWOT	Strengths, weaknesses, opportunities and threats (Силни и слаби страни, възможности и заплахи)
TEN-T	Trans-European Transport Network (Трансевропейска транспортна мрежа)

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. *Цели, място и роля на ПИРО в цялостната система от документи за стратегическо планиране на регионалното развитие*

В своята същност Планът за интегрирано развитие на община Димово (ПИРО) 2021-2027 г. е основополагащ, стратегически документ и важен инструмент за управлението на общината през следващите седем години. Пространственият обхват на ПИРО включва цялата територия на общината – землищата на гр. Димово и всичките 22 села. Определени са зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и възможностите за кооперирane със съседни общини. Планът за интегрирано развитие на общината е със средносрочно действие, като времето за неговото изпълнение съвпада със следващия програмен период на ЕС до края на 2027 година.

ПИРО като част от системата от стратегически документи интегрира регионалното и пространственото развитие и служи за определяне на актуалните проблеми, нуждите и потенциалите за развитие на районите, общините и населените места, които се отчитат при разработването на инвестиционни програми и финансови инструменти, включително съфинансирани от фондовете на Европейския съюз. В унисон с тях е и планирането и изпълнението на интегрирани подходи за териториално и градско развитие и на местни инициативи, допринасящи за постигане на националните цели и приоритетите за регионално и местно развитие.

ПИРО се изработва за цялата територия на общината, като могат да се определят зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за кооперирane със съседни общини.

Основната цел на Плана за интегрирано развитие на община Димово е да предложи обща рамка и последователност от конкретни действия за устойчиво и интегрирано развитие на местно ниво, обединени в конкретна програма за действие. Общинският план за интегрирано развитие на Димово е оперативен документ, обединяващ целите и начините за тяхното постигане, при задължително съответствие с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северозападния регион от ниво 2 и действащия Общ устройствен план на общината.

2. *Законови норми, подход и принципи*

2.1. Законодателна рамка

Изготвянето на плановете за интегрирано развитие на общини (ПИРО) е регламентирано в Закона за регионалното развитие с неговата редакция от март 2020 година, както и в правилника за неговото прилагане. В новия програмен период 2021-2027 г. ПИРО обединяват в рамките на един стратегически документ елементите на общинските планове за развитие (ОПР) и интегрираните планове за градско възстановяване и развитие (ИПГВР), които се изготвяха до момента (виж фигурата).

Фигура 1. Разлики в системата от документи за стратегическо планиране след изменението на ЗРР за новия програмен период

Съгласно ЗРР плановете за интегрирано развитие на община са част от системата от документи за стратегическо планиране на регионалното и пространственото развитие. Те са в йерархична съподчиненост на документите от по-горните нива – интегрирани териториални стратегии за развитие на регионите за планиране от ниво 2 и актуализираната Национална концепция за регионално и пространствено развитие. Изготвят се с хоризонт от 7 години и очертават средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината в съответствие с интегрираната териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 2 и общия устройствен план на общината (чл. 13. ЗРР). В този смисъл ПИРО следва да отчете и предвижданията на общия устройствен план на общината, ако такъв е изготвен към момента на разработването му или двата документа да се изготвят паралелно, ако е възможно.

Към момента на изготвяне на ПИРО Димово, Общинската администрация има изготвен ОУПО и настоящият документ е синхронизиран с него.

Изменението на Закона за туризма от 2020г. (ДВ, бр. 17, 2020) изисква в програмата за реализация на плановете за интегрирано развитие на общините да се включва самостоятелен раздел, който съдържа общинската програма за развитие на туризма (чл. 11от ЗТ). Тя следва да е в съответствие с приоритетите на областната стратегия за развитие на туризма и Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма и стратегиите за развитие на отделните видове туризъм.

Следва да се подчертае, че стратегиите на областно ниво не са изготвени и приети, което поставя пред трудности местната администрация за изготвянето на програма за развитие на туризма, която да е в *„съответствие с приоритетите на областната стратегия“.* Въпреки това в ПИРО са включени мерки и проекти, които

подкрепят развитието на туристически дейности в общината, съобразно местните специфики.

При изготвянето на ПИРО са взети предвид и редица закони, които имат пряко влияние върху управлението на територията и нейното финансиране. По – важните от тях са:

- Закон за административно – териториалното устройство на Р България;
- Закон за местното самоуправление и местната администрация;
- Закон за общинската собственост;
- Закон за водите;
- Закон за горите;

Освен изброените закони има и други специализирани административни актове, които определят дейността на общините в различните сектори и от които произтичат конкретни права и задължения на общинската администрация. Тук следва да се добавят Международните конвенции, ратифицирани от правителството на Р България, с които е свързана работата в конкретен сектор, като права на човека, културно наследство и др.

2.2. Стратегическа рамка

Действащото законодателство задължително изисква осигуряването на съгласуваност на ПИРО с основните стратегически документи на европейско, национално и областно ниво. Тези документи са:

***Фигура 2. Глобални цели на устойчивото развитие (ООН)/ Трансформиране на нашия* свят: Дневен ред 2030 за устойчиво развитие**

Всички 17 цели са свързани помежду си и имат срок за тяхното постигане до 2030 г.

Те са насочени към преодоляване на глобалните предизвикателства, пред които сме изправени. Новите цели предвиждат изкореняването на крайната бедност във всичките й форми, ликвидирането на глада и помощ за устойчивото развитие на селското стопанство, поощряване на здравословния начин на живот и съдействието за

благополучието на всички хора, осигуряването на всеобщо и качествено образование, рационална употреба на водните ресурси, всеобщ достъп до екологично чиста енергетика и др. За постигането на целите ще трябва да бъдат изпълнени общо 169 производни задачи в областта на социално-икономическото развитие. Напредъкът по изпълнението на плана ще се обсъжда четири пъти годишно на форум на високо равнище под егидата на Общото събрание.

Документ за размисъл „Към устойчива Европа до 2030 г.“

Този документ замества действащата до сега Стратегия „Европа 2020“ като интерпретира отношението на страните от ЕС към глобалния Дневен ред 2030 за устойчиво развитие. В Европа е направено много - приоритетите за устойчиво развитие са включени в основни хоризонтални програми, както и в секторните политики и инициативи. ЕС е сред водещите сили за приемането на Програмата на ООН относно устойчивото развитие до 2030 г. и нейните цели за устойчиво развитие (ЦУР). За да се постигнат целите до 2030 г. е необходимо всички страни да съблюдават тези цели в цялостната система на стратегическото и програмно планиране от националното ниво, през регионалните планове до плановете за интегрирано общинско развитие. ПИРО Димово е структуриран и целенасочен в рамките на документа „Към устойчива Европа до 2030 г.“

ПО-ИНТЕЛИГЕНТНА ЕВРОПА чрез иновации, цифровизация, икономическа трансформация и подкрепа за малките и средните предприятия;

ПО-ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНА НИСКОВЪГЛЕРОДНА ЕВРОПА, прилагаща Парижкото споразумение и инвестираща в енергиен преход, възобновяеми източници и борбата с изменението на климата;

ПО-СВЪРЗАНА ЕВРОПА със стратегически транспортни и цифрови мрежи;

ПО-СОЦИАЛНА ЕВРОПА, прилагаща Европейския стълб на социалните права и подкрепяща качествените работни места, образованието, уменията, социалното приобщаване и равния достъп до здравни грижи;

ЕВРОПА ПО-БЛИЗО ДО ГРАЖДАНИТЕ чрез подкрепа за местно инициирани стратегии за развитие и устойчиво градско развитие в целия ЕС.

Програма за развитие: България 2030

Националната програма за развитие „България 2030“ (НПР БГ 2030) е програмен документ, поставящ рамката и насоките за подготовка на останалите стратегически документи в страната. С тази програма се адаптират приоритетите на документа „Към устойчива Европа до 2030 г.“ към нашата национална специфика в границите на България. Документът определя **три стратегически цели**: ***ускорено икономическо развитие, демографски подем и намаляване на неравенствата,*** за

реализирането на които са предвидени целенасочени политики и интервенции, групирани в **пет взаимосвързани и интегрирани оси на развитие** – ***Иновативна и интелигентна България; Зелена и устойчива България; Свързана и интегрирана България; Отзивчива и справедлива България; Духовна и жизнена България.*** За постигането на стратегическите цели са дефинирани 13 национални приоритета, като с решението на правителството са определени водещите ведомства по отделните приоритети.

Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022

Въпреки че времето на действие на този документ е ограничено до 2022 г., Националната стратегия за регионално развитие се фокусира върху балансираното, равнопоставено и устойчиво развитие на регионите в България през периода до 2022 г. и очертава начините и средствата за намаляване на неравенствата между отделните региони, области и общини в страната. Стремежът за постигането на баланс продължава общата Кохезионна политика на ЕС на национално ниво. НСРР е интегрирана стратегия за развитие, осигуряваща координация между управлението на различните сектори и условия за реализация на НПР БГ 2030.

Фокусът на стратегията е постигането на полицентрично, балансирано и устойчиво развитие на регионите в България. От друга страна тя осигурява координация между отделните секторни политики и стратегически документи на национални ниво и подпомага тяхното синхронизиране на по-ниските нива на планиране (NUTS 1, NUTS 2 и NUTS 3).

Целите и приоритетите на НСРР подчертават значението на малкия и среден бизнес, формирането на устойчиви туристически дейности и подобряването на социалната и техническата инфраструктура при съхраняване на природното и културно наследство.

Актуализирана национална концепция за пространствено развитие 2013-2025

Устройството и управлението на националната територия до 2025 година се регламентира от Национална концепция за пространствено развитие, която е актуализирана през 2019 г. и с нея се полагат основите за Оперативна програма за развитие на регионите 2021-2027 г. Концепцията съдържа средносрочни и дългосрочни насоки за устройственото планиране и опазването на териториалните ресурси. Тя осигурява и подходяща основа за териториална насоченост и израз на секторните политики и стратегии, като се подчертава, че желаният модел за умерен полицентризъм (поддържане на мрежа от равномерно разпръснати градове, които са предпоставка за по-балансирано развитие и съживяване на селските и периферните райони) все още е на дневен ред. Актуализираният документ има няколко много важни нови елемента: отразени са новите насоки в европейската кохезионна политика и политиката за пространствено развитие; стратегическата й част интегрира в още по-силна степен регионалното планиране с пространственото такова; и идентифицира конкретни територии със специфични характеристики, потребности и потенциали.

Интегрирана териториална стратегия за развитие (ИТСР) на Северозападен регион за периода 2021-2027

Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северозападния регион от ниво 2 е стратегически планов документ, определящ общата политическа, пространствена, икономическа и тематична рамка за развитието на региона в годините на новия програмен период 2021-2027. Тя е разработена в съответствие с Националната концепция за регионално и пространствено развитие за периода 2013-2025 г. (Актуализация 2019 г.) и отчита предвижданията на секторните стратегии на регионално ниво в областта на икономическото развитие, здравеопазването, образованието, науката, социалните услуги, транспорта, водния сектор, енергетиката, широколентовите комуникации, туризма и околната среда.

Стратегическата рамка за развитие на общините от северозападния регион (в частност община Димово) произтича от Интегрираната териториална стратегия за развитие на северозападния регион от ниво 2. Приетата визия, която определя рамката за реализация на ИТСР на Северозападен регион, поради своя дългосрочен характер, остава непроменена от заложената визия в Регионалния план за развитие 2014-2020 г., и е следната: ***Северозападен регион преодолява съществения социално-икономическо изоставане и сериозните структурни и демографски проблеми чрез подходящи инвестиции в свързваща инфраструктура и укрепване на потенциала за растеж, създаващи предпоставки за догонващо развитие в национален и европейски мащаб.***

Основните приоритети на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северозападен регион са следните:

- **ПРИОРИТЕТ 1: Ускоряване на растежа на регионалната икономика;**
- **ПРИОРИТЕТ 2: Запазване и развитие на човешкия капитал;**
- **ПРИОРИТЕТ 3: Териториална свързаност, устойчиво развитие и намаляване на неравенствата.**

2.3. Подход

Приложеният методически подход и следваните принципи при разработването на плана са в пълно съответствие с нормативните изисквания, целите и приоритетите на социалноикономическото и пространственото развитие на общината, като интегрална част от СЗР. Планът е съобразен със специфичните изисквания за прилагане на нормативните документи, регламентиращи дейностите на местното самоуправление, териториалното устройство и опазването на околната среда. От методологическа гледна точка разработването на плана се основава на „стратегическия подход“, „интегрирания подход“, „териториалния подход“, както и на „ориентирания към резултатите подход“. В рамките на разработването на ПИРО са приложени доказани теоретични постановки и методологически подходи за стратегическо планиране на устойчивото общинско развитие. Проучени и използвани са съвременните практики за подготовка на стратегически документи, изготвянето на комплексни анализи, синтезни оценки и прогнозиране на развитието съобразно

наличните обстоятелства. Внимателно е подходено към инструментите за реализация на плана, изградени на основата на прилаганите европейски подходи, но и на реалните опит и умения за управление на проекти в българските общини, включително структурите на местното самоуправление, неправителствения и частния сектор. Подобен начин осигурява внедряването на съвременни идеи, но и способност за тяхната изпълнимост.

2.4. Принципи

Следвани са следните основни принципи:

- **Структурираност**. Общинският план за интегрирано развитие е съвкупност на смислово, функционално и хронологично свързани елементи. Използван е утвърдения метод за последователно надграждане на първоначален анализ, синтезирани оценки, обоснована стратегия и оперативни инструменти за реализация.
- **Интегрираност**. Изследванията и изводите на ПИРО касаят разнообразните социални, икономически, екологични, културни и управленски проявления на местното развитие.
- **Точност**. Приложените анализи се основават преобладаващо на официална статистическа информация. Използвани са данните от текущата статистика на НСИ, както и други официални източници – ДБТ, ОДЗ, ОПУ, оператори на комунални услуги и др. Същият принцип е използван и при дефинирането на системата от индикатори, с оглед на нейната реална приложимост и резултатност.
- **Публичност**. Активният контакт и обмен на идеи със заинтересованите страни е ръководен принцип във всички дейности от обхвата на ПИРО. Съвместно са проследени характеристиките на общината, идентифицирани са проблемите и потенциалите, формулирани са стратегическите предложения и са положени основите за сътрудничество с оглед на реализацията на ПИРО.

3. Отговорности на институциите и партньорите за разработването и приемането на ПИРО

Съгласно ЗРР и Правилника за неговото прилагане няколко са основните участници в процеса на подготовка, съгласуване и приемане на ПИРО – кметът на общината, общински съвет, заинтересованите органи и организации, с икономическите и социалните партньори, както и с физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на общината.

Функцията на организатор при изготвянето и съгласуването на ПИРО има кметът на общината, който осъществява координация и контрол по процесите. Съгласно Методическите указания с негова заповед се сформира работна група по подготовка, изготвяне и одобрение на ПИРО. В нея следва да са представени възможно най-много представители на заинтересованите страни в общината. Останалите заинтересовани лица трябва да имат постоянен достъп до информация за процеса и възможност за даване на становища и предложения при изготвянето на ПИРО, а в последствие и при неговата реализация.

Със заповед на кмета изготвянето на ПИРО се възлага на външен изпълнител (при спазване изискванията на ЗОП) или се прави със собствен капацитет. Кметът е този, който, чрез заповед, организира и публично обсъждане на проекта на ПИРО и на ЕО по реда на чл. 20 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми в случаите, в които такава оценка е била изискана.

Общинският съвет е органът, който приема ПИРО на общината и контролира осигуряването на съответствие на общия устройствен план с плана за интегрирано развитие.

Заинтересованите лица имат право да дават аргументирани предложения при изготвянето на ПИРО и да получават информация при поискването й.

Одобреният план за интегрирано развитие на община се представя от кмета на общината пред съответния областен съвет за развитие в срок до три месеца от неговото приемане от съответния общински съвет. ПИРО и решението на общинския съвет за неговото приемане се публикуват на страницата на общината в интернет, както и на портала за обществени консултации на Министерския съвет.

4. Очаквани резултати

Основният очакван резултат е изградена програма за развитие на общината чрез използван интегриран подход за планиране на регионалното и пространственото развитие на общината, отразяващи взаимодействието с факторите, условията и потенциала за специфичното развитие на общината, мрежата от населени места и отделните сектори (индустрия, транспорт, екологична инфраструктура, туризъм, аграрни дейности и др.), от приемането на документа и използването му за целите на стратегическото регионално и пространствено планиране на общинско ниво.

II. ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ И АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДИМОВО

1. Обща характеристика на общината

1.1.Географско положение, граници и обща площ

Община Димово е разположена в Северозападна България, в границите на Област Видин. Тя е една от 11-те общини на областта и е 5-та категория (ЕКАТТЕ 21097 – код на община VID16) по категоризацията на общините в Република България. На изток граничи с общини Лом (Област Монтана) и Ружинци (Област Видин), на юг - с община Чупрене (Област Видин), на запад - с община Белоградчик (Област Видин), на северозапад - с общини Макреш и Грамада (Област Видин), на север граничи с община Видин (Област Видин) и на североизток - с река Дунав, което е държавна граница с дължина около 15 км с Република Румъния. Град Димово е средище на общината от IV функционален тип. Общината е обособена с Указ № 2704 на Държавния съвет на Република България от 28.08.1987 г.

Карта №1. Географско положение на община Димово

Източник: БГ Уикипедия (https://bg.wikipedia.org/)

Гъстотата на населението на община Димово към 31.12.2019 г. е 13,63 души на кв. км, което е 2 пъти по-ниско от средното за областта (27,31 души на кв. км.).

1.2. Релеф

Територията на общината е с преобладаващо хълмисто-равнинен характер и преминава до полупланински, с надморска височина от + 42 м до + 900 м. Територията се отводнява от притоците на река Дунав – река Арчар, река Скомля, река Белщица и река Лом. Преминаването на тези реки през общината, разположението ѝ на брега на река Дунав в Арчарския район и наличието на 6 микроязовири. Община Димово попада в умерено-континенталната климатична област - подобласт на западната и средна част на Дунавската хълмиста равнина и подобласт на Предбалкана.

1.3. Климат

Община Димово попада в умерено-континенталната климатична област - подобласт на западната и средна част на Дунавската хълмиста равнина и подобласт на Предбалкана. Средногодишните температури са 12.2ºС. Абсолютните максимални температури достигат доста високи стойности – най-високата измерена абсолютна

максимална температура достига 42°С (август), а най-ниската максимална достига – 22.1°С (януари и декември).

1.4. Води и водни ресурси

Територията на общината се отводнява от притоците на река Дунав – река Арчар, река Скомля, река Белщица и река Лом. Преминаването на тези реки, през територията включително река Дунав в Арчарския район и наличието на 6 микроязовири / Върбовчец, Медовница – 2 бр., Шипот, Скомля и Ярловица / предполагат и дават възможност за развитие на зеленчукопроизводството и рибовъдството. По поречията на реките и районите около язовирите няма изградена канализационна мрежа, а там, където има такива съоръжения, те са неизползваеми или разрушени. Чести са случаите на заливане от водите на река Дунав на територите около тях. Територията на общината, главно около гр. Димово и района около р. Дунав са налични добри запаси от подпочвени води. На територията на с. Бела се намира и карстовия извор „Белско врело", от който се снабдяват с питейна вода 12 населени места от общината. Добри, но все още непроучени запаси от питейна вода, съществуват в пещерата „Башовица".

1.5.Почвени ресурси

Преобладаващи за територията на общината са черноземните, тъмни и светло сивите горски и алувиални почви. Силно изслужените черноземи са основен почвен тип с мощност на хумусния хоризонт 65-80 см. и съдържание на хумус 3 -3,9%, средно запасени с азот и фосфор. От тях по-особено внимание заслужават площите, разположени на изток - североизток от гр. Димово и границата с община Макреш и с. Рабиша от община Белоградчик, при които е възможно прилагането на поливно земеделие. Съществуват относително запазени хидромелиоративни съоръжения.

Тъмно сивите горски почви заемат площите западно от приблизителната линия, минаваща край град Димово, село Бела и в района на с. Върбовчец, с мощност на хумусния пласт 30-40 см. и хумусно съдържание до 3%.Светло сивите горски почви заемат високите части на територията на общината, главно в района на село Гара Орешец. Алувиалните почви са разположени главно по поречията на реките и в района на с. Арчар около река Дунав, с мощност на хумусен слой около 40 см. и съдържание на хумус до 5 %.

1.6. Флористично и фаунистично разнообразие

Наред с разнообразната и богата горска растителност, представена от дъбови насаждения с единични и групови участия на габър, липа, явор, бряст, ясен, топола, върба, елша, габър и др., се срещат разнообразни билки, които имат стопанско значение. В района са разпространени шипка, трънка, глог, коприва, подъбиче, ягода, мента, живовляк, риган, глухарче, лайка, бял равнец, жълт кантарион, мащерка, липа, орех. Те намират приложение във фармацевтичното производство и медицината за билколечение. За гъбарството значение имат манатарката и пачият крак.

Разнообразният релеф на територията на община Димово е предпоставка за разнообразна фауна. От бозайниците се среща сърна, дива свиня, заек,

гризачи (катерица, лалугер, полска мишка, сив плъх, сусел и др.).Най-често срещаните хищници са – чакал, лисица, дива котка, белка, златка (защитен вид), невестулка, черен пор, язовец. Влечугите са представени от костенурка, гущер, усойница, пъстър смок, пепелянка и др. От птиците са разпространени ястреб, яребица, пъдпъдък, горски бекас, гургулица, гълъб, сова (защитен вид), улулица, бухал, кукумявка и др.

1.7. Минерални ресурси

По отношение на минерално-суровинните ресурси територията на общината е крайно бедна, с изключение на находищата на кариерни строителни материали. По поречието на река Арчар експлоатация е спряна. В района на село Гара Орешец съществуват добри възможности за разработването на находищата с оглед предстоящото строителството и реабилитацията на Международен път Е-79. Има добри възможности в района на с. Арчар и с. Септемврийци за добив на пясък за промишлени нужди. Тяхната разумна експлоатация е един перспективен източник за набиране на средства в бюджета на общината. Териториалните ресурси са основна материална база за решаване на всички териториално-устройствени проблеми. Тяхната ограниченост и незаменимост налагат правилното им и ефективно използване. От това зависи както икономическото и социално развитие на общината, така и опазването на екологичното равновесие в обкръжаващата ни среда.

1.8. Културно – историческо и архитектурно наследство. Природни забележителности

Община Димово е богата на културно – историческо и архитектурно наследство.

Природни забележителности:

Пещера "Венец" , пещера „Водни печ", водопада в с. Бела

Археологически забележителности:

„Рациария", пещера „Козарника", античния град Conbustica.

Паметници на културата:

Църквите в с. Извор „ВознесениеГосподне"и в с. Орешец „Св.Георги"

Открити и проучени са около 6 пещери, всяка, от които уникална по своя произход и вътрешни образувания.

Пещера "Венец" е била открита в края на миналия век, но поради липса на финансови средства за нейното изграждане, поддържане и експлоатация, тя е консервирана. Дължината й по главната ос е около 200 м. Тя е изключително красива и богата на образования с висока художествена стойност. Отварена е за посещения чрез реализиране на комплексен проект, целящ цялостното й облагородяване, и осигуряване на достъп за посетители.

Друга пещера е “Козарника”, също разположена в землището на с. Орешец. В нея са открити находки от лагери на първобитния прачовек, датиращи от преди 1 300 000години. Това са най-ранните следи от човешко присъствие в Европа. Пещерата отговаря отлично на изискванията за включването и като първокласен обект на международния туризъм.

Пещера “Миризливка” - трудно достъпна. Преди милиони години пещерите “Миризливка” и “Козарника” са били една пещера, но поради разместване на земните пластове са се обособили две отделни пещери със срещуположни входове. Тя притежава сходни спелеологични характеристики.

Друга пещера от района на с. Орешец е пещера ”Пропаст” тя е трудно достъпна и слабо проучена. Влизането е възможно само с водач и специализирана екипировка, защото е с отвесна гърловина дълбока около 13 м.

На територията на село Гара Орешец се намира и още една пещера, която е в процес на проучване наречена „Водни печ”, или както я наричат пещерняците „Башовица” или „Дивата пещера”.

Село Орешец, община Димово е разположено в карстов район и е запазило своята уникална архитектура, а малкото останали хора - своя бит и култура. Там могат да се видят къщи, строени в средата и края на XVIII век със специфичните каменни зидове, изнесени дървени чардаци и арки, останали непокътнати до ден днешен. В центъра на селото се издига многовековната селска православна църква от XVI в., съхранила се в относително добро състояние, тя е паметник на културата от местно значение и извор на богата история. Непосредствено до църквата се издига и построената специално за църковната камбана кула. Около църквата се намират и останки от едно от първите килийни училища в района. Дворът й е обграден от големи каменни зидове.

Античният и късноантичен град Рациария (дн. с. Арчар) възниква в началото на първи век сл. н.е. като военен център на северната граница на провинция Мизия. Рациария е естествен център на богата земеделска област. Тя е флотска станция поради удобното си пристанище. През II - IV век Рациария се издига, като най-значителния център на романизация в Северна България. В района на Рациария християнството прониква още към края на III в. Тя е опожарена от аварите през 586г. Първите сериозни археологически проучвания на града са проведени през 1952 г. и 1958-59 г. През периода 1976-1990г. българо-италиански екип провежда редовни археологически разкопки. Началният етап на археологическото проучване на Рациария доказва голямото й значение като най-богат градски център в долнодунавския басейн.

Източно от село Кладоруб, върху високо плато, издигащо се на 170 м. надморска височина се намира античния град Conbustica. Първоначалните наблюдения показват, че става въпрос за укрепление с правоъгълна форма с площ около 2,25 хектара. Заедно с терена извън крепостната стена, където са регистрирани също култови останки, общата площ на обекта е над 6 хектара. Разкритите по време на разкопките находки потвърждават предположението, че Conbustica е основана като лагер на римска военна помощна част още в първите години на римското присъствие по нашите земи.

Легенда разказва, че Изворският манастир е основан през XII в. от руския княз Извор Таворски. След падането на Видинското царство 1396 г. манастирът е ограбен и разрушен от турците, монасите били избити, а останалите живи напуснали манастира и той запустял. За историята на Изворската обител през османското господство няма конкретни данни. В средата на XVII в. Изворският манастир е бил възстановен по инициатива на йеромонах Силвестър. Според преписка в едно манастирско ръкописно житие на св. Ефрем Сирни, манастирът по-рано се наричал "Сухо поточе", а след възобновяването му го кръстили "Изворски". През XVIII в. в манастира редовно идвало да се черкува населението от околните села, а някои по-знатни селяни били погребвани в двора му. До 1860 г. Изворският манастир се управлявал от игумени, като последният от тях йеромонах Агапий преследван избягал в Сърбия през 1861г. Останалите монаси Кирил, Гавраил и Хрисант построили в 1864г. иконостаса на ***църквата***. Тримата трудолюбиви монаси са погребани в манастирския двор зад олтара. През 1915 г. Изворският манастир придобива статута на девически манастир и се създава братство от 3 монахини и 3 послушници. През 1923 г. се завършва възстановяване на църквата, която е изписана от Желязков Сербезов. До 1965 г. игуменка на Изворския манастир е майка Аполинария, а от 1965 до 2004г. игуменка е майка Наталия. От 2004 г. игумен на манастира е архимандрит Василий, който се заема с цялостното благоустрояване на манастирския комплекс.

В землището на село Държаница са открити останките на древен манастир с площ 5 декара за който се предполага че е "Свети Никола".

1.9. Основни изводи – потенциали и проблеми

В количествено отношение община Димово е от категорията на големите по площ и малките по население общини;

- Общината има добро географско местоположение – през територията и преминава транспортен коридор с национално и наднационално значение;
- Силно ограничен демографски потенциал в количествено и качествено;
- Територията на общината е в зоната с високи сумарни стойности на слънчевото греене. Подходяща е за използване на соларна енергия;
- На територията на общината преобладават едни от най-плодородните почви, което заедно с наличието на шест микроязовира е предпоставка за развитие на земеделието и зеленчукопроизводство, както и свързаните с тях отрасли – хранително-вкусова промишленост и търговия.
- Проучване, благоустрояване и експониране на останалите пещери на територията на общината, с лесен достъп и интересно предлагане - разработването на маршрути и включването им в общи туристически пакети.

2. Състояние на местната икономика

2.1. Характеристика на националната и областна икономика

Икономиката на община Димово не функционира в затворена системата, а като част от общата икономика на страната и най-вече на областта. Местните икономически показалите оказват влияние върху тези на областно и национално ниво и обратното.

Това дава възможност, чрез анализ, да се открояят силните, местни икономически страни, които имат най-голям дял в общата икономика. Ключовите характеристики, които се проследяват, са свързани с развитието на икономиката и жизнения стандарт на жителите на община Димово. От друга страна, общото състояние на икономиката в България оставя своя отпечатък върху местната такава.

Общото макроикономическо развитие на България в последните 10 години беше белязано от световната икономическа и финансова криза и възстановяване от нея, а кризата, причинена от Коронавируса-19 в началото на 2020 г., ще доведе до последствия в икономиката минимум в близките две години.

Проследявайки динамиката на БВП по текущи цени, през годините се отчита непрекъснат растеж (с изключение на 2013 г.) в абсолютни стойности. Това, обаче, не е достатъчно за реален ръст на българската икономика. Всъщност е точно обратното, реално БВП все още не е достигнал предкризисните си нива, като само в периода 2012-2013 се наблюдава задържането на неговото реално ниво. През останалите години се отчита устойчив спад следствие на инфлацията и други процеси.

Размерът на ПЧИ също се задържа на сравнително еднакви стойности, но отчитайки инфлацията и други макроикономически показатели, реално чуждестранните инвестиции намаляват.

След период на дефлация (която често е свързана със забавянето на икономиката), в последните години (2017-2019) се отчита увеличаващо се средногодишно ниво на инфлация.

Последиците от изминалата криза могат да се проследят и с нивото на безработица в страната, което в периода 2010-2014 е над 10%, докато в последните години устойчиво намалява и през 2019 г. достига до исторически ниски нива от 4,2%.

Тези фактори – ниска безработица, намаляващи ПЧИ, растяща инфлация и намаляващ реално БВП – се отразяват и на местните икономики и население, чиито доходи от такси, продажби, труд и други източници на приходи се увеличават, но в същото време често покупателната им способност намалява. Много ниските нива на безработица от своя страна пък оказват пряко влияние върху възможността за привличане на нови инвестиции и големи работодатели в българските общини, които трудно ще намират кадри за обезпечаване на трудовия процес.

Тази линия на развитие, характерна за българската икономика, определя и ограниченията и възможностите за развитие пред община Димово.

Таблица 1. Основни макроикономически показатели на националната икономика за периода 2010-2019 г.

Основни макроикономически показатели - реален сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
БВП в текущи цени (производстве н метод) - млн. лв.	74 407	80 682	82 209	81 919	83 857	89 333	95 092	102 308	109 695	118 669
Реален ръст на БВП на годишна база - %	-1	-2	0	0	-2	-4	-4	-4	-3	-3
Средногодишн а инфлация - %	3,0	3,4	2,4	0,4	-1,6	-1,1	-1,3	1,2	2,6	2,5
Коефициент на безработица (15 + години) - %	10,3	11,3	12,3	12,9	11,4	9,1	7,6	6,2	5,2	4,2
Преки чуждестранни инвестиции в страната - млн. евро	22 114	21 645	21 951	23 340	21 582	23 163	23 509	24 475	24 920	-

Източник: Национален статистически институт, 2020 г. www.nsi.bg

По-голямата част от индикаторите за икономическото развитие на област Видин изостават значително от средните стойности за страната. Пазарът на труда продължава да изпитва затруднения, което е видимо както от неизменно високата безработица (близо 20%), така и от ниското ниво на средногодишната брутна заплата (8233 лв.), която е най-ниската в страната. По-висок относителен дял на населението, живеещо под националната линия на бедността, от регистрираните във Видин 39% се наблюдава само в Монтана и Пазарджик. След кратък период на възстановяване през 2015 и 2016 г. инвестиционната активност на местните предприятия отново намалява. Надеждите за икономическо раздвижване в района след пускането в експлоатация на ГКПП „Дунав мост „Видин – Калафат“ засега не се оправдават отчасти заради ниското качество на съпътстващата инфраструктура. Въпреки че нивото на местните данъци и такси е сред най-ниските в страната, качеството на административните услуги продължава да не е достатъчно добро.

Изследвайки процесите на областно ниво в периода 2014-2018 година, може да се заключи, че те следват националните тенденции в периода на действие на ОПР на Димово за периода 2014-2020 година.

Анализът на БВП на областта показва рязко увеличение в периода 2014-2018 г., и още по-голям скок на БВП на човек от населението вследствие на негативните демографски тенденции. В близко бъдеще (данни за 2020, 2021) се очаква показателят да бележи спад, който е свързан с оглед икономическите процеси в страната,

включително възникналото кризисно положение в началото на 2020 г., свързано с вируса COVID-19, чиито икономически ефекти тепърва ще се проявяват.

Таблица 2. Икономическо развитие на област Видин за периода 2015-2018 г.

Показател	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.
Заети лица (средносписъчен)	17 162	16 823	16 474	16 522	16 472
БВП (млн. лв.)	576	579	581	649	681
БВП на човек (лв.)	6 101	6 276	6 454	7 389	7 926
Произведена продукция (хил. лв.)	491 494	516 865	508 506	558 169	590 135
Чуждестранни преки инвестиции в нефинансовите предприятия към 31.12. (хил. евро)	51 686	77 842	71 466	73 043	80 908
Разходи за придобиване на ДМА (хил. лв.)	87 319	158 093	115 416	74 324	72 262
Разходи за научноизследователска и развойна дейност (НИРД) - хил. лв.	..	490	1 025	487	692
Персонал, зает с научноизследователска и развойна дейност (НИРД) - брой	..	48	51	24	57
Места за настаняване (брой)	36	32	33	30	30
Реализирани нощувки (брой)	46 478	46 451	51 090	57 283	55 168

Източник: Национален статистически институт, 2020 г. www.nsi.bg

2.2. Обща икономическа характеристика на община Димово

За общата характеристика на икономиката на общината се анализират някои от общо икономическите показатели, които се използват за подобни цели. Такива са „размер на произведената продукция“, „нетни приходи от продажби“, „брой на предприятията“, „дълготрайни материални активи (ДМА)“ и др.

В икономическия профил на община Димово водещо място заема първичният – аграрен, сектор (селско, горско и рибно стопанство). Селското стопанство традиционно е определяло облика на общинската икономика. Дори и в условията на икономически кризи, аграрният сектор се развива относително стабилно.

Вторичният сектор („Индустрия“) винаги е имал второстепенни функции в икономическото развитие на общината. В условията на преход към пазарна икономика промишлените предприятия в общината не успяха да намерят свой алтернативен изход. Негативните икономически последствия на национално ниво се отразиха пагубно на начина на работа и на цялостното функциониране на промишлеността на общината. Преди началото на реформите община Димово има сравнително разнообразна икономическа структура: металопроизводство и металопреработка, производство на машини и оборудване /вкл.специализирана военна продукция/, добивна, дървопреработваща, шивашка.

Некоректната приватизация и бавното преструктуриране не дадоха възможност на частния сектор, който въпреки че е по-гъвкав, да се превърне във фактор за растеж и заетост с подходящи параметри за осигуряване на добър жизнен стандарт. През периода 1990-2000 г. индустриалният сектор е генерирал около 60% от брутната добавена стойност. През следващите години и малкото останали промишлените фирми изпадат в тежка криза и постепенно фалират. Това се дължи най-вече на икономическата нестабилност в страната и загубата на пазари, както национални, така и международни. На практика на територията на общината след 2010 г. остава да съществуват само фирмите в областта на търговията, предимно като еднолични търговци и земеделски производители.

Третичния сектор („Услуги“) е свързан със степента на развитост на обслужващите функции на общината. Те са твърде ограничени и са ориентирани към задоволяване на ежедневни и частично на периодични потребности на населението. От отраслите в третичния сектор с по-голяма значимост са образованието, търговията, хотелиерството и ресторантьорството, здравеопазването.

Посочените данни за общата икономическа характеристика на община Димово, дават основание икономическият й профил да бъде определен като аграрен. Водещо място в икономиката има селското стопанство, а промишленото производство е с по-маловажно значение и е свързано основно с преработка на някои селскостопански суровини.

2.3. Секторна икономическа характеристика на община Димово

Първичен сектор

Първичният икономически сектор е сектор, който представлява добиването на суровини за преработване, като добиване на полезни изкопаеми, земеделие, дърводобив, лов и риболов, солодобив.

Селско стопанство

Аграрният сектор е с растениевъдно-животновъдна насоченост. Основни фактори за водещите функции на растениевъдството са качествените почвени ресурси, благоприятните климатични условия, опита и традициите в областта на растениевъдството и животновъдството.

Земеделските земи заемат основната част от общинската територия (около 68%), което отразява преобладаващо земеделския й характер (средната стойност за страната е 58,7 %). Територията на общината е разпределена по следния начин: земеделски територии – 27 552,98 ха; горски територии – 9 695,44 ха По начин на трайно ползване земеделските земи са: ниви, лозя, трайни насаждения, ливади и разсадници.

Към момента по-голямата част от обработваемата земя е заета от зърнени култури, предимно пшеница, ечемик и царевица. Благоприятните природо-климатични и почвени условия предполагат възможности за развитие на зеленчукопроизводството,

лозарството и овощарството. Преобладаващата част от земята около 95% се обработва от големите земеделски фирми. Земеделските стопанства са тясно специализирани и едва 5% от тях са смесени и се занимават както с растениевъдство, така и с животновъдство. Около две трети от малките земеделски стопанства отглеждат главно зеленчуци за лично или семейно потребление. Средните по размер стопанства развиват разнообразна дейност: 78% отглеждат зърнени и технически и култури, 18 % са овощни и лозови насаждения, около 2 % - зеленчуци и останалите – трайни култури. Големите стопанства се занимават главно със зърно производство. Все по-голямо значение за в бъдеще ще придобиват арендаторите на земя, като се има предвид, че в най-големите по площ стопанства е съсредоточена 95% от ИЗП (използваема земеделска площ). Арендаторите са заинтересовани да произвеждат повече и по-качествена продукция. Тази особеност е от значение за устройството на земеделските територии, които се обособяват в по-големи масиви, обработвани от арендаторите и земеделските кооперации. Селското стопанство би могло да има значителен принос за съживяване на икономиката в следващите години. Наличните ресурси за развитие на земеделието са достатъчни за осигуряване на допълнителна заетост и доходи на местното население. Създаването на модерно високоефективно земеделие в Община Димово налага използването на нови организационни практики, свързани с модернизирането на съществуващия машинен парк, използване на висококачествени сортове и породи, окрупняване на земеделски стопанства, нови видове торове и квалифицирани кадри, които умеят да управляват аграрните процеси. Наличието на благоприятни климатични и почвени условия е предпоставка за намаляване на безработицата чрез подпомагане на всички, които желаят да се занимават със развитие на селското стопанство.

Динамика на регистрираните земеделски стопанства в община Димово в периода 2013/14 – 2018/19 г. е представена по-долу:

Таблица 3. Справка за регистрирани земеделски стопани по реда на Наредба 3/1999 за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани

Стопанска година	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Общ брой земеделски стопани, обработващи площи и отглеждащи животни, регистрирани по реда Наредба 3/1999	36	41	39	36	31	22
Площ на обработваемата земя (дка), включена в анкетни формуляри по Наредба 3/1999	167 176	137 383	159 225	158 205	164 784	166 409
Брой земеделски стопани регистрирани с животни по Наредба 3/1999	159	136	146	140	149	157

Източник: Областна дирекция „Земеделие“ Видин

Данните показват, че няма съществено изменение на обработваните площи и в броя на регистрираните земеделски стопани. Окрупняването на земеделските

стопанства и използването им под формата на аренда от малко на брой производители, (в съчетание с висококачествената техника) изземва икономическата база за функциониране и развитие на населените места, което увеличава безработицата, особено сред нискоквалифицираната част от населението в общината.

Таблица 4. Размер на засети площи с основни земеделски култури в община Димово за периода 2014-2019 г. в дка

Стопанска година	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Пшеница	54 770	34 713	43 330	57 221	50 624	66 020
Ечемик	2 480	825	2 988	2 785	1 938	1 700
Рапица	8 184	2 092	3 700	3 444	4 244	384
Маслодаен слънчоглед	40 344	50 402	61 200	43 430	50 027	39 620
Царевица за зърно	39 362	27 460	26 705	20 500	35 134	23 815
Соя	0	175	685	856	395	160

Източник: Областна дирекция „Земеделие“ - гр. Видин

Данните показват, че специализацията на общината в растениевъдството е свързана с отглеждане на зърнено-хлебни, зърнено-фуражни и технически култури. Размерът на площите засети със зърнено-хлебни култури (пшеница) бележи ръст за последната стопанска година. От маслодайните култури освен при маслодайния слънчоглед определен спад има и при отглеждането на маслодайната рапица.

В общината има частни животновъди, които отглеждат предимно рогат добитък, свине, птици и т.н. Те са обезпечени с фураж собствено производство, което намалява себестойността на животинската продукция и повишава качеството й. Данни за броя на отглежданите животни са представени по-долу. От тях може да се направи извод, че като цяло се увеличава броя на отглежданите животни с изключение на пчелните семейства. В общината вече не се отглеждат зайци.

Таблица 5. Справка за броя на животните в община Димово за периода 2014-2019 г.

Животни	Мерна единица	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Говеда	бр.	401	520	683	700	700	677
Биволи	бр.	11	13	25	38	38	38
Овце	бр.	1 083	993	1 009	1 009	1 009	1 009
Кози	бр.	579	679	835	835	835	835
Свине	бр.	31	35	59	141	141	82
Еднокопитни	бр.	330	330	330	163	163	163
Птици	бр.	17 617	15 068	17 617	17 617	17 617	15 220
Зайци	бр.	404	404	0	0	0	0
Пчелни семейства	бр.	4 196	4 196	4 196	4 196	4 196	4 196

Забележка: Данните са актуални към 31.12. на съответната година.

Източник: Областна дирекция „Земеделие“ Видин, 2020 г.

Задържащ фактор за повишаване на себестойността на произвежданата продукция, както подобреното качеството на растениевъдната и животновъдна продукция, е недостатъчната, нова високоефективна техника. Не по-маловажен фактор са и недостатъчните инвестиции и липсата на възможност за рамкови договаряния на групи производители с преработващите предприятия.

Развитието на селските райони трябва да се обвърже с алтернативна заетост, свързана както с възраждане на стари културни традиции и обичаи, така и с налагането на екологично чисто земеделие. Утвърждаването на модела на устойчиво развитие и щадене на природата трябва да се прилага чрез комплексен механизъм за субсидиране, реална помощ от местни и европейски програми. Съществуващите практики за свързване на взаимно изгодни производства в обединения – клъстъри е на основата на специализация и предполагащо кооперирание, което в община Димово може да се развие на базата на екологично чисто земеделие, взаимодействащо си с предприятия от хранително-вкусовата промишленост, а тази интеграция да се разшири чрез взаимодействие с животновъдни ферми – така около голямото промишлено предприятие ще гравитират по-малки стопански обединения. Важна роля за стабилизиране на подотрасъла има развитието на животновъдство, базирано на местни породи, фуражи и пасища, развитие на фуражното растениевъдство, както и развитие на пчеларството, които да се оформят като суровинна база за преработващата хранително-вкусова промишленост.

Горско стопанство

Горският фонд в община Димово се стопанисва чрез СЗДП от Регионална дирекция на горите „Берковица” с Държавно горско стопанство (ДГС) „Белоградчик” и Държавно ловно стопанство (ДЛС) „Миджур” със седалище в гр. Белоградчик. В ДЛС “Миджур” наред с лесоустройствените дейности, основни дейности са и запазване и обогатяване на видовото разнообразие на дивеча. Горският фонд в СЗДП (Северозападно държавно предприятие) заема площи в размер на 2 153 345 кв.м. Общата горска площ на Видинска област възлиза на 90 945 ха или 39.1 % от територията на областта, от които 75 811 ха са покрити с гори. Общият запас на горите е 9 727 595 м3, като основно преобладават тези от цер, зимен дъб, бук, акация, топола. Средната възраст на горите е 46 г., с преобладаване на широколистните –86.09%. Средният прираст на 1 ха е 3.40 м3. През периода 1999 г. – 2003 г. са залесени общо 532.7 ха горски култури. Горите са реституирани, горската собственост е раздробена, което е причина за лошо стопанисване, охрана и ползване от собствениците на гори. Недостатъчни са инвестициите за залесяване, както и за отглеждане, и поддържане на полезащитните пояси.

Лов и риболов

На територията на община Димово има множество ловни дружинки. Ловуват се предимно лисици, зайци, диви свине, яребици, пъдпъдъци. Наличните язовири дават възможност за риболов - основно шаран, каракуда, бял амур и толстолоб.

Вторичен сектор

Вторичният икономически сектор или индустриалният сектор, включва икономическите сектори, които създават завършен, използваем продукт: продукция и конструкция.

Вторичният сектор („Индустрия“) е слабо представен в общината Димово. Промишлеността участва с по-ограничени показатели в общата икономическа характеристика на общината. Основните промишлени предприятия на територията на общината са от сектор леко машиностроене, металообработване, дърводобив и преработване лека промишленост. Въпреки незавидното състояние на промишлеността към момента, община Димово разполага със сериозен потенциал за развитие на производства на основата на местни ресурси преди всичко от селското (преработка селскостопанска продукция, зеленчуци и плодове, маслодайни и етерични култури). Съществуващите промишлени терени могат да бъдат използвани по реално предназначение, за да не бъдат похабявани нови земеделски земи или гори. Към настоящия момент има 12,86 ха за тези цели извън населените места, а в населените места са 19,22 ха. Изградеността на основната производствена база, на социалната, комуникационната и техническа инфраструктура към нея създава обвързаност при реализацията на продукцията от сферата на селското стопанство и в частност на промишлеността. Те са в пряка зависимост, поради специфичния си характер – почти самозадоволяване със суровини и тяхната преработка.

Добивна промишленост. В момента има една действаща кариера за добив на инертни материали за строителството. В района на село Гара Орешец съществуват добри възможности за разработването на находищата с оглед предстоящото строителството и реабилитацията на Международен път Е-79. Има добри възможности в района на с. Арчар и с. Септемврийци за добив на пясък за промишлени нужди.

Третичен сектор

Третичният икономически сектор е съвкупността от отрасли и дейности с голямо социално значение. В него се извършват услуги, задоволяващи потребностите на хората. С най - голямо значение са отраслите: транспорт, търговия, туризъм, образование, наука, комуникации и съобщения.

Търговия

В общината работят обекти, които осъществяват разнообразна търговска дейност – обекти за хранителни и промишлени стоки, стоки за бита и други. Стопанските субекти в общината се включват в категорията малки и средни предприятия, като 94,3 % от всички са микрофирми с персонал под 10 човека. Сред тях има семейни фирми, в които собствениците се самонаемат или наемат членове на семейството.

Туризъм

Община Димово няма традиции в развитието на масовия туризъм, както и в алтернативните му форми. Но съществуващите природни и културно исторически

дадености, географско положение и близост до туристически обекти от национално и международно значение като пещера “Магура”, “Белоградчишките скали”, крепостта “Баба Вида” и Биосферен резерват “Чупрене”, създават предпоставки за развитие на този сектор от местната икономика.

Основните културни, исторически и природни забележителности и потенциали за развитие на туризма в общината са следните:

1. Културно исторически и архитектурни:
   - Античен и късноантичен град "Рациария"
   - Антично римско селище "Конбустика"
   - Пещера "Козарника"
   - село Орешец
2. Религиозни:
   - Изворски манастир "Успение богородично"
   - църква "Вознесение Господне", с.Извор
   - църква "Свети Георги" с.Орешец,
   - църква "Света Троица", с.Карбинци,
   - църква "Св. ап. Петър и Павел" с.Бела,
   - църква "Света Троица" с.Воднянци,
   - църква "Св. Николай Чудотворец" с.Костичовци,
   - църква "Вознесение Христово", с.Медовница,
   - църква "Света Троица" с.Ярловица,
   - джамия в с.Арчар
3. Природни:
   - Пещера "Венеца"
   - Пещера "Миризливка"
   - Пещера "Пропаст"
   - Пещера "Башовички печ"
   - водопадът „Бобука", с.Бела
   - река Дунав

Природата на общината съдържа силно атрактивни пещерни комплекси, които в съчетание с подобните в съседство – Белоградчишки скали, пещера Магура, връх Копрен и целия планински буфер на запад са сериозно основание за развитие на общ туристически продукт с голям потенциал.

Община Димово е богата на християнски храмове от общо 13 на брой 9 са паметници на културата. Всичките са собственост на Видинска митрополия.

Подходящи за реализация на зелени места за отдих са горските терени около с. Бела, крайречната част на р. Дунав и територията на обезлюденото село Орешец. Терените на Изворски манастир "Успение Богородично" и намиращия се в близост хотел са подходящо място за отдих и спорт. Съвместно с природните забележителности в общината и археологическите обекти е подходящо за развиване на еко пътеки, вело алеи и туризъм с опознавателна цел. Освен даденото от природата, сътвореното от човешката ръка през вековете и опазено до днес е необходимо да се доизградят и инфраструктурите към тази подсистема, за да бъде общината

притегателен център за повече хора. По този начин ще се осигури макар и в не големи размери и поминък, който би задържал местното население от миграция, създавайки му по-висок жизнен стандарт.

2.4. Основни изводи – потенциали и проблеми:

- Преобладаващо развит е първичният сектор - предимно земеделието (растениевъдството);
- Необходимо е възстановяване и развитие на системите за поливно земеделие;
- Наблюдават се отрицателни тенденции в развитието на икономиката, която е с по-ниски показатели от средните за областта и далеч по-ниски от тези за страната;
- На територията на общината има реални възможности за развитието на хранително-вкусовата промишленост, използваща суровини от селското стопанство, което е водещо в икономическия профил на община Димово;
- Наличие на културно-исторически туристически потенциал, нереализиран до момента;
- Недостатъчна реклама на общината по отношение на възможностите за отдих и туризъм.

3. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси

3.1. Демографска характеристика

С оглед по-задълбочено проследяване на демографската ситуация в общината е направен анализ на основни демографски показатели за област Видин и страната, за да могат по-лесно да се отчетат подобните тенденции и различия. За изготвянето на анализа е използвана е актуална статистическа информация от справки от 2020 г., която по обработка е към 31.12.2019 г. от Национален статистически институт.

Обобщена демографска ситуация в област Видин и страната

Към 15.11.2020 г. населението на област Видин е 82 835 души, което представлява 1,19% от населението на страната и нарежда областта на последно място по брой на населението. В сравнение с 2018 г. населението на област Видин намалява с 2 030 души, или с 2,39 %. Мъжете са 40 369, а жените – 42 466. **Продължава процесът на застаряване на населението.** В края на 2019 г. лицата на 65 и повече навършени години са 24 801, или 29,9% от населението на област Видин.

Общо за страната относителният дял на населението на 65 и повече навършени години е 21,6%. Най-висок е този дял в областите Видин (29,9%), Габрово (29,1%), Кюстендил – 27,7%. Общо в седем области, делът на възрастното население е над 25,0%.

Към 31.12.2019 г. децата до 15 години са 9 975 или 12,04% от общия брой на населението на областта, като спрямо 2018 г. този дял намалява с един пункт. Делът на най-младото население в страната към края на 2019 г. е 14,4%, като най-нисък е в

областите Смолян (11,5%) и Габрово (11,7%), а най-висок е в областите Сливен (18,5%) и Бургас (15,6%).

Общият коефициент на възрастова зависимост в област Видин към края на 2019 г. е 72,4%, или на всяко лице в зависимите възрасти (под 15 и над 65 години) се падат по 1,5 лица в активна възраст. За сравнение през 2018 г. този коефициент е бил 71,5%. Това съотношение е по-благоприятно в градовете – 65,9%, отколкото в селата – 87,0%. Област Видин е областта с най-неблагоприятно съотношение по този показател като след нея са Габрово (68,8%), Ловеч (68,1%) и Плевен (67,2%), а най-благоприятно е то в областите София (столица) – 48,1%, Благоевград и Варна - по 52,6%.

За поредна година Видин е областта с най-неблагоприятни показатели в сферата на демографията – както по отношение на възрастовата структура на населението, така и по отношение на протичащите демографски процеси. Още през 2012 г. Видин става първата област, чието средногодишно население пада под 100 хил. души, а през 2019 г. броят му е вече под 86 хил. души. На всяко лице в трудоспособна възраст в областта се падат по две лица на възраст 65 и повече години. Заедно с това съотношението между лицата на възраст 65 и повече години и тези на възраст 0–14 години е второто най-високо след Габрово.

Тенденцията на застаряване на населението води до промени и в неговата основна възрастова структура – под, във и над трудоспособна възраст. Влияние върху съвкупностите на населението във и над трудоспособна възраст оказват, както застаряването на населението, така и законодателните промени при определяне на възрастовите граници на населението при пенсиониране. За 2019 г. тези граници за населението в трудоспособна възраст са до навършването на 61 години и 4 месеца за жените и 64 години и 2 месеца за мъжете. Населението в трудоспособна възраст към 31.12.2019 г. е 48 059 души, или 58,1% от населението на област Видин, като мъжете са 25 111, а жените – 22 948. Броят на трудоспособното население намалява с 1 412 души, или с 2,9% през 2019 г. спрямо предходната година. Към края на 2019 г. над трудоспособна възраст са 24 801 души, или 29,9%, а под трудоспособна възраст – 9 975 души, или 12,04% от населението на областта.

Към 31.12.2019 г. в градовете живеят 53 774, или 64,92%, а в селата – 29 061, или 35,1% от населението на областта. Към края на 2019 г. в област Видин има 140 селища, от които 6 града. и 134 села. Най-големият град е областният център с население към 31.12.2019 г. 42 446 души.

В съответствие с административно-териториалното устройство областта е разделена на 11 общини. Неравномерно е разпределението на населението по общини на област Видин. В 2 общини с население над 5 000 души живеят едва 13,2% от населението на областта. В същото време в община Видин към края на 2019 г. живеят 63,44% от населението на областта. Най-малка по брой на населението е община Бойница (869), следват общините Макреш (1 258) и Чупрене (1 681).

Таблица 6. Население под, във и надтрудоспособна възраст в страната и в община Димово към 31.12.2019 г.

области Общини Възрастови категории	Общо			В т.ч. в градовете		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
ОБЩО ЗА СТРАНАТА	**6 951 482**	**3 369 646**	**3 581 836**	**5 125 407**	**2 461 774**	**2 663 633**
Под трудоспособна възраст	1 066 554	548 178	518 376	803 929	412 904	391 025
В трудоспособна възраст	4 156 198	2 179 809	1 976 389	3 144 552	1 621 061	1 523 491
Над трудоспособна възраст	1 728 730	641 659	1 087 071	1 176 926	427 809	749 117
Димово	**5 490**	**2 744**	**2 746**	**1 020**	**510**	**510**
Под трудоспособна възраст	930	479	451	124	72	52
В трудоспособна възраст	2 741	1 572	1 169	564	321	243
Над трудоспособна възраст	1 819	693	1 126	332	117	215

Източник: Национален статистически институт, 2020 г. www.nsi.bg

Основните фактори, които влияят върху измененията в броя и структурите на населението са демографските процеси - раждаемост, смъртност и миграция.

През 2019 г. в областта са регистрирани 558 родени деца, като от тях 548 (98,2%) са живородени. В сравнение с предходната година броят на живородените намалява с 38 деца.

Коефициентът на обща раждаемост в област Видин през 2019 година е 6,5‰, а през предходната 2018 г. – 6,8‰. За страната този коефициент за 2019 г. е по-висок - 8,8‰.

Броят на извънбрачните раждания в област Видин през 2019 г. е 402 и представлява 73,35% от всички раждания. За страната делът на извънбрачните раждания за 2019 г. е 58,5%. В тази връзка в анализа не са проследени демографските процеси на брачност и бракоразводимост, тъй като те оказват все по-малко влияе на раждаемостта, както в национален и областен, така и в общински план.

Броят на починалите в област Видин през 2019 г. е 1 922 души, а коефициентът на обща смъртност – 22,9‰. Нивото на общата смъртност продължава да е твърде високо. Област Видин е областта в страната с най-висока смъртност.

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение. Разликата между ражданията и умиранията представлява естественият прираст на населението. След 1990 г. демографското развитие на областта се характеризира с отрицателен естествен

прираст на населението. През 2019 г., в резултат на отрицателния естествен прираст, населението на област Видин е намаляло с 2 030 души, или с 32 души повече в сравнение с 2017 година.

Съществено влияние върху броя и структурите на населението оказва и механичният прираст, който за 2019 г. също е отрицателен - минус 656 души. Той се формира като разлика между броя на заселилите се в област Видин 2 609 души и изселилите се от областта – 3 265 души. През 2019 г. три от общините в област Видин имат положителен механичен прираст: Грамада (+78 души), Димово (+1 лице) и Макреш (+27 души). С най-голямо намаление на населението в резултат на отрицателния механичен прираст са общините Видин (-568 души), Белоградчик (-60 души) и Брегово (-48 души).

Брой и динамика на населението на община Димово

Данните от текущата демографска статистика показват, че в община Димово към 2019 г. населението е 5 490 д., което е със 5,6% по-малко от броя на населението през 2015 г. – 6 050
д. Процесът на намаляване на броя на населението е устойчив и ясно проследим в данните от последните преброявания.

Във всички населени места числеността на населението бележи спад. Процесът на обезлюдяване, характерен и за страната като цяло, засяга община Димово със същите темпове, които са характерни за преобладаващата част от селските общини в страната. Процесите на обезлюдяване на общината продължават и през последните 5 години (2015 -2019 г.).

Община Димово се състои от 23 населени места. С най-голям брой население е общинският център - гр. Димово.

Таблица 7. Население на територията на община Димово

Населено място	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Община Димово	**6 050**	**5 845**	**5 804**	**5 596**	**5 490**

Източник: Национален статистически институт, 2020 г. www.nsi.bg

По данни на НСИ, към 31.12.2019 г. община Димово заема второ място по брой на населението в област Видин. Общият брой на средногодишното население в общината към края на 2019 г. възлиза на 5 543 д. (6,6% от населението в област Видин, което е 83 850 д. към 31.12.2019 г.).

Таблица 8.Населението по постоянен и настоящ адрес в община Димово

Населено място	Постоянен адрес общо	Настоящ адрес общо	Постоянен и наст.адрес в същото НМ
ГР.ДИМОВО	1106	1103	909
С.АРЧАР	2819	2760	2556
С.БЕЛА	59	89	49
С.ВЛАДИЧЕНЦИ	26	37	22
С.ВОДНЯНЦИ	149	204	128
С.ВЪРБОВЧЕЦ	42	56	33
С.ДЪЛГО ПОЛЕ	1	6	0
С.ДЪРЖАНИЦА	62	114	52
С.ИЗВОР	187	237	141
С.КАРБИНЦИ	148	158	118
С.КЛАДОРУБ	17	40	17
С.КОСТИЧОВЦИ	41	79	32
С.ЛАГОШЕВЦИ	23	59	18
С.МАЛИ ДРЕНОВЕЦ	38	40	27
С.МЕДОВНИЦА	228	257	201
С.ОРЕШЕЦ	0	4	0
С.ОРЕШЕЦ (ГАРА ОРЕШЕЦ)	671	665	552
С.ОСТРОКАПЦИ	44	64	38
С.СЕПТЕМВРИЙЦИ	139	166	125
С.СКОМЛЯ	11	35	6
С.ШИПОТ	29	41	19
С.ЯНЬОВЕЦ	4	19	4
С.ЯРЛОВИЦА	42	62	32
Всичко за общината	5886	6295	5079

дата 15.09.2020

Източник: ГД ГРАО, 2020 г. www.grao.bg

По населени места, териториалното разпределение на населението показва, че от общия му брой към 2019 г. в общинския център е съсредоточено 18,8%, а в останалите населени места различията в населеността им са силно изразени. Тази териториална структура създава сериозни проблеми във възможностите за пълноценното усвояване на потенциалите на територията.

Гъстота на населението на община Димово

Гъстотата на населението на община Димово към 31.12.2019 г. е 13,63 души на кв. км, което е 2 пъти по-ниско от средното за областта (27,31 души на кв. км.). Средната гъстота на населението за страната е 62,6 души на кв. км, което я прави над 3 пъти по-висока от тази на общината.

Основни демографски процеси в община Димово

Изследваните основни демографски процеси са естествено и механично движение (прираст) на населението с оглед на важността им за определяне на демографското развитие в общината. Обобщени данни са представени таблично по-долу.

Таблица 9. Основни демографски процеси в община Димово

Основни демографски показатели	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Средногодишен брой на населението в област Видин (общо)	**92 298**	**90 051**	**87 897**	**85 896**	**83 850**
Средногодишен брой на населението в община Димово (общо)	**6 014**	**5 948**	**5 825**	**5 700**	**5 543**
Родени (в брой)	51	48	65	61	60
Умрели (в брой)	188	174	153	172	167
Естествен прираст (в брой)	-137	-126	-88	-111	-107
Заселени (в брой)	365	121	273	140	225
Изселени (в брой)	155	200	226	237	224
Механичен прираст (в брой)	210	-79	47	-97	1

Източник: Национален статистически институт, 2020 г. www.nsi.bg

Естественият прираст на населението е резултативна величина от раждаемостта и смъртността на населението.

Състоянието на *раждаемостта* е един от индикаторите за демографската характеристика на населените места и териториалните единици. Демографските данни на НСИ за периода 2015-2019 г. показват, че в община Димово средногодишният брой на родените е 57
д. Най-висок е броят на ражданията през 2017 г. (65 случая), а най-нисък – в 2016 г. - 48 случая. През 2019 г. коефициента на раждаемост средно за областта е 6,5‰ и е по-висок от съответния за 2015 г. (6,1‰).

Смъртността (съответно коефициентът на смъртност) на населението бележи тенденция на нарастване. За анализирания период броят на умрелите лица се запазва с високи стойности – в рамките на 160-180 д. годишно. Това формира и високо ниво на коефициента на смъртност. През 2019 г. броят на умрелите в общината е 167 д. и е малко по-нисък от този през 2015 г. (188 д.). Коефициентът на смъртност за 2019 г. е 22,8 ‰ и е приблизително като този за 2015 г. – 22,9‰. Във всичките села на общината смъртността е висока, като в по-малките села броят на смъртните случаи, отнесен към по-малкия брой на населението формира и по-висок коефициент на смъртност. В малките и обезлюдени населени места този коефициент е доста по-висок.

Естественият прираст на населението (като абсолютен брой) средно за общината е отрицателен. Средногодишният брой на естествен прираст за периода 2015-2019 г. е отрицателен (-113,8). В началото на изследвания период през 2015 г. коефициентът за естествен прираст е (20,1‰), при (-19,2‰) през 2019 г. Във всичките села на общината коефициента на естествен прираст е отрицателен.

Механичното движение на населението в община Димово показва, че през анализирания период (2015-2019 г.) се наблюдават различия в броя на изселените и заселените. Средногодишно за посочения период от общината са се изселвали по 208

д. а заселвали по 225 д. Така се формира (макар и нисък) положителен механичен прираст – средногодишно по 16 д. Същият обаче не е в състояние да компенсира високите стойности на отрицателния естествен прираст, поради което населението на общината намалява по брой.

Тенденцията в механичното движение на населението в община Димово е към намаляване на стойностите на коефициентите на заселване, изселване и на механичен прираст.

Основни демографски структури в община Димово

Половата структура на населението на община Димово е с пропорции, които са характерни за страната и областта. От общия брой на населението към 2019 г. е 5 490 д, мъжете са 2 744 д., или 50% от общия брой на населението на общината, а жените 2 746 д. (50%). На 100 мъже се падат по 101 жени или броят е приблизително равен. Характерно е, че отрицателният естествен прираст е с по-висок темп при жените в сравнение с този при мъжете, което е обусловено главно от възрастовата структура и по-голямата средна продължителност на живота за жените.

Данните от текущата демографска статистика на НСИ сочат, че община Димово е с проблемна възрастова структура на населението. Стандартните възрастови групи (под трудоспособна, трудоспособна и над трудоспособна възраст) имат отношение както към фактическото състояние, така и към прогнозите за броя на активното население, в т.ч. и на броя на заетите лица и др., т.е. на трудовия потенциал на общината. През 2019 г. населението в под трудоспособна възраст е около 16,9% от населението на община Димово. Възрастните над трудоспособна възраст са 33%. Около 49,9% е делът на хората в трудоспособна възраст на 15 и повече години.

Таблица 10. Население по възрастови групи в община Димово

Година/Показател	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Общо	**6 050**	**5 845**	**5 804**	**5 596**	**5 490**
Под трудоспособна възраст	948	909	966	952	930
В трудоспособна възраст	2 960	2 890	2 851	2 738	2 741
Над трудоспособна възраст	2 142	2 046	1 987	1 906	1 819

Източник: Национален статистически институт, 2020 г. www.nsi.bg

Данните от таблицата показват, че по отношение на възрастовата структура на населението през периода 2015-2019 г. се наблюдава следната тенденция: Населението намалява и в трите възрастови групи, с най-голяма степен за трудоспособната възраст. „Картината“ се покрива с тази средна за страната, характеризираща се с намаляване на населението и в трите възрастови групи и нарастване само на относителния дял на населението в над трудоспособна възраст. Отрицателното демографско развитие за община Димово се свързва с фактори като висока безработица и икономическо развитие, базирано основно на селското стопанство.

На фигурата е отразена възрастовата структура на населението в община Димово към 2019 г.

Фигура 3. Население в под, над и в трудоспособна възраст в община Димово към 2019 г.

Източник: Национален статистически институт, 2020 г. www.nsi.bg

Процесът на остаряване се изразява във високия дял на възрастното население - всеки трети е над 65 години.

Въздействието на застаряването на населението в общината е от голямо значение през следващите десетилетия за нейното развитие. Трайно ниската раждаемост и по-високата средна продължителност на живота променят формата на възрастовата пирамида, а най-важната промяна вероятно ще бъде отчетливият преход към структура на много по-възрастно население. В резултат на това делът на лицата в трудоспособна възраст намалява, а относителният брой на пенсионерите се увеличава. През следващите десетилетия делът на възрастните хора в общото население ще се увеличи значително, тъй като по-голямата част от поколението от следвоенния бум на раждаемостта достига пенсионна възраст. Това от своя страна ще доведе до увеличаване на тежестта за лицата в трудоспособна възраст, които трябва да осигуряват средства за социалните разходи за редица услуги, свързани със застаряващото население.

Информация за ***етническата, религиозна и образователната структура*** на населението се осигурява по време на преброяванията на населението, последното от които е през 2011 г., а следващото се очаква през 2021 г.

Етническата структура на населението в община Димово показва, че преобладава българската етническа група. Като българи са се определили 86,0% от населението на общината. От турската етническа група са само 5 д, а от ромската - 816 д., или 13,0% от населението на общината. Компактно ромско население присъства в гр. Димово, с. Карбинци, с. Извор, с. Гара Орешец и с. Острокапци. С най-висок относителен дял то е в с. Медовница (58,6%) и в с. Арчар (19,5%).

Таблица 11 . Самоопределяне по етническа принадлежност

Област Община Населено място	Лица, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност	Етническа група				Не се самоопределям
		българска	турска	ромска	друга	
ГР.ДИМОВО	1060	956	-	87	..	..
С.АРЧАР	2364	1875	..	461	14	..
С.БЕЛА		103	-	-	-	-
С.ВЛАДИЧЕНЦИ	65	65	-	-	-	-
С.ВОДНЯНЦИ	239	236	..	..	-	-
С.ВЪРБОВЧЕЦ	92	92	-	-	-	-
С.ДЪЛГО ПОЛЕ	22	22	-	-	-	-
С.ДЪРЖАНИЦА	117	117	-	-	-	-
С.ИЗВОР	209	180	-	26	-	3
С.КАРБИНЦИ	171	112	..	57	..	..
С.КЛАДОРУБ	43	41	-	..	..	..
С.КОСТИЧОВЦИ	78	76	-	..	..	..
С.ЛАГОШЕВЦИ	60	58	-	..	..	..
С.МАЛИ ДРЕНОВЕЦ	72	71	-	-	..	..
С.МЕДОВНИЦА	287	115	-	168	-	4
С.ОРЕШЕЦ	10	10	-	-	-	-
С.ОРЕШЕЦ (ГАРА ОРЕШЕЦ)	803	795	..	4	..	-
С.ОСТРОКАПЦИ	73	68	-	5	-	-
С.СЕПТЕМВРИЙЦИ	240	238	-	..	..	..
С.СКОМЛЯ	23	23	-	-	-	-
С.ШИПОТ	38	38	-	-	-	-
С.ЯНЬОВЕЦ	14	14	-	-	-	-
С.ЯРЛОВИЦА	88	88	-	-	-	-
общо	6 271	5 393	5	816	17	40
..Данните са анонимизирани в съответствие с чл. 25 от Закона за статистиката.						

Източник: Национален статистически институт, Преброяване 2011 г. www.nsi.bg/census2011

Данните за ***образователната структура*** за 2001 и 2011 г. показват, че в община Димово е налице слабо изразена тенденция за нарастване на относителния дял на по-високообразованото население (с висше и със средно образование) за сметка на по-ниско образованото - с основно и по-ниско от основното образование. Намалява и делът на неграмотните лица.

От населението на общината, което е над 7 годишна възраст, с висше образование са 6,04%, а със средно – 36,76%. Като неграмотни са се определили само 95 лица, или 1,57% от анкетираните през 2011 г. лица. В общинския център броят на лицата с висше образование е 122 д. от общо 366 лица в общината с подобно образование. Това е 33,3% от всички лица с висше образование в община Димово.

Таблица 12 . Население на 7 и повече навършени години по населени места и степен на завършено образование към 01.02.2011 година

Области Общини Населени места	Общо	Висше	Средно	Основно	Начално	Незавършено начално	Никога не посещавали училище	Дете (до 7 години вкл., което още не посещава училище)
ДИМОВО	**6058**	**366**	**2227**	**2355**	**649**	**336**	**95**	**30**
ГР.ДИМОВО	1130	122	570	314	69	50	..	..
С.АРЧАР	2135	64	625	967	243	161	50	25
С.БЕЛА	107	14	48	37	5	3	-	-
С.ВЛАДИЧЕНЦИ	65	..	16	43	3	..	-	-
С.ВОДНЯНЦИ	230	21	86	96	12	..	8	..
С.ВЪРБОВЧЕЦ	95	7	31	49	7	..	-	-
С.ДЪЛГО ПОЛЕ	21	..	8	7	4	-	-	-
С.ДЪРЖАНИЦА	117	7	36	43	27	..	..	-
С.ИЗВОР	254	14	77	120	34	..	..	-
С.КАРБИНЦИ	162	7	41	57	33	15	9	-
С.КЛАДОРУБ	43	5	25	8	5	-	-	-
С.КОСТИЧОВЦИ	77	3	42	24	6	..	..	-
С.ЛАГОШЕВЦИ	59	..	22	27	7	..	-	-
С.МАЛИ ДРЕНОВЕЦ	67	..	15	44	4	..	-	-
С.МЕДОВНИЦА	241	6	41	73	51	53	16	..
С.ОРЕШЕЦ	10	..	..	4	-	-	-	-
С.ОРЕШЕЦ (ГАРА ОРЕШЕЦ)	772	72	393	220	66	18	3	-
С.ОСТРОКАПЦИ	75	5	35	23	7	4	..	-
С.СЕПТЕМВРИЙЦИ	228	4	44	133	37	10	-	-
С.СКОМЛЯ	26	6	13	6	..	-	-	-
С.ШИПОТ	38	-	24	9	5	-	-	-
С.ЯНЬОВЕЦ	14	-	..	10	..	-	-	-
С.ЯРЛОВИЦА	92	..	28	41	21	-	-	-

..Данните са анонимизирани в съответствие с чл. 25 от Закона за статистиката.

Източник: Национален статистически институт, Преброяване 2011 г. www.nsi.bg/census2011

3.2. Икономическа активност на населението, пазар и производителност на труда

Показателите за заетостта и безработицата са важни индикатори за икономическото развитие, тъй като човешкият фактор е свързващо звено между останалите фактори на производството и от него зависи тяхното пълноценно използване. Тенденциите в изменението на коефициентите на заетост и безработица сменят посоката на своето развитие в зависимост от икономическите цикли, тъй като при криза започва процес на свиване на производството и освобождаване на персонал, поради намаленото вътрешно и външно търсене на произвежданите стоки и услуги.

Безработицата в община Димово се очертава като един от основните социалноикономически проблеми. Равнището на безработица (съотношението между броя на безработните лица и икономически активното население) в общината през 2015 г. (64,3%) е 3 пъти над средното за област Видин (18,8%) и около 6 пъти над средното за страната (11,4%). Към 2019 г. равнището на безработица намалява с една трета от това през 2010 г. и достига 39,3%, а през 2020 г. – 45,3%. Данните показват, че след

2014 г. броят на регистрираните безработни лица и съответно равнището на безработица (в %) в общината намаляват с бавни темпове. За сравнение за 2018 година средното равнище на безработица в страната е 5,2%, а за област Видин – 19,7% или въпреки намалението разликата в национално ниво се е увеличила.

Основните причини, за неактивност са липсата на работни места, подходящи за образователното и квалификационното равнище, липсата на квалификация, умения или трудов опит на неактивните лица и др.

През периода 2015-2020 г. са реализирани няколко инициативи за създаване на временна заетост и намаляване на безработицата, като анализът показва, че средно над 90% от разкритите работни места са в следствие на програми за подпомагане в общината. Обобщена информация е представена в следващата таблица.

Таблица 13. Основна информация за мерките за заетост през периода 2015-2020 г.

Показател	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
1. Регистрирани БЛ общо, брой	**1 209**	**1 115**	**982**	**834**	**739**	**795**
2. Ниво на безработица, %	**64,3**	**59,3**	**52,2**	**44,3**	**39,3**	**42,3**
3. Разкрити нови работни места	**109**	**146**	**183**	**174**	**91**	**154**
в т.ч. на първичен пазар	37	67	47	43	50	53
в т.ч. по мерки за заетост	5	12	1	3	9	10
в т.ч. по програми за заетост	26	30	95	24	23	78
в т.ч. по ОП „РЧР“	41	37	40	104	9	13

Източник: ДБТ - Белоградчик

На областно ниво всяка година от НСИ се прави изследване за проследяване на ***индикаторите за бедност и социално включване***, които са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на общите индикатори е ежегодно провежданото Наблюдение на доходите и условията на живот от НСИ, последно направено през 2019 г. за показателите през 2018 г.

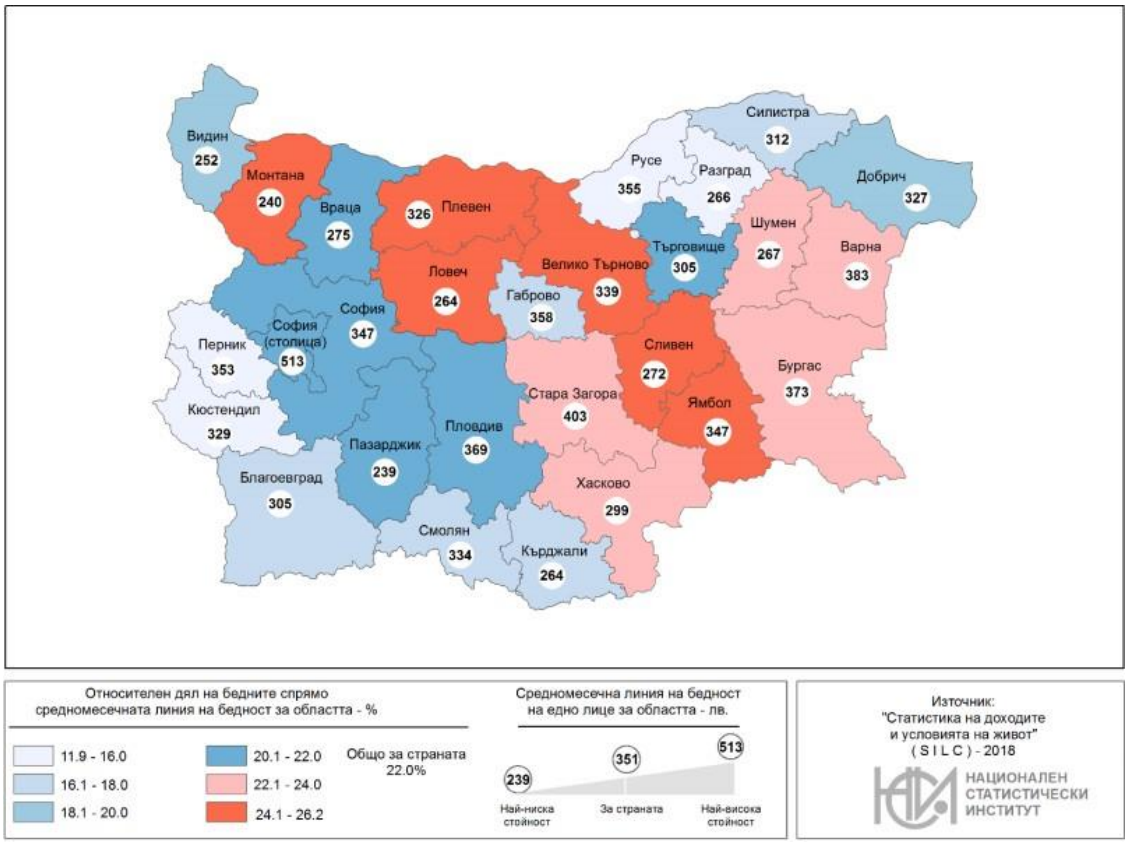
Важно е да се отбележат в анализа на ПИРО Димово, че тъй като в област Видин голяма част от общините, с изключение на областният център, са подобни по доходи, обобщените изводи могат да бъдат приети и за такива за община Димово в голяма степен.

По окончателни данни от изследването, проведено през 2019 г., линията на бедност общо за страната за 2018 г. е 351,11 лв. средно месечно на лице от домакинството. При този размер на линията, под прага на бедност са били 1 550,8 хил. лица, или 22,0% от населението на страната.

За 2018 г. в област Видин размерът на линията на бедност е 252.00 лв. средномесечно на лице от домакинство. Под прага на тази линия са били 19.7% от населението на областта.

За 2018 г. област Видин се нарежда на едно от последните места в страната по размер на линията на бедност изпреварвайки само област Пазарджик (238,67 лв.) и област Монтана (240 лв.).

Фигура 4. Линия на бедност по области през 2018 година

Източник: Национален статистически институт, 2020 г. www.nsi.bg

Спрямо предходната година размерът на линията на бедност за област Видин се повишава с 7.5%, а относителният дял на бедното население се увеличава с 2.7 процентни пункта. В областта относителният дял на бедност при мъжете е 23.3%, а при жените - 16.3%. Разликата в равнищата на бедност по пол е 7.0 процентни пункта при 3.0 пункта за страната.

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2018 г. показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери (обезщетения, социални и семейни помощи и добавки), равнището на бедност се повишава от 22.0 до 29.5%, или с 7.5 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност нараства до 45.2%, или с 23.2 процентни пункта.

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори, свързани с ***материални лишения на домакинствата***. Те показват субективната оценка и лични нагласи на лицата и домакинствата относно

възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. За оценка на материалните лишения на домакинствата се използват девет въпроса с потреблението на конкретни стоки и услуги.

През 2018 г. 30.0% от населението на област Видин живее с материални лишения и се увеличава спрямо предходната година с 0.6 процентни пункта. Най-голям брой лица изпитват ограничения по отношение на плащането навреме на разходите свързани с жилището (31.9%). Успоредно с това 31.3% от лицата не могат да си позволят консумация на месо, пиле или риба всеки втори ден, а 32.1% от лицата не могат да си посрещнат със собствени средства неочаквани финансови разходи. Ограничения при отоплението на жилището си имат 33.6% от лицата.

От изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател, който включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност. Комбинирането на трите показателя показва, че през 2018 г. 46.5% от населението на областта, или 43.4 хил. са били в риск от бедност и социално изключване. От тях 18.9 хил. души са мъже, а 24.5 хил. са жени. Спрямо 2017 година този показател намалява с 2.0 процентни пункта.

3.3.Образование

Инфраструктурата на образованието в община Димово е представена от обекти на предучилищното обучение и на общото (в т.ч. и средно) образование. За образованието в общината е характерно, че то е основно с публичен характер. Към момента няма учебни институции, които се финансират от частния сектор.

Броят и капацитетът на детските заведения и на общообразователните училища е резултат от контингентите деца във възрастовата група 3-6 години и на лицата във възрастовите групи от 7 до 14 и 15-18 години.

Предучилищното обучение на децата е застъпено в три детски заведения - ДГ „Слънце“ в гр. Димово, ДГ „Снежанка“ в с. Гара Орешец и ДГ „Кокиче“ в с. Арчар.

Промените в броя на детските заведения и на обхванатите в тях деца, настъпили в периода 2015/2016 учебна година до 2019/2020 учебна година са показани в таблицата:

Таблица 14. Динамика в броя и капацитета на детските заведения в община Димово за периода 2016-2020 г.

Показател	2015/2016 уч. г.	2016/2017 уч. г.	2017/2018 уч. г.	2018/2019 уч. г.	2019/2020 уч. г.
Брой детски градини	3	3	3	3	3
Деца в детските градини	189	157	168	161	152
Места в детските градини	182	178	163	163	163
Места на 100 деца в детските градини	96	113	97	101	107

Педагогически персонал в детските градини	16	16	16	15	15

Източник: Национален статистически институт, 2020 г. www.nsi.bg

За изследвания период се наблюдава намаление в броя на децата в детските градини.

Капацитетът на детските заведения на територията на общината е достатъчен да удовлетвори потребностите, поради което не се очертава недостиг на места в детските заведения. Същият варира от 182 места (2015/16 уч. г.) до 163 места (2019/20 уч. г.). При обхванати 152 деца през 2019/20 уч. г., показателят за осигуреност с места на 100 деца е 107. В сравнение, общината се откроява с по-висока възможност за осигуряване на места в детските градини от тази на областта, района и страната.

Промените в общообразователната система в община Димово, настъпили в периода 2016-2020 г. показват, че е извършено известно преструктуриране на училищната мрежа. До 2016/2017 уч. г. броят на училищата в община Димово е 4 и по застъпената в тях общообразователна степен са както следва:

- ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ гр. Димово
- ОУ „Димитър Благоев“ с. Гара Орешец
- СУ “Христо Ботев“ с. Арчар
- ПГ по икономика гр. Димово

През изследвания период броят на учащите бележи намаление, което съответно се отразява и в намаление на броя на училищата и учителите, както е представено таблично:

Таблица 15. Промени в броя на общообразователните училища и броя на учениците в община Димово за периода 2016-2020 уч. г.

Показател	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Общо	4	4	3	3	3
Общообразователни училища	3	3	3	3	3
Учащи в училища	523	537	421	482	360
Учители в училища	45	51	41	45	47

Източник: Национален статистически институт, 2020 г. www.nsi.bg

Показателят ***дял на преждевременно напуснали системата на образованието ученици*** показва различни стойности през последните пет години и може да се направи извод, че това е е съществен проблем в общината, както е представен таблично:

Таблица 16. Дял на преждевременно напуснали системата на образованието ученици в община Димово

За учебна година	**Общ брой ученици в дневна форма на обучение**	**Общ брой отпаднали ученици**	**% *(спрямо общия брой ученици)***
2014-2015 г.	523	11	2,10
2015-2016 г.	537	29	5,40
2016-2017 г.	421	41	9,74
2017-2018 г.	482	12	2,49
2018-2019 г.	360	32	8,89

Източник:, Национален статистически институт, 2020 г. www.nsi.bg

Материалната база на общото образование в общината е в добро физическо състояние, Материалната база дава възможност за провеждането на нормален учебен процес. Все още не е напълно решен въпросът с обучението по информатика и английски език поради липса на специалисти. Оборудвани са компютърни кабинети във всички училища, за да удовлетворят потребностите на учениците и техните преподаватели от новите технологии и интернет. Физическото състояние на сградния фонд е добро, но за да отговоря на съвременните изисквания за спестяване на енергия, и внедряване на ВЕИ, част от сградите трябва да бъдат подложени на обследване и мерки.

Към всички учебни заведения има училищни автобуси, които извозват учениците от всички населени места всеки ден до училище и обратно. Пътуващите ученици са 77 %. Към училищата има организирани полуинтернатни групи /занимални/, които предоставят възможност на пътуващите и изоставащи ученици да компенсират пропуски в обучението и възпитанието си.

3.4. Здравеопазване

Инфраструктурата на здравеопазването в община Димово е представена само от обекти на доболничната лечебна помощ. Тя включва амбулатории, ползвани от общопрактикуващи лекари и стоматолози в сферата на първичната доболнична и стоматологична помощ. На територия на общината няма изградени болници и поликлиники. До здравната реформа е имало поликлиника в гр. Димово и здравни служби в селата Арчар и Гара Орешец. Лекарски кабинети са функционирали във всички села. Трудно обаче се намират изпълнители на тези практики. Причините са: отдалеченост от областния център, недостатъчно добри условия, големи по територия практики (лекарската практика обхваща по няколко села), недобра здравна култура от страна на пациентите. Ромското население в общината, както и голяма част от другите етнически групи в сходно положение, нямат добра здравна култура. Бременните жени от тези групи нямат личен лекар, не ходят редовно на женска консултация, след това

не водят децата си на детска консултация и респективно не ги имунизират редовно. Това е една от причините за честото боледуване на децата им, както и по- високата смъртност сред това население. В общината не функционират мобилни кабинети за превенция на здравето на бъдещите майки. Проблем са задължителните профилактични прегледи, както и имунизациите на децата по Националния имунизационен календар.

Съгласно утвърдените стандарти на Националната здравна карта на територията на община Димово функционират предимно частни лекарски практики с лечебна и профилактична дейност. В общинския център функционира филиал на "Спешна медицинска помощ". За хоспитализиране се ползва Многопрофилна болница град Белоградчик и Многопрофилна болница за активно лечение "Св. Петка" град Видин.

3.5. Социални услуги

През последните няколко години сериозно внимание се обръща на възможностите за развитие на редица социални услуги, насочени към специфичните потребности на групи от населението, които са в неравностойно положение - стари хора, деца и възрастни с увреждания и др. В съответствие с приетата държавна политика все по-голямо внимание се отделя на възможността за предоставяне на социални услуги на нуждаещите се в тяхната обичайна среда за сметка на услугите в специализираните социални институции.

Структурната организация на социалните услуги в община Димово е представена от специализирани институции за възрастни хора и от обекти, предоставящи социални услуги в общността. Социалните услуги в общността предлагат ежедневни и специализирани грижи за различни обществени групи в неравностойно положение. Основна насоченост на мрежата от социални услуги е интеграция на уязвимите лица и групи в обществото.

Таблица 17. Структурната организация на социалните услуги в община Димово

Социална услуга	Целева група	финансиране
Дом за стари хора	Възрастни хора – мъже и жени	ДДД
Дневен център за стари хора	Стари хора-мъже и жени	ДДД
Дневен център за стари хора	Стари хора-мъже и жени	ДДД
Център за социална рехабилитация и интеграция	Деца и възрастни с увреждания	ДД Д
Център за настаняване от семеен тип за лица	Лица с физически увреждания - мъже и жени	ДДД
Център за настаняване от семеен тип за лица	Лица с психични увреждания-мъже и жени	ДДД
Домашен социален патронаж	Възрастни хора и лица с увреждане	Общинска дейност

Приемна грижа	1. кандидати за приемни родители и приемни семейства, семейства на роднини и близки; 2. деца от общността, в риск от изоставане и техните семейства, в това число и семействата на близки и роднини; 3. деца, настанени в специализирани институции;	Европейско финансиране
Лични асистенти Домашни помощници	Лица с трайно намалена способност за социална адаптация и с решения от ТЕЛК	Национално финансиране

Основният проблем при периодичното проектно финансиране на социалните услуги е, че те не се предоставят без проекти, поради липса на общински средства за поддръжката им, а необходимостта за тях е постоянна се увеличава с оглед на застаряващото население в общината.

3.6. Култура

На територията на община Димово са разположени културни обекти от различно естество - читалища, паметници на културата, храмове. Културният календар на общината включва събития с местен, регионален, национален и международен характер, и привличат интереса на местните жители и гости на общината.

Читалищата са основен партньор при реализацията на събитията в културния календар на общината и участват в организирането на различни събори и празнични чествания. Сред основните проблеми, съпътстващи функционирането на читалищата в община Димово, се откроява липсата на финансиране. Основен източник на финансиране на читалищата е държавната субсидия, която се явява крайно недостатъчна за тяхното съвременно развитие и модернизиране.

Община Димово успява не само да съхрани, но и да развие своите културни институти и традиции. На територията на общината има действащи седем броя читалища, всичките са общинска собственост. Всички читалищни настоятелства са регистрирани като юридически лица с нестопанска цел и са вписани в регистъра на Министерството на културата, съгласно изискванията на Закона за народните читалища. Към тях има библиотеки със значителен библиотечен фонд. С най-организирана читалищна дейност се откроява читалище “Паисий Хилендарски” град Димово. Към него функционира компютърен кабинет за обучение, два самодейни състава за народни песни и танци, и кръжоци по краезнание и литература, художествена галерия, етнографска сбирка. През последните години активно се работи в читалищата в с. Арчар, с. Гара Орешец, с. Воднянци и село Извор. Въпреки финансовите трудности читалищата успяват да съхранят своят богат библиотечен и културен фонд, да развиват, и популяризират националния фолклор, и традиции.

Културният календар на общината е пълен културни събития. Провеждането на традиционният фолклорен събор „ Жива вода” се утвърди и развива успешно през последните години, като вече е с международно участие. Културни събития с национално значение Национален литературен конкурс „Доброглед”. Културни събития с регионално и местно значение са провеждането на традиционни фолклорни

събития - Трифон Зарезан, Лазаруване, Цветница, Коледарски празник, както и родови срещи в гара Орешец и други.

3.7.Спорт

Спортното развитие в общината е част от образованието и е постоянна величина независимо от възрастта на населението. Спорта се явява като образование и частично като култура. Спортната инфраструктура на общината е недостатъчно развита, като правило на ниско техническо ниво, амортизирана с някои изключения.

В общината няма календар на спортните прояви, което обяснява до известна степен липсата на интерес към спорта от страна на младите и спортните организации. В община Димово съществуват богати спортни традиции. Спортната дейност се оценява като важен фактор за укрепване на здравето на децата и учениците, за повишаване на тяхната физическа дееспособност и е най-ефективна алтернатива за борбата с наркоманите, алкохолизма и тютюнопушенето. На територията на общината има три стадиона в град Димово, с. Гара Орешец и с. Арчар. Стадион „Христо Ботев“ – град Димово, който през последните няколко години бе ремонтиран неколкократно и въпреки това има крещяща нужда от основен ремонт, както на сградата така и на терена и ландшафта около него. Стадионите в с. Арчар и с. Гара Орешец са в окаяно състояние, сградите са почти разрушени, липсват нормални съблекални, за провеждане на спортни занимания. Трябва да се планира и реализира комплексна програма за цялостно ремонтиране и облагородяване, привеждане в годност на спортно-техническата инфраструктура на територията на цялата община. Дворовете на училищата са единствените места отговарящи на условията, където децата и младежите могат да тренират на открито, но в тях липсват основни елементи за развитието на масов спорт.

3.8. Основни изводи – потенциали и проблеми:

Аналитичните проучвания на демографския и трудовия потенциал на община Димово дават основание да бъдат формулирани следните най-общи изводи:

- Неблагоприятна възрастова структура. Община Димово не разполага с голям човешки потенциал. Малкото на брой население се явява определен ограничител за екстензивно социално- икономическо развитие;
- Малкият брой на населението е фактор за развитие на ограничен брой икономически структури, на обслужващи обекти основно за първично обслужване на населението, т.е. за ограничено развитие на обслужващите функции на общината и на отделните населени места;
- Естественото и механичното движение на населението и на очертаните тенденции през последните години не гарантират стабилно демографско развитие. Ежедневна миграция на квалифицирана работна ръка;
- Трудовият потенциал на общината е с незадоволителни качествени характеристики – както по отношение на възрастовите особености, така и по отношение на образователните и квалификационните си характеристики.

- Сравнително добре развита социална инфраструктура, адекватна на образователните, здравните, културните и други социални потребности на населението;
- Утвърждаване на съществуващите и въвеждане на нови ефективни мерки в социалната сфера;
- Проучване на нуждите на пазара на труда в общината и преориентиране на професионалното образование съобразено с тези нужди;

4. *Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията*

4.1. Транспортна мрежа и достъпност

По териториално деление община Димово е в състава на Северозападния район с териториален обхват, определен в съответствие с изискванията на Регламент на ЕС 1059/2003 и се формира от областите Видин, Враца, Ловеч, Монтана и Плевен. По отношение осигуреността с високо класни пътища (387 км) СЗР е с по-ниски стойности от средните за страната. Потенциалните измерения на транспортната достъпност на СЗР следва да бъдат оценявани положително от стратегическа гледна точка благодарение на това, че той се явява пресечна точка на два транс европейски транспортни коридора - № 7 и № 4. През гр. Димово преминава международен автомобилен път по трасето на Европейски коридор № 4, на 30 км от града се намира Фериботната връзка Видин – Калафат и КПП Връшка чука, а на 50 км КПП – Брегово. Предстои изграждането на високоскоростен път свързващ Дунав мост 2 с останалите транспортни коридори в страната. Общата дължина на функциониращата пътна мрежа е 154,9 км. Пътната мрежа на територията на общината възлиза на 154,9 км. Разстоянието между крайните селища в общината е 63 км (от с. Ярловица до с. Яньовец). Центърът на общината се намира на 35 км от град Видин и на 70 км от град Монтана.

Като цяло гъстотата на изградената пътна мрежа в община Димово е сравнително висока, но качеството на повечето пътища е незадоволително. Голям е делът на IV- класните пътища, които са в лошо състояние. От 1999г. стопанисването на IV-то класната пътна мрежа е възложено изцяло на общините. В сравнително добро състояние са пътните отсечки, свързващи с. Септемврийци с второкласен път Арчар – Лом, Димово - Острокапци – Кладоруб, Септемврийци – Ярловица, Ярловица, Медовница- Воднянци и второкласните пътища, минаваща през общината. Останалата част от пътната мрежа, особено отсечките между Димово и Арчар, Мали Дреновец – Владиченци, отсечката до с. Шипот, Костичовци – Воднянци, Медовница – Гара Орешец са в лошо състояние, някои с отдавна изтекъл гаранционен срок на износващия пласт на пътната настилка, на места практически неизползваеми.

През територията на община Димово преминава жп линията София - Мездра - Враца - Бойчиновци /Берковица/ - Брусарци /Лом/ - Видин /Кошава/. Има изготвен проект за нова жп линия Видин – София, която отново ще преминава през общината

4.2. Водоснабдителна и канализационна мрежи

Като елемент на техническата инфраструктура, водоснабдителните мероприятия са показател за съвременно и цялостно функциониране и развитие на урбанизираните територии.

Водоснабдяването на населените места в община Димово се осъществява от три водоснабдителни групи - "Бела", "Репляна - Чупрене", подгрупа Търговище и група "Лом". Основен проблем на водоснабдителната мрежа е високата степен на износеност, което води до почти ежедневни аварии както по външните, така и по вътрешните трасета на водопровода.

Група "Бела" от каптиран карстов водоизточник "Белско врело" с дебит 150-200 л/сек. От водоизточника се снабдяват десет населени места на общината - Скомля, Дълго поле, Бела, Димово, Костичовци, Шипот, Извор, Лагошевци, Мали Дреновец и Владиченци. Дебитът на водоизточника често се колебае в много големи граници, като в поредни сушави години пада до 25-30 л/сек, което създава изключително големи проблеми. Изградените два сондажа в Димово, каптирани и включени към водопреносната мрежа решават частично проблемите при аварийни ситуации само за града, докато за останалите населени места за сега няма друга алтернатива.

Подгрупа "Търговище" снабдява шест населени места - Яньовец, Върбовчец, Гара Орешец, Медовница, Воднянци и Карбинци. Тук алтернативен водоизточник има само за с. Гара Орешец, но той е с много малък дебит и ниска степен на използваемост. Извършените сондажи в районите на с. Карбинци и с. Воднянци за наличие на подпочвени води не дадоха очакваните резултати. Сондажните кладенци не са каптирани, поради изключително малкия им дебит. В района на с. Гара Орешец съществува възможност за каптиране на карстови извори, но засега те не са проучени и не се знае тяхното поведение във времето и количествата. Наличието на тези водоизточници и затрудненията във водоснабдяването на района, особено през летните месеци, налагат предприемане на адекватни действия.

От група "Лом" се снабдява само селата Арчар и Септемврийци. Водоизточника е с практически неизчерпаеми количества. Със самостоятелни водоизточници са селата Ярловица и Държаница. Тази за с. Ярловица е с малък дебит и трудно захранва населеното място, което налага търсене на алтернативен такъв.

На територията на общината няма изградени пречиствателни станции за отпадни води (ПСОВ). На територията на общината няма изградена канализационна мрежа. Частично изградените съоръжения в гр. Димово, с. Гара Орешец, с. Арчар и с. Костичовци, обслужват отделни квартали, махали и блокове. Съществуващата канализационна мрежа е в недобро експлоатационно състояние и не отговаря на нормативните изисквания. Домакинствата в по-голямата си част ползват септични ями за отпадните си води. Тези примитивни съоръжения имат пречиствателен ефект около 60%, основно с органични замърсители.

На национално ниво основното предизвикателство, породено от демографските тенденции, е как да се планира отвеждането и пречистването на отпадъчните води в малките населени места, с разпръснато население, и особено в онези населени места, в

които се очаква спад на населението и стопанската дейност през следващите десетилетия, какъвто е случаят с община Димово. Според изискванията на Директивата за пречистването на градските отпадъчни води, за агломерации, които към момента наброяват повече от 2 000 е.ж., трябва да се осигури отвеждане и пречистване на отпадъчните води, независимо от демографските прогнози.

Този казус все още няма представено решение на национално ниво.

4.3. Хидротехническа инфраструктура, брегоукрепителни мероприятия

На територията на общината има изградени шест микроязовира в относително добро техническо състояние. Използваеми за напояване и рибовъдство, с достатъчно воден обем са яз. "Скомля" и яз. "Ярловица" и един от микроязовирите в село Медовница. Хидромелиоративните съоръжения около тях са амортизирани и практически неизползваеми. В много малка степен се използват и съществуващите съоръжения на напоителна система - Рабиша, чрез които има възможност да се поливат около 15 000 дка в землището на град Димово, село Острокапци и село Кладоруб.

4.4. Хидромелиоративна инфраструктура

Съществуващата хидромелиоративна инфраструктура е остаряла, голяма част от нея е в лошо състояние. Използването й е неефективно, поради висока енергоемкост и значителни загуби на вода, което от своя страна повишава разходите за напояване.

4.5. Енергийна мрежа в т.ч. енергийна ефективност и ВЕИ

На територията на общината има 75 трафопоста. Уличните ел. мрежи НН са изградени напълно. Всички селищата се електроснабдяват с напрежение 20 кв, чрез въздушни електропроводи. Електроснабдяването в община Димово се осъществява от „ЧЕЗ разпределение България" АД, както и поддържането на електропреносната и електроразпределителната мрежа и съоръженията към нея. Всички населени места са електрифицирани.

Изградената електроснабдителна мрежа покрива нуждите на населението и съществуващите в общината предприятия.

По данни на АУЕР в Регистъра за ВЕИ на територията на общината има изградени ВЕИ мощности[1]. Те са представени от 15 обекта с изградени фотоволтаични електрически централи /ФЕЦ/ с селата Гара Орешец, Карбинци, Воднянци, Медовница, Дълго поле и Фалковец.

Община Димово е извън обособените райони за газоснабдяване, тъй като е разположена периферно на газопроводната мрежа.

В общинската програма за ЕЕ се цели да се намали нивото на енергопотреблението в обектите общинска собственост (сгради, инсталации, улично

[1] *Източник: Информационен портал - публичен регистър на инсталациите за производство на електроенергия от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ), достъпен на: https://www.veiregistar.bg/*

осветление и др.), като по този начин се даде пример на населението и бизнеса за генериране на икономия на енергия в бита и индустрията. Уличното осветление е един от най-големите консуматори на ел. енергия и е необходимо да се предприемат мерки за неговото обновяване с енергийно ефективни осветителни тела и дори соларни такива.

4.6. Комуникационни мрежи и широколентов достъп

Телекомуникационната система е относително добре развита, като действащата на територията на общината автоматична телефонна централа работи с добър капацитет, както и състоянието на междуселищните (в общината) комуникационни мрежи е добро. Пощенска станция има в град Димово, с. Арчар и с. Гара Орешец, а изнесени пунктове в някои от по -големите населени места. С изключение на с. Яньовец където има изграден ретранслатор, чрез който се покрива телевизионен сигнал на националната телевизия, цялата територия на общината, има достъп и до цифрова телевизия предоставена, чрез сигнал от мобилните оператори, в някой селища има все още действаща и кабелна телевизия. Интернета – се предоставя на населението от мобилните оператори и специализирани фирми за доставка. На територията на Димово са монтирани и съоръжения на мобилните телефонни оператори. Изградените базисни станции на “А 1” и “Теленор” обслужват територията на цялата община. Изградена е и базисна станция на „Виваком” на територията на с. Арчар.

Наложилата се през последните години тенденция на намаление на фиксираната телефонна плътност и увеличение на мобилната продължава, като стойността на показателя „фиксирана телефонна плътност по домакинства“ бележи постоянно намаление, подобно на процесите в цялата страна, докато за показателя „мобилна телефонна плътност“ се наблюдава непрекъсната тенденция на увеличение.

Информационните и комуникационни технологии са един от водещите фактори за изграждане на конкурентоспособна икономика, основана на знанието и иновациите, за иновативно и приобщаващо информационно общество, осигуряващо високо качество на живот на гражданите. Ефектите и въздействието от развитието и широкото прилагане на ИКТ обхващат всички социално-икономически сектори. Постепенно ИКТ стават широко достъпни за населението както по отношение на възможностите за достъп, така и по отношение на тяхната цена, като темповете на достъпност нарастват по-отчетливо в периода от 2007 г. насам.

В област Видин за 2020 г. достъпът на домакинствата до интернет е 66,2%, а лицата, регулярно използващи интернет са 60,4%.

4.7. Градска среда (зелени площи, осветление, дребномащабна инфраструктура)

Зелената система на общината включва обществените озеленени площи, в т.ч. всички паркове, градини, улично озеленяване, извънселищни и горски паркове, гробищни паркове. На територията на община Димово не съществува планово проведена зелена система. Като елементи на зелената система могат да се включат площадите на селата със съпътстващото ги озеленяване.

Най-големи и със значими декоративни качества са площите, разположени в централните част на по – големите населени места. Те са покрити с трева, цветя, храсти и дървета. От дървесните видове преобладават липа, бор, топола, бреза. Основание за увеличаване на техния брой е факта, че върху дървета и храстите се утаява до 72 % от въздушния прах и 60% от серния диоксид. Необходимостта от увеличаване на уличните дървета се мотивира и от наблюденията, че над зелените насаждения, имащи по-прохладна повърхност, се образуват въздушни течения, утаяващи приземните въздушни замърсители. Едновременно с това, насажденията повишават и относителната влажност на въздуха с 15-30%, което го прави по-пригоден за дишане, а увеличената влажност се възприема като понижение на въздушната температура. Не е за пренебрегване и продуцираните от растенията фитонциди, притежаващи силно бактерицидно действие. С увеличаване възрастта на декоративните дървета, някои от тях се налага да бъдат отсичани /предимно липи/, тъй като кореновите им системи разрушават огради, подпорни стени, тротоари, части от улични платна. Този факт поставя много основателно въпроса за сериозен подход при определяне на дървесните видове и местата, където е най-удачно те да бъдат засадени

Характерна особеност за жилищното застрояване на територията на общината е изграждането предимно на еднофамилни къщи с дворове, които в преобладаващата си част са озеленени. Сравнително големите дворове на практика увеличават процента на зелените площи, но тъй като не са с публичен достъп и с предназначение за широко обществено ползване, могат да се причислят само условно към зелената система.

Всяко населено място има свой гробищен парк. Гробищните паркове във всяко едно от селата се отнасят условно също към зелената система на населените места като обекти за озеленяване със специален характер.

Съществуват лесопаркове по поречието на река Скомля, които не се поддържат.

4.8. Основни изводи – потенциали и проблеми:

- Територията на община Димово е сравнително добре подсигурена в транспортно-комуникационно отношение, спрямо главната транспортно-комуникационна мрежа на страната;
- Община Димово трябва да се възползва от стратегическото си местоположение по отношение на комуникационните връзки - международния път София-Видин, по трасето на Коридор №4, както и крадунавския път.
- Лошо състояние на уличните и тротоарните настилки в населените места от общината;
- Добре съхранена околна среда;
- Липса на големи замърсители –промишлени и селскостопански предприятия;
- Надеждни източници за питейна вода и довеждащи съоръжения;
- Напълно изградена електроразпределителна и електропреносна мрежа;
- Добро качество на телефонните услуги;
- Част от ключови общински пътища са в много лошо състояние

- На територията на общината няма изградени пречиствателни станции за отпадни води (ПСОВ);
- Изграждане на пречиствателни съоръжения за отпадни води в па-големите населени места на общината;.
- За до развитие на водопроводната мрежа е необходимо да се изследва необходимостта от реконструкция или цялостна подмяна на вътрешната водопроводна мрежа в населените места, включително водопроводните отклонения и външните водопроводи.
- Въвеждане на разделно събиране на отпадъците и депониране на нерециклируемите отпадъци на регионално депо

5. Екологично състояние и рискове

Територията на община Димово попада в обхвата на РИОСВ-Монтана. Синтезирана информация от последния публикуван доклад за околната среда по компоненти през 2019 г. и във връзка със състоянието на околната среда на община Димово е представена по-долу.

5.1.Качество на атмосферния въздух

Поради липсващи замърсители като промишлени предприятия, натоварени транспортно-комуникационни артерии и пр., въздухът е чист. Общината попада в район, в който нивата на един или няколко замърсители не превишават долните оценъчни прагове.

Като замърсители на въздух могат да се посочат домашните печки на твърдо гориво, които са разположени в почти всяко домакинство. Това е отбелязано и в направеното анкетно проучване.

5.2.Качество на водите

Водните ресурси, с които общината разполага са с малко над средните за страната и са благоприятен фактор както за стопанска дейност, така и за живота и бита на хората. Водите са в рамките на стандартните изисквания.

По данни от Басейнова дирекция за управление на водите Дунавски район, цялата територия на общината е чувствителна зона и почти цялата е уязвима. „Уязвими зони“ са области с определена почвено-геоморфоложка характеристика в близост до водни обекти, при които земеделската дейност води до риск за замърсяване на водите с нитрати. За чувствителни зони са определени водни обекти, в които се цели защита от еутрофикация – явление, което е предизвикано от повишаване на съдържанието във водите на биогенни елементи - азот и фосфор и съответно предизвиква растеж на зелени растения във водите. Това от своя страна води до изчерпване на разтворения кислород във водоприемника и предизвиква вторично замърсяване на водите.

5.3.Качество на почвите

Качеството на почвите е добро. Риск съществува от наземното и въздушно наторяване с торове от земеделските производители.

5.4.Управление на отпадъците

На територията на общината 100% от населението е обхванато в регионална система за организирано сметосъбиране и сметоизвозване.

В експлоатация е Регионално депо за битови отпадъци Видин (за битови и неопасни производствени отпадъци - клас „депо за неопасни отпадъци“), което обслужва общините Видин, Белоградчик, Бойница, Брегово, Грамада, Димово, Кула, Макреш, Ново село, Ружинци и Чупрене. Депото отговаря на нормативните изисквания и се експлоатира съгласно действащото екологично законодателство. Оптимизирана е работата на сепариращата инсталация, в която постъпват смесените битови отпадъци, събрани от територията на област Видин. Повишени са количествата на отделените рециклируеми фракции от пластмаса, хартия и стъкло, които се предават за оползотворяване на фирми притежаващи необходимите документи по ЗУО въз основа на сключени писмени договори.

Таблица 18. Данни за битовите отпадъци в община Димово

Показател	Мярка	2016	2017	2018	2019	2020
Образувани битови отпадъци	тон	1 529	1 569	1 546	1 056	1131
Предадени за депонирани битови отпадъци	тон	1 520	1 563	1 535	1 050	1126
Предадени за предварително третиране битови отпадъци	тон	9	7	0	0	0
Предадени за рециклиране битови отпадъци	тон	0	0	11	6	5
Дял на населението, обхванато от системи за организирано сметосъбиране	%	100	100	100	100	100

Източник: данни на община Димово

Данните показват, че за периода 2015-2018 г. количествата на образуваните отпадъци са с променливи стойности, но стойността за 2017 е най-висока от всички изследвани години.

Сметопочистването и сметоизвозването беше организирано чрез сключен договор с фирма изпълнител, който беше прекратен през 2019г. От 2020г. общината сама организира дейностите по сметопочистване и сметоизвозване. Отпадъците се депонират в регионалното депо за битови отпадъци на територията на община Видин.

5.5.Рискове от природни бедствия и аварии

Като цяло рисковете от природни бедствия и аварии на територията на община Димово са слаби и ограничени. Намиращите се на територията на общината са малки и са под наблюдение. Реките преминаващи през населените места рядко създават проблеми дори при пълноводие - в непосредствена близост до тях няма къщи.

Съществува известен риск от наводнения при обилни валежи вследствие обезлесяването и съответно на ветровата и водната ерозия на почвата.

В общината има риск от снегонавяване по четвъртокласната пътна мрежа.

Има риск от пожари в края на лятото, поради палежи на нивите преди есенната оран.

Налични са активни свлачища на територията на общината в близост до с. Гара Орешец.

5.6.Нарушени територии за възстановяване

Нарушени територии има на едно място в общината, в землището на гр. Димово. Това е терена на закритото през 2015 г. общинско депо. Чрез подготовка и изпълнение на проект "Рекултивация на общинско депо за неопасни отпадъци, находящо се в землището на гр. Димово, община Димово" ще бъде изпълнена техническа рекултивация на депо за битови отпадъци в гр. Димово. Общинското депо, предмет на рекултивация, не отговаря на изискванията на Наредба №6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и др. съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци. Неговата експлоатацията е преустановена със заповед №206/14.08.2015г. на Директора на РИОСВ - гр. Монтана. Рекултивацията ще се извърши в 3 етапа - Етап 1 - Почистване от растителност и освобождаване на площи от отпадъци извън сметишното тяло и изграждане на временен път за достъп до сметището, етап 2 - Вертикална планировка, подравняване и преоткосиране и етап 3 - изграждане на горен изолационен екран и рекултивация на освободените от отпадъци, терени.

5.7.Защитени зони

Натура 2000 е общоевропейска мрежа, съставена от защитени зони, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие.

Местата, попадащи в екологичната мрежа, се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз – Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за хабитатите) и Директива 2009/147/ЕС за опазване на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците). Двете директиви са отразени в българското законодателство чрез Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

В община Димово има седем защитени зони, съгласно информацията публикувана на **http://natura2000.moew.government.bg/**:

1. Защитена зона по директивата за местообитанията BG0000497 „Арчар“ в землището на с. Арчар, община Димово, област Видин, с обща площ 8086,531 дка.
2. Защитена зона по директивата за местообитанията BG 0000518 „Вртопски дол” в землищата на общините Димово, Видин и Грамада, с обща площ 958,82 ха.
3. Защитена зона по директивата за птиците BG0002002 „Западен Балкан“ в землищата на с. Бела, с. Върбовчец, с. Орешец, с. Яньовец, община Димово, с обща площ 1 468 324,711 дка.
4. Защитена зона по директивата за местообитанията BG0001040 „Западна Стара планина и Предбалкан“ ” в землищата на с. Върбовчец, с. Яньовец, с. Орешец, с обща площ 219 753,26 ха.
5. Защитена зона по директивата за местообитанията BG0000521 „Макреш“ в землищата на с. Макреш, с. Головица, с. Вълчек, община Макреш, област Видин, с. Острокапци, с. Кладоруб, община Димово, област Видин, с. Рабиша, община Белоградчик, област Видин, с. Срацимирово и гр. Грамада, община Грамада, област Видин, с обща площ 20 612,508 дка.
6. Защитена зона по директивата за местообитанията BG0000182 „Орсоя” в землището на с.Арчар, с обща площ 2949,41 ха
7. Защитена зона по директивата за местообитанията BG0000532 „Остров Близнаци“ в землищата на с. Ботево, гр. Дунавци, с. Жеглица, с. Цар Симеоново, община Видин, област Видин, и с. Арчар, община Димово, област Видин, с обща площ 6319,667 дка

На територията на общината има 5 бр. **защитени вековни дървета** в различни населени места от общината.

1. Полски ясен (Fraxynus oxicarpa) на възраст 115 г., с височина около 20 м и обиколка 3,00 м, намиращ се в двора на кметство с. Скомля (бивш училищен двор), община Димово, област Видин;

2. Благун (Quercus conferta) на възраст около 100 г., височина 16 м и обиколка 2,10 м, намиращ се в сервитута на пътя Димово - с. Дълго поле, община Димово, област Видин;

3. Цер (Quercus cerris) на възраст около 80 г., височина над 20 м и обиколка 1,80 м, намиращ се в регулацията на с. Дълго поле, община Димово, област Видин.

4. Зимен дъб, горун (Quercus daleshampii) на възраст около 296 г., височина над 17 м и обиколка 5,20 м, намиращ се в регулацията на с. Върбовчец, община Димово, област Видин.

5. Цер (Quercus cerris) на възраст около 224 г., височина над 19 м и обиколка 4,10 м, намиращ се в регулацията на с. Бела, община Димово, област Видин.

5.8. Защитени територии

Защитени територии в България е обобщено понятие, обхващащо всички паркове, резервати, забележителности и защитени местности. В България през годините са обявени множество такива територии.

Закон за защита на тези територии е обнародван през 1998 г. от тогавашното Народно Събрание, последно е изменен през 2009 г. Той носи името Закон за защитените територии (ЗЗТ). Териториите попадащи под закрилата на този закон представляват около 5% от цялата територия на Република България.

Политиката по поддържане и управление на защитените територии се осъществява от Министерството на околната среда и водите, както и на неговите органи в съответните райони.

Освен седемте защитени зони, предмет на разглеждане по смисъла на Закона за биологичното разнообразие, на територията на община Димово се намира и една защитена територия, а именно природна забележителност „Венеца“. Обявена е за природна забележителност на 21 април 1971 г. с цел опазване на пещерата Венеца.

На територията на природната забележителност са забранени:

- всякакви действия, с които се уврежда тяхното природно състояние и облик;
- откриването на кариери, къртене, копане и драскане по скалите;
- отбиване на водните течения;
- сечене или чупене на дърветата и храстите, изкореняване или бране на цветя

5.9.Биоразнообразие

Община Димово се отличава със сравнително богато разнообразие на флората и фауната. Това се дължи главно на разнообразието от условия и местообитания, както и на специфичните почвено-климатични особености.

Флората е представена от широколистна и тревна растителност. От дърветата най-разпространени са дъб, бряст, габър, липа, леска, върба, топола. Има насаждения с орехи. В селищата разнообразието на плодни дръвчета е голямо. Изключително добре вирeят лозовите насаждения.

Фауната е представена от бозайници - сърна, дива свиня, заек, гризачи (катерица, лалугер, полска мишка, сив плъх, сусел и др.), хищници - чакал, лисица, дива котка, белка, златка (защитен вид), невестулка, черен пор, язовец, влечугите са представени от костенурка, гущер, усойница, пъстър смок, пепелянка, от птиците са разпространени ястреб, яребица, пъдпъдък, горски бекас, гургулица, гълъб, сова (защитен вид), улулица, бухал, кукумявка и др.

Ловните дружинки на територията на община Димово дават информация за наличие на лисици, зайци, диви свине, чакали, яребици, пъдпъдъци, язовци, белки, невестулки.

5.10. Лечебни растения

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фон със сегашна или бъдеща ценност. Опазването включва поддържането и съхраняването на екосистемите на територията на община Димово, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

В съответствие със Закона за лечебните растения и правомощията на кмета на общината по прилагането на чл. 50 т. 3 ще бъде разработен раздел „Лечебни растения“ към Общинската програма за опазване на околната среда, която се изготвя в съответствие с чл. 79 от ЗООС в момента и ще бъде поддържана актуална за целия период на действие на ПИРО 2021-2027 г.

В нормативно отношение ползването на лечебните растения е регламентирано в:

- **Закон за лечебните растения** – в който събирането на лечебни растения за стопанска дейност се осъществява, чрез издаване на позволително за тяхното бране. То се издава на основание чл. 21, ал.2; чл. 22, т. 2 и чл. 26 от цитирания по- горе закон. Позволителното се издава от: Директора на Държавно лесничейство; Кмета на общината; Областния управител; Директора на дирекция национален парк и то на физическо лице. ЗЛР регламентира и количествата позволени за събиране за лични нужди от отделни морфологични части от лечебни растения от едно лице за един ден. Кметът на общината контролира ползването на лечебните растения в земите, водите и водните обекти - общинска собственост, в поземления фонд и в населените места.
- **Наредба №2 от 20.01.2004 год.** за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебните растения- уточняваща начина и периода на събиране на лечебни растения, използването на инструменти и изисквания за опазване на находищата на лечебните растения при тяхното бране
- **Наредба № 5** за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складове за билки.

На територията на общината масово се срещат следните видове лечебни растения: шипка, липа, бял равнец, обикновена коприва, бяла върба, полска къпина, трънка, горска ягода, есенен минзухар, дрян, живовляк, мащерка, маточина, обикновен повет, обикновен хмел, лепка, леска, жълт и петнист кантарион, лайка, тревист бъз, миризлив кукуряк, трицветна теменуга и др.

Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове включват поддържане на почвите, светлинния, топлинния и водния режим в местообитанията на

лечебните растения, както и дейности и режими за осигуряване на добро жизнено състояние и възстановяване на популациите и ресурсите от лечебни растения.

При ползване на лечебни растения, да не се допуска увреждане на дърветата в резултат на чупене, рязане на клони и сеч.

За диворастящите защитени лечебни растения се забранява:

1. Сечението, брането, късането, изкореняването, хербаризирането независимо от тяхното състояние и фаза на развитие;

2. Унищожаването и увреждането на находищата им;

3. Притежаването, пренасянето, търговията и изнасянето зад граница в свежо или изсушено състояние на цели растения или на части от тях;

4. Събиране на семена, луковици, коренища и други репродуктивни органи.

Да се спазват изискванията за опазване на находищата на лечебни растения, обект на събиране по чл. 4 от Наредба № 2/ 20.01.2004 година за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения.

Експлоатацията на находищата да се редува с период на възстановяване на ресурсите, посочени в чл. 6 от Наредба № 2/ 20.01.2004 година.

Позволителни за ползване на лечебни растения за стопанска дейност да се издават само на физически или юридически лица, срещу заплатена такса и подадено заявление.

Позволителното за събиране на билки да се издава в периода на събиране на съответната билка по чл. 7 и 8 по Наредба № 2/20.01.2004 година и да има срок на валидност и да е в съответствие с чл. 26, ал. 1 от ЗЛР.

Количествата лечебни растения, следва да не надхвърлят предвидените проценти за ползване на ресурса, посочени в Наредба № 2/ 20.01.2004 година.

Отделни видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайна тенденция към намаляване или има опасност от появяването на такава тенденция.

Специалният режим се определя ежегодно до 10 февруари със заповед на министъра на околната среда и водите, която се обнародва в "Държавен вестник".

Специалният режим обхваща:

1. забрана за събиране на билки за определен период от естествените находища на видовете от територията на цялата страна, отделни райони или единични находища;

2. определяне на годишно допустимо за събиране количество билки по райони или находища;

3. разработване и прилагане на мерки за възстановяване на популациите и на техните местообитания.

Определените в заповедта количества билки се разпределят от регионалните инспекции по околната среда и водите между билкозаготвителите от района на инспекцията.

Разпределянето се извършва със заповед на директора на регионалната инспекция по околната среда и водите въз основа на заповед на министъра на околната

среда и водите за условията и реда за разпределение на количествата билки, която се обнародва в "Държавен вестник".

Събирането на генетичен материал от естествени находища на лечебни растения под специален режим с цел култивиране се разрешава със заповед на министъра на околната среда и водите или оправомощено от него длъжностно лице.

Забранява се събирането, изкупуването, първичната обработка и търговията с билки от лечебни растения под специален режим на опазване и ползване в нарушение на заповедите по чл. 10, ал. 2 и 5 от ЗЛР.

Видовете растения, обявени за защитени съгласно приложение № 3 към чл. 37 от Закона за биологичното разнообразие и обхванати в списъка по приложението към чл. 1, ал. 2 на този закон, се опазват съобразно разпоредбите на Закона за биологичното разнообразие.

За находища на лечебни растения, намиращи се в защитени територии, се прилагат режимите и нормите, установени със Закона за защитените територии, заповедите за обявяване и плановете за управление на защитените територии, а по отношение на опазването и ползването - разпоредбите на ЗЛР.

5.11. Ландшафт

Ландшафт означава територия, специфичният облик и елементите на която са възникнали като резултат на действия и взаимодействия между природни и/или човешки фактори. По предварителна преценка комбинацията от естествени и създадени условия на територията на общината позволява идентифицирането на следните видове и разновидности ландшафти:

Селищни ландшафти. Селищната мрежа е добре развита, обусловена от вековни традиции. Населените места основно са разположени на равнинен терен или затворени долини. Те са с парцелна структура, с голям по площ стопански двор (в повечето случаи), с изграден център в редки случаи с характерен архитектурно-градоустройствен образ. Въпреки разнообразния селищен ландшафт на селата, той е благоприятно повлиян от дворищното озеленяване.

Селскостопански ландшафти. Селскостопанските земи са една от основните части от територията на общината. Като ландшафт са носители на специфика, която ги отличава от всички останали селскостопански територии в страната. Макар и в не голям мащаб поземлените участъци, с наситените си цветове през всички сезони формират неповторим пейзаж, за което в много голяма степен допринасят горските полезащитни пояси. В процеса на възстановяване на поземлената собственост и свързаното с него „прекрояване” на поземлената структура, характерният пейзаж на селскостопанските земи е с изключително висока устойчивост.

Горски ландшафти с неговите разновидности са тясно свързани с предназначението на горите, които са широколистни в по-голямата си част. Като защитни гори и зелени зони се приемат териториите за снегозадържане и срещу вятъра. Разнообразието им по хабитуси, колорити и възрастови различия е добра предпоставка за формиране на ландшафт, но се нуждаят от сериозно поддържане и дообогатяване на

растителния им състав с нови декоративни дървесни и храстови видове с характерен силует и колорит. Дърводобивните гори са с относително малък дял от горския фонд на общинската територия, но изискват по-сериозни грижи за възстановяването им.

Транспортен ландшафт. В общината транспортните ландшафти, които са свързани в мрежа и „прорязват" останалите ландшафти, се формират от републиканските, общинските и останалите местни пътища. Те имат две измерения – „вписване" в ландшафтите, през които преминават, и собствени технически, функционални характеристики. По отношение на първото измерение трябва да се отбележи, че транспортната инфраструктура е проведена съобразно природните дадености и нарушаването на ландшафтната цялост на територията е незначително. По отношение на второто картината е различна в различните части на територията и различните пътища. От гледна точка на техническо състояние и поддръжка като правило те се влошават с намаляването на класа на пътищата. Благоприятен фактор е широко приложеното крайпътно озеленяване.

5.12. Основни изводи – потенциали и проблеми:

- На територията на община Димово не се наблюдават сериозни замърсявания, както и извънормени екологични показатели;
- Съществува риск от замърсяване на почвите и водите вследствие прекомерната употреба на изкуствени торове, хербициди и пестициди;
- При неправилно провеждане на агро-мелиоративните мероприятия съществува ограничен риск от ветрова ерозия на почвата;
- Съществува известен риск от наводнения при обилни валежи вследствие на обезлесяването и съответно на ветровата и водната ерозия на почвата;
- На територията на общината има няколко защитени територии;
- Ландшафтът е разнообразен.

6. Административен капацитет и управление

6.1. Административен капацитет и управление на проекти

Като малка община Димово е с ограничени административни и обслужващи функции. Основно място сред тях заемат структурите на местното самоуправление - Общинска администрация и Общински съвет.

В структурата на Общинска администрация са обособени две дирекции: „Административно обслужване и финанси" и „Устройство на територията, местни приходи, програми и проекти". За по-доброто административно обслужване на населението е създаден и „Център за информация и услуги на гражданите". В структурата на местната администрация са и кметствата в селата Арчар и Гара Орешец.

На територията на община Димово функционират и няколко деконцентрирани и децентрализирани структури на други държавни структури. Такива са:

- Общинска служба „Земеделие и гори" –структура на Областна служба „Земеделие" - гр. Видин;

- Дирекция „Социално подпомагане“ – структура на Регионална дирекция Видин;
- Филиал на Дирекция „Бюро по труда“ – гр. Белоградчик;
- Участък "Полиция" с. Арчар – структура на РУ на МВР Видин
- Приемни на районни полицейски инспектори - структури на РУ на МВР Белоградчик.

Основната трудност в процеса на изпълнение на Общинския план за развитие на община Димово за периода 2007-2013 г. е бил недостатъчният административен капацитет, както на отговорните институции, така и на бенефициентите, в частност на Община Димово.

През 2013-2014 г. са изпълнени проектите ***„Повишаване административния капацитет на служителите в Община Димово“*** и ***„Разширяване на административния капацитет и надграждане на компетенциите на служителите в община Димово“***. Основната цел е повишаване на квалификацията на човешките ресурси и подобряване на професионалната компетентност чрез обучения в администрацията на община Димово. Управление на проекти се извършва както от служители на общината, така и от външни експерти.

В рамките на Общинския план за развитие на община Димово за периода 2015-2020 г. са изпълнени следните по-големи проекти с външно финансиране:

Таблица 19. Изпълнени проекти в рамките на ОПР 2015-2020

№	Наименование на проекта	Финансираща програма	Бюджет	Статус проект
1.	Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови исъществуващи улици на територията на община Димово	Програма за развитие на селските райони	1 130 395,60 лв.	Проведени обществени поръчки по реда на ЗОП за строителен надзор и строителство. Избрани изпълнители
2.	Обновяване на площади в гр. Димово и с. Арчар	Програма за развитие на селските райони	727 146,86 лв.	В процес на провеждане на обществени поръчки
3.	Рекултивация на общинско депо за неопасни битови отпадъци, находящо се в землището на гр. Димово	ОПОС	487 391,30 лв.	Проведена поръчка за СМР-избран изпълнител и в процес на провеждане на поръчка за строителен надзор

4.	Осигуряване на топъл обяд - община Димово	ФЕПНЛ чрез ОП Храни	570 783,51 лв.	приключен – 31.12.2019 г.
5.	Подкрепа за по – добър живот	ОП РЧР	499 618,54 лв.	приключен

Източник: ИСУН 2020 и Справка Община Димово

В обобщение, в общината вече има изграден капацитет за управление на проекти с външни за общинския бюджет средства. Преодоляването на част от трудностите, свързани с усвояването на средства от Европейския съюз и други финансови инструменти, е довело до положителни резултати. Сред тях са натрупан опит, който ще бъде ползван в следващи периоди, развит добър диалог с икономическите и социалните партньори на местно общинско, национално и трансгранично ниво, прилагане на добри практики в областта на планирането, подготовката и реализирането на проекти.

Посочените положителни резултати ще благоприятстват усвояването на безвъзмездни средства в рамките на следващия планов период 2021-2027 г по национални и транснационални програми. За да се повиши качеството на административния капацитет и модернизира управлението за предоставяне на висококачествени публични услуги за гражданите и бизнеса, е необходимо да се използват възможностите, които ще се предоставят по „Оперативна програма за електронно управление и техническа помощ“ за програмния период 2021-2027 г. в направлението: цифрова трансформация на публичния сектор в полза на обществото. В рамките на това направление ще бъдат финансирани дейности, свързани с осигуряване на мрежова и информационна сигурност на общините, разработване и внедряване на инструменти и онлайн платформи за подобряване на гражданското участие на местно ниво и като част от концепции за ИТИ, които ще бъдат изготвяни и изпълнявани в партньорство между различни местни заинтересовани страни, ефективността и ефикасността на публичната администрация; предоставяне на качествени услуги на гражданите и бизнеса и развитие на електронното управление и правосъдие; ефективно и ефикасно усвояване на средствата от ЕС.

6.2. Анализ на общинския бюджет

В последните години ***динамиката по отношение размера на бюджета*** на общината е в посоката на увеличение. По приходната част Общината полага всички усилия за да постигне по-високи показатели по отношение на администрирането на собствените приходи. Тенденцията е към покачване на събираемостта на същите, както и към обвързване на качеството с цените на предлаганите услуги. Въпреки това, Общината има потенциални приходоизточници, доразвиването на които ще гарантира по-добро функциониране на бюджетния процес. Бюджетът на Общината нараства с всяка изминала година, но за сметка на държавните трансфери. Общата изравнителна

субсидия се използва на 100%. Изразходването й е предимно в сферата на социалните услуги.

По разходната част, Общината следва политика на социално-балансиран бюджет при определяне и разходване на бюджетните средства. Капиталовите разходи, отпускани от републиканския бюджет, са достатъчни единствено за освежаване и ремонтни работи, като направа на тротоари и други. В този смисъл е необходимо за големи инфраструктурни обекти да се търси финансиране от външни източници: ЕС, ФМЕИП и други.

6.3. Прозрачност и партньорство

Рейтингът за активна прозрачност на органите на местното самоуправление на Фондация „Програма достъп до информация“ се базира на резултатите от ежегодно проучване на фондацията чрез оценяване на интернет страниците и подаване на електронни заявления до административните структури в системата на изпълнителната власт. Оценката на всяка отделна област представлява среднопретеглената оценка от рейтингите на влизащите в нейния обхват общини. В картата на прозрачността за община Димово този показател е оценен на 62,8%.[2]

За периода 2014-2020 г. няма изпълнени **съвместни проекти** с бизнеса, реализирани в условията на публично-частни партньорства и няма разработена общинска програма за партньорство с предприятията на територията на общината. Политиката на ЕС за съфинансиране и допълняемост на дейностите и намаляването на % на безвъзмездната финансова помощ, налага развитие именно на ПЧП с оглед на придобиване на външни за Община Димово финансови средства. Именно затова ПЧП ще се превръща във все по-голям фактор за финансиране на дейности и проекти.

По отношение на **междуобщинското партньорство** Община Димово няма побратимени градове. Общината е член на Националното сдружение на общините в Република България.

6.4. Капацитет на заинтересованите страни при управлението на проекти

Справка в Портала за електронни административни услуги за юридическите лица с нестопанска цел в обществена полза показва, че на територията на общината има регистрирани две юридически лица с нестопанска цел (неправителствени организации).

- **БЪРЗИЯ** – фондация с предмет на дейност: създаване на екипи от експерти, които да работят за постигане на целите на фондацията; осъществяване на сътрудничество със средства за масово осведомяване в страната и чужбина; извършва разяснителна и информационна дейност за привличане на дарители и/или партньори от страната и чужбина; установява и осъществява сътрудничество със сходни по цели и дейност организации, фондации и

[2] Източник: Програма достъп до информация - https://data.aip-bg.org/surveys/Y3Q966/map

движения в страната и чужбина; съдейства и участва в проекти в области, сходни с целите на фондацията.

- **СПОРТИСИМО** – сдружение с предмет на дейност: да съдейства и координира дейностите по издигане равнището на спортното майсторство; Да съдейства за популяризирането на спорта и свързаните с него занимания сред обществото, преимуществено - сред децата, учащите се и младите хора; Да развива мрежа от школи и клубове, с цел редовни занимания на членовете им със спорт; Развитие и утвърждаване на гражданското общество, здравеопазването, образованието, науката, културата; подпомагане на социално слабите, на инвалидите и лицата, нуждаещи се от грижи; Подпомагане на социалната интеграция и личностната реализация; Да работи и съдейства за развитието и утвърждаването на духовните ценности, гражданското общество, здравеопазването, образованието, науката, културата; поощряване на гражданското участие в решаването на общозначими проблеми, ефективно изразяване на мнението на гражданите по тези проблеми, повишаване на гражданската отговорност; Да събужда интереса към спортни занимания и здравословен начин на живот сред младите хора; да създава предпоставки за възпитаване на взаимна толерантност между младежи с различен социален статус; да работи за хармоничното съжителство на социални групи с различен етнически, социален, възрастов, икономически статус; Да подпомага развитието и утвърждаването на процесите на интеграция на Република България в Европейския Съюз. Да подпомага процесите на европейска интеграция, образованието, науката, културата, изкуството, здравеопазването; да инициира мероприятия; да работи за защита на човешките права и на околната среда; да ръководи и участва в проекти, финансирани от националните и/или европейските фондове; да насърчава предприемачеството;

6.5. Основни изводи – потенциали и проблеми:

- Изграден капацитет за управление на европейски проекти;
- Недостатъчен финансов ресурс за инвестиции в инфраструктурни проекти;

7. Културно-историческото наследство

7.1. Недвижими културни ценности

Според предоставената информация от Националния институт за недвижимо културно наследство (НИНКН), НАИМ-БАН, РИМ-Видин и регистъра на военните паметници, при изготвянето на ОУП на територията на община Димово недвижимите културни ценности са подредени както следва:

Паметници на културата в община Димово според списъка на НИНКН:

1. с. Арчар Римски град „Рациария”, м. ”Калето” и турската махала, в селото западно ДВ 41/1965 архитектурно-строителен от Античността и Средновековието национално

2. с. Арчар Римски град „Рациария”, м. ”Калето” Протокол 20.04.1994г.-границите и режимите археологически национално

3. с. Арчар Римски град „Рациария” и римски некропол, м. ”Калето” ДВ 64/2015 Заповед №РД-9Р-24/01.07.2015 г. на министъра на културата археологически национално

4. с. Арчар Римски некропол, м. ”Парлога” и м. ”Какармик”, в селото западно ДВ 41/1965 архитектурно-строителен от Античността и Средновековието национално

5. с. Арчар Турско укрепление - м. ”Калето”, в селото ДВ 41/1965 архитектурно-строителен от национално

6. с. Арчар Място на сражение, м. ”Калето”, 200 м западно ДВ 37/1970; свален с ДВ 91/1992 исторически за сведение

7. с. Арчар Лобно място на въстаници от 1923 г., м.”Ялията”, 500 м западно ДВ 37/1970 исторически местно

8. с. Бела Църква "Св. Св. Петър и Павел" списък от 03.09.1973; писмо № 4956/ 17.11.1975 художествен I група

9. с. Воднянци Партизанско скривалище /Къща на П. Вълов/ ДВ 37/1970 исторически местно

10. с. Воднянци Църква "Св. Троица" списък от 03.09.1973; писмо № 4956/ 17.11.1975 художествен III група

11. гр. Димово Къща на Живко Пуев ДВ 37/1970 исторически местно

12. гр. Димово Лобно място на ятаци, м.”Урбабинското, 4 км западно ДВ 37/1970 исторически местно

13. с. Държаница Римски акведукт, - 0,5 км югоизточно ДВ 41/1965 архитектурно-строителен от Античността и Средновековието местно

14. с. Извор Църква "Св. Възнесение Христово" Писмо № 4956/ 17.11.1975 ДВ 76/1978 Художествен; архитектурно-художествен местно

15. с. Извор Партизанско скривалище, 4 км източно ДВ 37/1970; свален с ДВ 91/1992 исторически за сведение

16. с. Извор Църква при Изворския манастир "Успение Богородично" Писмо № 4956/ 17.11.1975 художествен I група

17. с. Карбинци Църква "Св. Троица" списък от 03.09.1973; писмо №4956/ 17.11.1975 художествен III група

18. с. Кладоруб Римска колония, „Комбустика”, 1 км източно ДВ 41/1965 архитектурно-строителен от Античността и Средновековието местно

19. с. Кладоруб Римски некропол, 3 км западно ДВ 41/1965 архитектурно-строителен от Античността и Средновековието местно

20. с. Костичовци Къщата на Георги Костадинов ДВ 37/1970 исторически местно

21. с. Костичовци Църквата "Св. Николай" Писмо №4956/17.11.1975 Писмо №6095/25.11.1975 художествен III група

22. с. Лагошевци Каптаж и акведукт „Жидовед”, 1 км западно ДВ 41/1965 архитектурно-строителен от Античността и Средновековието местно

23. с. Медовница Църква "Св. Възнесение Господне" Списък от 03.09.1973 Писмо № 4956/ 17.11.1975 Писмо № 6095/ 25.11.1975 художествен II група

24. с. Орешец Църквата "Св. Георги" Писмо № 4956/ 17.11.1975 ДВ 54/1973 архитектурно-художествен, художествен местно

25. с. Гара Орешец Лобно място на въстаници от 1923 г. м.”Башовица” ДВ 37/1970 исторически местно

26. с. Гара Орешец Историческа местност, 5 км североизточно ДВ 37/1970; свален с ДВ 91/1992 исторически за сведение

27. с. Септемврийци Лобно място на въстаници 1923 г. м. ”Градините” ДВ 37/1970 исторически местно

28. .с. Скомля Лобно място на партизани, шосето за с. Медовина, 500 м южно ДВ 37/1970 исторически местно

29. с. Ярловица Църквата "Св. Троица" Писмо № 4956/ 17.11.1975 Писмо № 6095/ 25.11.1975 художествен II група

ВОЕННИ ПАМЕТНИЦИ

СЕЛО Воднянци. Паметник, в памет на загиналите жители на с. Воднянци през Балканската война /1912-1913г./ и Общоевропейската война /1915-1917г./.Намира се в градинката, в близост до кметството на селото, в посока към с. Карбинци. Изграден е от голям гранитен блок. Увековечава героите от войните.

СЕЛО КОСТИЧОВЦИ. Паметник, в памет на загиналите жители на с. Костичовци през Балканската война /1912-1913г./ и Общоевропейската война /1915-1917г./. Намира се в двора на черквата. Изграден е от дялан камък. Открит е през 1919г. Увековечава героите от войните.

СЕЛО КАРБИНЦИ. Паметник, в памет на загиналите жители на с. Карбинци през Балканската война /1912-1913г./ и Общоевропейската война /1915-1917г./. Намира се пред кметството на с. Карбинци. Изграден е от мраморна плоча. Увековечава героите от войните.

СЕЛО ВЪРБОВЧЕЦ. Паметник, в памет на загиналите жители на с. Върбовчец през Балканската война /1912-1913г./ и Общоевропейската война /1915-1917г./. Намира се в градинката, в близост до кметството на с. Върбовчец. Изграден е от дялан камък. Увековечава героите от войните.

7.2. Движими културни ценности

Законът за културното наследство (ДВ бр.19/13.03.2009г.) поставя под юридическа защита и нематериалното наследство. Съдържанието на това понятие е описано в чл.42 от закона. Паметниците на нематериалното културно наследство са се опазвали през вековете чрез религиозните храмове, училищата, читалищата и други институции. Освен научно-познавателната и възпитателната стойност, това наследство, представено в подходяща форма и среда, представлява важен елемент от туристическия ресурс на общината

Музей със сбирка от археологически предмети, като сграда в община Димово все още липсва. В сградата на общината се съхраняват археологически предмети предадени при теренни разкопки направени в античен град Рациария и крайпътна станция Конбустика. Пред сградата на кметство Арчар и във фоайето на читалището в с. Арчар са разположени множество каменни стели с ценни надписи върху тях открити при археологически проучвания в околността на селото. Предстои изграждане на музеен комплекс на терен отреден за тази цел в близост до археологическите разкопки.

7.3. Обобщени изводи – проблеми и потенциали:

- От събраната информация се вижда, че територията на общината е наситена с богато и разнообразно културно-историческо наследство от различни исторически епохи и периоди. Има сведения за наличие на живот и съответно селища, крепости и други укрепителни съоръжения от медно-каменната епоха, бронзовата епоха, желязната епоха; тракийски и римски период; през Средновековието и Първа българска държава до наши дни. В по-голямата си част обектите на недвижимото културно наследство не са конкретно идентифицирани, поддържани и известни като такива;

- Наличните недвижими културни ценности не са достатъчно проучени и съответно експонирани и популяризирани. Към момента съществуващите обекти на културното наследство не са предмет на туристически интерес и не са включени в подходящи културни маршрути, вследствие на недостатъчното им обследване.

- Разкриване на потенциалите за курортно-туристически, спортен, културно-познавателен, селски и развлекателен туризъм.

- Значителен потенциал за ефективно развитие на много спектърен и целогодишен туризъм и временно обитаване.

8. Състояние на селищната мрежа и жилищния сектор

8.1. Историческо развитие на селищната мрежа

Съществуващата селищна мрежа на общината се е формирала в резутат на продължително историческо развитие, в което отчетливо се открояват няколко периода, обусловени от силно въздействащи исторически процеси и събития. Първите данни за урбанизирана среда са в пещерите в околностите на село Орешец, като се премине през тракийските племена да се стигне до втория период, характерен със силна урбанизация – периода на Римската империя. Урбанизацията продължава през периода на Първото и Второ Българско царство, а в годините на османската империя са положени основите на сегашните населени места. По това време се оформя сегашната селищна структура край големи чифлици, които са ситуирани удачно край главни пътища и кръстовища, в защитени от вятъра места, с добро ослънчаване, в близост до места с високи подпочвени води и горски масиви. По този начин се е формирала относително гъста и равномерно разположена мрежа от населени места. В периода на Възраждането се осъществяват процеси, свързани с утвърждаване на българската национална, духовна и религиозна идентичност–изграждането на православни храмове и училища. След възстановяване на българската държава по тези места през 1878 г. почва да се води регистър на населените места с тяхното население и структура.

За период от 1978-2012 г. Димово е било в границите на различни окръзи или области.

АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРИТОРИАЛНА ПРИНАДЛЕЖНОСТ

1. с. Княз Александрово	03.03.1878 - 28.09.1949
2. с. Княз Александрово, общ.Княз Александрово, Белоградчишка околия, Видински окр.	28.09.1949 - 06.01.1951
3. с. Княз Александрово, общ. Княз Александрово, Белоградчишка околия, Врачански окр.	06.01.1951 - 17.07.1951
4. с. Димово, общ. Димово, Белоградчишка околия, Врачански окр.	17.07.1951 - 23.01.1959
5. с. Димово, общ. Димово, Видински окр.	23.01.1959 - 19.09.1964
6. с. гр. т. Димово, общ. Димово, Видински окр.	19.09.1964 - 29.08.1969
7. гр. Димово, общ. Димово, Видински окр.	29.08.1969 - 01.09.1987
8. гр. Димово, общ. Димово, Михайловградска обл.	01.09.1987 - 02.02.1993
9. гр. Димово, общ. Димово, обл. Монтана	02.02.1993 - 12.01.1999

10. гр. Димово, общ. Димово, обл. Видин	12.01.1999 - 04.08.2000
11. гр. Димово, общ. Димово, обл. Видин	04.08.2000 –до момента

8.2. Градоустройствена характеристика на населените места

Градоустройствената характеристика на населените места в община Димово се определя от следните фактори:

- Природните условия на територията, отличаваща се с характерните равнинно-релефни форми, специфични за тази част от Дунавската хълмиста равнина;
- Производствената характеристика на селищата, развила се главно на базата на селскостопанското производство и животновъдството и свързаните с тях дейности.

Градоустройствените характеристики могат да се дефинират със следните особености:

- Селищата са с предимно компактна селищна структура.
- По начин на застрояване селищните територии са с изключително свободно застрояване. Сградите са разположени по периферията на имотите – характерен подход в селищното устройство за периода между двете световни войни на XX век, когато на практика се е осъществило урегулирането и подмяната на застройката в тези селища.
- По характер застрояването е преобладаващо едноетажно за сградите, строени до средата на XX век и двуетажно за строежите след този период. Едноетажният характер на жилищното застрояване е обусловен от типа на използваните строителни материали. Според статистическите данни голяма част от жилищните сгради са изградени с непечени тухли (кирпич) и гредоред. Тази конструктивна система не е пригодна за многоетажно застрояване. Съчетанието на преобладаващо едноетажно жилищно застрояване и едноетажните стопански постройки в имотите придава общо взето едноетажен облик на урбанизираните територии.
- По- голяма част населени места са с действащи регулационни планове, които в по-голямата си част са приложени. Уличните мрежи са със сравнително правилни форми, което е предпоставка за добро благоустрояване, но и опасност от еднообразие в общото пространствено въздействие на селищата.
- През втората половина на XX век във всички селища е осъществена реконструкция на централните зони и оформяне на площадно пространство с обществен характер и разполагане на основните обществени сгради около него. През този период са изградени нови училищни сгради и детски заведения, обособени са спортни терени и малки зелени площи с публичен характер.
- В периферията на селищата и в извън селищните граници по време на социалистическия период на развитие и кооперирано селско стопанство са изградени стопански дворове и животновъдни ферми, които в по-голямата си част са разграбени, разрушени и изоставени днес. Част от тях са приватизирани и функционират с променено предназначение.

8.3. Административно-териториално устройство на общината

Община Димово включва 23 населени места, от които само един град . На таблицата е представена категорията на населените места.

Таблица 20. Актуална категоризация на населените места от 27.11.2018 г.

Код на нм	Населено място	Код община	Община	Област	Настояща категория
00672	с. Арчар	VID16	Димово	Видин	5
03263	с. Бела	VID16	Димово	Видин	8
11497	с. Владиченци	VID16	Димово	Видин	8
11778	с. Воднянци	VID16	Димово	Видин	7
12824	с. Върбовчец	VID16	Димово	Видин	8
14489	с. Орешец	VID16	Димово	Видин	5
21097	гр. Димово	VID16	Димово	Видин	4
24579	с. Дълго поле	VID16	Димово	Видин	8
24640	с. Държаница	VID16	Димово	Видин	8
32370	с. Извор	VID16	Димово	Видин	7
36440	с. Карбинци	VID16	Димово	Видин	7
37188	с. Кладоруб	VID16	Димово	Видин	8
38995	с. Костичовци	VID16	Димово	Видин	8
43027	с. Лагошевци	VID16	Димово	Видин	8
46320	с. Мали Дреновец	VID16	Димово	Видин	8
47648	с. Медовница	VID16	Димово	Видин	7
53758	с. Орешец	VID16	Димово	Видин	8
54434	с. Острокапци	VID16	Димово	Видин	8
66278	с. Септемврийци	VID16	Димово	Видин	7
66843	с. Скомля	VID16	Димово	Видин	8
83239	с. Шипот	VID16	Димово	Видин	8
87477	с. Яньовец	VID16	Димово	Видин	8
87549	с. Ярловица	VID16	Димово	Видин	8

Източник: МРРБ, 2020 г. www.mrrb.bg

8.4. Баланс на територията

Балансът на територията на община Димово е представен в табличен вид

БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА				
Наименование на териториалния елемент	**Площ на съществуващи елементи**		**Площ на проектни елементи**	
	в ха	**в %**	**в ха**	**в %**
ТЕРИТОРИИ С ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ				
1. Жилищни функции	**1638,24**	**4,071**	**1533,11**	**3,809**
2. Обществено обслужващи функции	**36,84**	**0,092**	**36,84**	**0,092**
3. Производствени дейности	**12,86**	**0,032**	**30,89**	**0,077**
4. Складови дейности	**148,70**	**0,369**	**154,83**	0,385
5. Рекреационни дейности, курорти и вилни зони	**0,00**	**0,000**	**160,11**	0,398
6. Гробищни паркове	**13,28**	**0,033**	**13,28**	**0,033**
7. Спортни и озеленени терени	**7,68**	**0,019**	**21,68**	**0,054**
8. Комунално обслужване и стопанство	**0,00**	**0,000**	**0,39**	**0,001**
9. Земеделски територии, в т.ч.: насаждения	**27566,13**	**68,495**	**27472,41**	**68,262**
9.1. обработваеми земи - ниви	22273,51	55,344	22246,67	55,278
9.2. обработваеми земи - трайни	727,72	1,808	1033,70	2,568
9.3. необработваеми земи	4564,90	1,105	4192,04	10,416
10. Горски територии, в т.ч.:	**9695,44**	**24,091**	**9606,95**	**23,871**
10.1. гори	7967,06	20,500	7889,99	19,605
10.2. защитни гори	0,00	0,000	0,00	0,000
10.3. рекреационни гори	283,40	0,704	283,40	0,704
10.4. горски земи	1444,98	3,590	1433,56	3,562
11. Водни площи	**910,88**	**2,263**	**910,88**	2,263
12. Транспорт и комуникации	**214,35**	**0,533**	**269,21**	**0,669**
13. Техническа инфраструктура	**0,91**	**0,002**	**34,73**	**0,086**
14. ОБЩА ПЛОЩ	**40 245,31**	**100,00**	**40 245,31**	**100,00**
ЗАЩИТЕНИ И НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ				
А) За природозащита	1,00	0,353	1,50	0,004
Б) За опазване на културното наследство	1,09	0,003	700,26	1,740
В) С особена териториалноустройствена защитаНатура 2000	5623,88	13,974	5623,88	13,974

Г) За възстановяване и рекултивация	444,51	1,105	458,57	1,139
Д) С активни и потенциални свлачища и срутища	0,00	0,000	0,00	0,000
Е) Други нарушени територии	14,06	0,035	0,00	0,000
Ж) ОБЩА ПЛОЩ (с отчитане на припокриването)	**6084,54**	**15,470**	**6784,21**	**16,857**

Източник: ОУП на община Димово, 2016 г. https://dimovo.bg/

Най-голямата част от територията на общината е заета от земеделски земи (68,5%), като 56% от нея представляват обработваема площ. Значителна част представляват горски територии – 24%. Площта, обхванатата от населени места, урбанизирани територии, транспорт и инфраструктура възлиза на 6% от територията на общината, което я прави много слабо относително урбанизирана.

8.5. Жилищен сектор

Анализът на обитаването има социално-икономически характер, който изследва характеристиката на жилищата и на жилищните сгради, в които те са разположени и постигнатите нива на жилищно задоволяване и са особено актуални относно темите като енергийна ефективност и внедряване на възобновяеми енергийни източници.

По данни от последното преброяване (2011 г.), населението на община Димово е 6514 човека и разполага с 5875 жилища, с 412 хил.м^2 полезна площ и с 337 хил.м^2 жилищна площ. На база всички жилища, потреблението е далеч над средните европейски стандарти (420 обитавани жилища на 1000 човека) – 927 жилища на 1000 обитатели, около 53 м^2 жилищна площ на човек и 1,1 обитатели на жилище. Отчитайки големия дял необитавани жилища (близо 54%), реалното потребление е значително по-малко, но над приетия стандарт и този показател само на база обитавани жилища доста пада, с което се редуцират и другите параметри на жилищния стандарт. Община Димово се нарежда сред общините с обезлюдяване, където обитаваните жилища вече са по-малко от необитаваните.

Преобладаващата част от жилищните сгради са с масивна конструкция – около 70%, строени поне преди 25 години и в повечето случаи не са правени подобрения. Повечето жилища са електрифицирани и водоснабдени, а канализацията не е осъществена в по-голямата си част. Жилищното застрояване остава да е малоетажно, като преобладава традиционната едноетажна къща. Само къщите, строени през 70-те и 80-те години на миналия век и след тях, са дву- и триетажни.

По вида на конструкцията най-голям дял от сградите са тухлени, а по вида на собственост – частни на физически лица.

Основните проблеми, свързани с жилищният фонд в община Димово, които се открояват, са сравнително остарелите фасади, стари дограми, лоша изолация или липса на такава и др. Като проблеми на домакинствата се открояват отоплението на твърди

горива през зимните месеци. Данни за вида на отоплението от домакинствата са налични само от националните преброявания, като последното такова е от 2011 г. Статистиката показва, че над 98% от населението използват твърдото гориво за отопление, което е и основен проблем за замърсяването на атмосферния въздух.

8.6. Основни изводи – потенциали и проблеми:

Селищният облик на населените места е формиран предимно от преимущественото влияние на фактори на съвременното селищно развитие.

- Селищната мрежа е стабилизирана, т.е. всички населени места имат своите функционални и административни характеристики. Наличието на водещи административни функции на гр. Димово се изразява единствено в организиращото му влияние в сферата на определени обслужващи функции в границите на общината.
- Селищата са със сравнително компактна структура и нискоетажна застроеност. Сградният фонд в по-голямата си част е в лошо състояние, поради спецификата на използваните строителни материали – непечени тухли (кирпич) и неговото силно влияние от атмосферните въздействия.

9. Анализ на връзката на общината със съседните територии извън административните й граници, които имат потенциал да влияят върху развитието на населените места и териториите в рамките на общината.

9.1. Връзка с Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северозападен регион

Северозападният регион е силно диференциран в пространствено отношение. Неговата територия се развива по две оси, свързващи съответно Видин, Монтана и Враца от една страна и Плевен и Ловеч от друга. Близостта на района със ЮЗР има силно влияние и град София измества град Плевен в ролята му на център.

Община Димово попада под влиянието на оста Видин - Монтана – (Враца) – София, по която минава основен коридор от TEN-T мрежата на ЕС.

Гр. Видин като областен център е определен като град от трето йерархично ниво в НКПР. Градът изгражда балансирана урбанистична решетка и има мисията да задържа населението. Очаква се той да предложи благоприятни условия за обитаване, икономическо развитие и инвестиции и в него са налични функции с регионално значение в социалната сфера, образованието и културата. В случая на Северозападния регион средните градове Видин, Монтана и Враца имат нелеката задача да играят очакваната от тях роля в условия на десетгодишен спад в социалното и икономическото развитие. Бидейки в най-северозападната част на страната, на север от Стара планина, те са и с най-затруднен достъп до град от 2-ро ниво. София, с нейните функции на град от 1-во ниво, оказва много силна центробежна сила и по-скоро извлича, отколкото подпомага развитието на ресурсите в региона.

В урбанистичния модел „умерен полицентризъм“ община Димово попада под влиянието на гр. Видин, който е град от трето йерархично ниво съгласно АНКПР в СЗР. За него е характерно, че е център, предлагащ работни места и основни услуги със

значение за собствената си и за съседните по-малки общини (Бойница, Брегово, Грамада, Кула, Макреш, Чупрене, Ново село).

Запазването на позициите и утвърждаването на този град като център от трето йерархично ниво е ключов фактор за задържането на населението във вътрешните и външните периферни части на района, предлагайки работни места и основни публични блага и услуги.

В АНКПР община Димово е определена като с център от пето йерархично ниво - слабо урбанизирани (периферни) общини. Това са малки общини със затруднено социалноикономическо развитие. Разположени са по периферията на района, те се явяват и гранични за страната. Тези общини могат да бъдат включени в обхвата на т.н. „райони за целенасочена подкрепа“. Стимулирането на техните центрове е важно, за да могат да предлагат необходимите първични услуги на населението. Подобряването на свързаността им с близките икономически центрове ще осигури достъп до работни места в сфери, различни от селското и горското стопанство, без това да е свързано със загуба на население в тях.

9.2. Съвместни проекти със съседни общини

В предходната точка бе направен анализ, с който се разгледаха връзките на общината със съседните общини и какви са центровете на влияние. Поради идентифицираните общите предизвикателства на общините от ниво 5 на АНКПР могат да се поставят и евентуални възможности за кооперирane с други общини (включително извън границите на страната) за изпълнение на съвместни проекти.

В този смисъл, екипът изготвил ПИРО, предлага следните подходящи оси за съвместно сътрудничество и кооперирane на община Димово:

• Ос *общини гравитиращи около община Видин* – проекти с общините Видин, Ново село, Кула. По тази ос на кооперирane Община Димово все още няма наличен между общински проект.

• Ос *„селски общини“*[3] *в област Видин*– проекти с общините по оста Макреш, Чупрене, Белоградчик и други. Това могат да бъдат проекти с цели за опазване на културно-историческото наследство, за развитието на селските райони (създаване на МИГ-ове), за развитие на селското стопанство и иновациите в него и други. Осъществяването на съвместни проекти и инициативи между периферните общини могат да подобрят качеството на живот и работната среда, достъпа до основните услуги и създават нови възможности за повишена регионална конкурентоспособност и устойчиво развитие.

• Ос *областен център Видин – община Димово* – тук могат да се търсят възможности за осъществяване на по-големи инфраструктурни проекти в общите сдружения за управление на отпадъците и ВиК мрежата ;

[3] *По определението на ПРСР за селска община/район –такава община с население на територията на населено място под 30 000 д.*

• Ос *трансгранична* - *България-Сърбия и България-Румъния*[4] – кооперирane с организации от Румъния и Сърбия и с общините посочени в горните оси за трансфер на добри практики в сферата на социалните и здравните услуги, както и интегрирането в образованието и социалния живот на не облагодетелствани групи. Тук също предмет на проекти могат да бъдат и развитие на трансграничен културен туризъм. Като обща цел на трансграничните проекти се залага приобщаването на общините и областите в общоевропейския Дунавски регион и развитие на трансгранични партньорства и еврорегиони за интегрирано управление на басейна на реката, опазване на водите, почвите и биоразнообразието и стимулиране на икономическото развитие, устойчивия туризъм и културния обмен.

9.3. Основни изводи – потенциали и проблеми:

- В пространствено отношение Община Димово попада под влиянието на един центъра от АНКПР - развитието на гр. Видин би подпомогнало и развитието на община Димово
- Общината има общи предизвикателства с много съседни общини, което е предпоставка за развитие на съвместни проекти и има възможности да обмени добри практики с организации от Сърбия и Румъния.

[4] *Област Видин е избираема за участие и реализиране на проекти по програмите за трансгранично сътрудничество (България-Сърбия и България-Румъния).*

10. Влияние на големи инфраструктурни проекти с регионално и национално значение, предвидени за реализация на територията на общината

Като община в Северозападния регион и в частност област Видин, и поради забавеното изграждане на важни инфраструктурни проекти с десетилетния, в момента се открояват няколко такива проекта, които пряко и косвено засягат общината и за които в момента се изготвят инвестиционни проекти или е стартирало строителството. Основните големи проекти са представени таблично:

Таблица 21. Големи инфраструктурни проекти с регионално и национално значение с влияние за община Димово

№	Наименование на проект	Фаза и финансиране	На територията на община Димово	Описание
1.	Проектът за газопровод „Балкански поток“	Стартирано строителство	Да	Проектът цели да транспортира природен газ от Русия към Централна и Западна Европа през територията на България. Възможности за откриване на нови работни места, намалена цена на руския природен газ и подобряване на благосъстоянието на домакинствата.
3.	Модернизация на жп линиите Видин – Медковец	Изготвен технически проект, очаква се финансиране през периода 2021-2027 г. от Механизма за свързаност на Европа (МСЕ)	Да	Проектът ще допринесе за подобрение на трансграничните връзки и по-бърз достъп до границите със Сърбия и до моста с Румъния
4.	Скоростен път Видин - Ботевград	Стартирано строителство в отсечка „Видин – п.в. Макреш“ и „Мездра - Ботевград“ (средства от държавния бюджет)	Да	Проектът ще допринесе за подобрение на трансграничните връзки и по-бърз достъп до границите със Сърбия и до моста с Румъния, както и този до столицата и съседните области
5.	Изграждане на тунел през Петрохан	Прединвестиционно проучване (средства от държавния бюджет)	Не	Съоръжението може да съкрати с 45 км пътуването между София и Монтана.

Източници: Официални страници на АПИ, НКЖИ и Министерство на икономиката

11. SWOT анализ

Обикновено при оценъчните и прогнозните изследвания се използват два основни подхода – емпиричен и експертен. При емпиричния подход се извеждат закономерности на основата на анализирана емпирична информация с помощта на статистически и математически модели. При експертния подход се разчита на опита на експертите, като се допуска, че те имат нужния капацитет да разкриват закономерности и да правят синтезирани достоверни оценки, без да е необходимо да се разработват сложни математико-статистически модели.

SWOT-анализът спада към експертната група методи, но той не може да бъде разработен без необходимата изходна информация. За първи път този метод за анализ е използван в научните разработки, посветени на управлението (мениджмънта) на фирмите. Най-често SWOT-анализът се използва за идентифициране на организационното състояние на фирмата и за очертаване на тенденциите в нейното развитие. По-късно SWOT-анализът е пренесен и в други области като регионално планиране, околна среда, туризъм и др.

Главната цел на SWOT-анализа е да се извърши взаимообвързана оценка на вътрешните за дадена организация или регион силни (Strengths) и слаби (Weaknesses) страни, както и на външните за организацията или региона възможности (Opportunities) и заплахи (Threats). Приема се, че вътрешните страни (силните и слабите страни) могат да се контролират от организацията, докато външните фактори (възможности и заплахи) определят състоянието на средата, в която се развива организацията или региона.

В световната практика SWOT-анализът се е утвърдил като задължителен елемент на стратегическото планиране. Значението на SWOT-анализа се подсилва и от факта, че той е регламентиран като задължителна процедура при всички планове и програми, свързани с усвояването на структурните фондове и инструменти на Европейския съюз.

Резултатите от SWOT-анализа позволяват точно формулиране на приоритетите и целите за развитие на общината, както и периодична оценка на мястото ѝ в рамките на региона. Резултатите от SWOT-анализа позволяват да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието. Сред елементите на анализа има взаимовръзки, които разкриват потенциала за развитие, а също и такива, които показват ограниченията (лимитиращите фактори) и проблемите, които предстои да бъдат преодолени. За да могат да се открояят лостовете за развитие, ограниченията, проблемите и рисковете за социално-икономическото развитие на община Димово, е изготвен SWOT-анализ за всяка изследвана в анализа на икономическото и социалното развитие сфера, като природните ресурси са представени в комбинация със състоянието на околната среда.

11.1. SWOT-анализ на местната икономика

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
• развит сектор на селското стопанство; • налична земеделска площ, предпоставка за създаване на нови трайни насаждения и заети с други растениевъдни култури земи.	• ниска конкурентоспособност на произвежданата продукция и недостатъчно успешно въвеждане на иновации и модернизация на производствата; • занижена инвестиционна активност; • ниска квалификация на работната сила; • ниско заплащане и липса на мотивация за персонала; • липса на развито производство, недостатъчен брой и размер на предприятия от сферата на добива и промишлеността и сериозни затруднения пред съществуващи предприятия; • дефицити по отношение на туристическата инфраструктура - липса на бази за настаняване и хранене на туристи.
ВЪЗМОЖНОСТИ	**ЗАПЛАХИ**
• оползотворяване на неизползваните земеделски площи за развитие на интензивно селско стопанство и производство на екологично чисти продукти с приложени методи на биологичното земеделие; • повишаване конкурентоспособността на МСП чрез възможностите по ПРСР за внедряване на нови технологии и ноу-хау и технологични процеси в отраслите и производствата на общинската икономика; • повишаване квалификацията на персонала, преквалификация и придобиване на нови професии чрез възможностите по ОПРЧР; • енергийна ефективност за насърчаване на зелената и енергийно ефективна икономика; • развитие на селски и културен туризъм и създаване на цялостен туристически продукт за община Димово; • повишаване на инвеститорския интерес към общината и привличане на инвестиции в земеделието и индустрията.	• влияние на икономическата криза от КОВИД-19 и по-нататъшно намаляване на инвестициите и/или затваряне или фалити на предприятия; • недостиг на финансови средства за внедряване на нови технологии в промишлените предприятия за повишаване на конкурентоспособността им и технологичните процеси; • липса на квалифицирана работна сила в съответствие на пазара на труда може да доведе до влошаване качеството на предлаганите услуги и спад в показателите на основните отрасли за общината; • влошаване на инвестиционната активност и липса на интерес от инвеститори, поради негативните тенденции на икономическите индекси за България.

11.2. SWOT-анализ на социалната сфера и човешките ресурси

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
• налични паметници на културното наследство. • Сравнително добре развита социална инфраструктура, адекватна на образователните, здравните, културните и други социални потребности на населението;	• трайно намаляване на населението и неблагоприятна възрастова структура; • трайна тенденция към обезлюдяване на значителни части от територията; • ограничен трудов потенциал; • неадекватно образователно - квалификационно ниво на свободните човешки ресурси спрямо потребностите на работодателите и слаба професионална адаптивност на заетите при въвеждането на нови технологии; • ниски доходи на домакинствата, относително висока степен на зависимост от социални помощи.
ВЪЗМОЖНОСТИ	**ЗАПЛАХИ**
• повишаване качеството и разработване на механизми за ефективно финансиране на социалните услуги; • разширяване на партньорствата със здравните и лечебните заведения за предоставяне на медико-социални услуги; • задържане на населението в селата и ограничаване на обезлюдяването; • подобряване достъпа до заетост, намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване; • осигуряване на възможности за реализация на лицата от различните етнически групи и интегрирането им; • подобряване на образователното равнище на населението чрез инициативи и мероприятия в посока намаляване на отпадналите ученици, редуциране дела на населението с основно и по-ниско образование; • реализиране на проекти за популяризиране на културните традиции и наследство и превръщането им в туристически продукт; • развитие и подобряване на инфраструктурата за повишаване на качеството на социалната среда.	• задълбочаване на различията между реалните потребности на пазара на труда и нивото на професионалното обучение; • задълбочаване на демографската криза, отрицателен естествен прираст и застаряващо население; • при не предприемане на мерки за задържане на населението (главно на младежи) ще се задълбочат социално-икономическите проблеми; • липса на достатъчни финансови средства за реализиране на проекти, насочени за подобряване на демографския потенциал.

11.3. SWOT-анализ на инфраструктурата, свързаността и достъпността на територията

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
• Територията на община Димово е сравнително добре подсигурена в транспортно-комуникационно отношение, спрямо главната транспортно-комуникационна мрежа на страната; • Добре съхранена околна среда; • Липса на големи замърсители – промишлени и селскостопански предприятия; • Надеждни източници за питейна вода и довеждащи съоръжения; • Напълно изградена електроразпределителна и електропреносна мрежа;	• лошо състояние на вътрешната пътна мрежа в рамките на строителните граници на населените места; • Лошо състояние на уличните и тротоарните настилки в населените места от общината; • лошо състояние на водопроводната мрежа в част от населените места и загуби по нея; • липса на изградена канализация и ПСОВ във всички населени места; • липса на съвременни хидромелиоративни мрежи и съоръжения за напояване за по-икономично използване на водните ресурси в общината.
ВЪЗМОЖНОСТИ	**ЗАПЛАХИ**
• подобряване на пътната инфраструктура за подобряване на достъпа на населението; • подобряване на водопроводната мрежа за свеждане до минимум на загубите по нея; • внедряването на нови технологии за напояване за по-икономично използване на водните ресурси в общината; • подобряване на енергийната ефективност в жилищни сгради и публичния сектор за подобряване на околната среда. • Община Димово трябва да се възползва от стратегическото си местоположение по отношение на комуникационните връзки - международния път София-Видин, по трасето на Коридор №4, както и край дунавския път.	• влошаване на качеството на живот поради липса на финансови средства за осъществяване на важни инфраструктурни проекти; • липса на механизъм за финансиране на канализационни мрежи на малки населени места.

11.4. SWOT-анализ на околната среда и природните ресурси

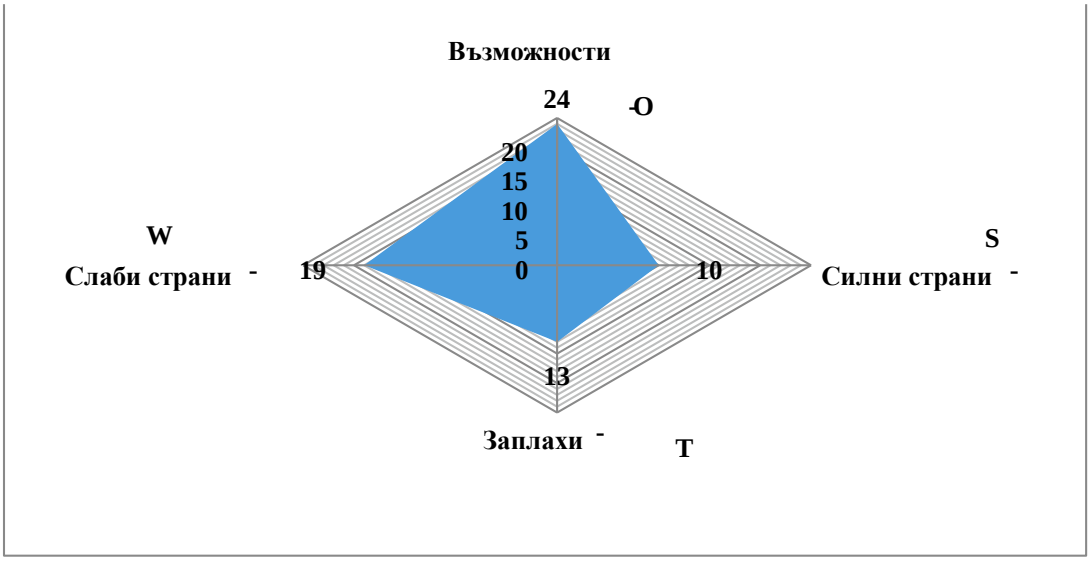
СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
• липса на ярко изразени екологични проблеми, замърсявания и увреждания на околната среда, застрашаващи човешкото здраве; • подобряваща се общинска система за разделно събиране на биоразградими отпадъци, въвеждане на еко иновации.	• отопление на твърди горива от населението и последващо замърсяване на въздуха.
ВЪЗМОЖНОСТИ	**ЗАПЛАХИ**
• осигуряването на достъпност и популяризиране на биологично разнообразие и защитената територия; • имиграция на жители, привлечени от екологично чистия район; • повишаване на енергийната ефективност в общината.	• Съществува риск от замърсяване на почвите и водите вследствие прекомерната употреба на изкуствени торове, хербициди и пестициди; • При неправилно провеждане на агро-мелиоративните мероприятия съществува ограничен риск от ветрова ерозия на почвата; • нарушаване на биологичното разнообразие и намаляване на природните ресурси, поради неправомерна човешка дейност. • Съществува известен риск от наводнения при обилни валежи вследствие на обезлесяването и съответно на ветровата и водната ерозия на почвата;

11.5. SWOT-анализ на административния капацитет

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
• натрупан опит за управление на проекти, който е основен ресурс за бъдещи периоди; • развит добър диалог с икономическите и социални партньори, благоприятстващ комплексното развитие на общината.	• липса на собствен финансов ресурс за осъществяване на по-големи инфраструктурни обекти; • липса на развит граждански сектор в общината.
ВЪЗМОЖНОСТИ	**ЗАПЛАХИ**
• внедряване на добри практики и обмяна на опит за повишаване на административния капацитет чрез между общински, национални и транснационални проекти; • провеждане на инициативи за популяризиране възможностите за развитие на публично-частно партньорство; • повишаване качеството на административния капацитет, модернизиране управлението за предоставяне на висококачествени публични услуги за гражданите и бизнеса.	• влошаване на бизнес средата, поради качеството на предоставяните административни услуги.

11.6. Избор на стратегия

На база на резултатите от SWOT-матриците по-горе може да се изведе стратегията за развитие за периода 2021-2027 г. На фигурата по-долу е визуализирана тежестта на всеки от дяловете на анализа. В координатна система са разположени силните и слабите страни и възможностите и заплахите. Стойностите по абсцисната ос са дефинирани въз основа на **броя на силните и слабите страни**, а по ординатната ос – **на възможностите и заплахите**. В случая на община Димово графиката е изместена в най-голяма степен към слабите страни, но и възможностите.

Фигура 5. Визуализация на тежестта на SWOT-матриците

След разполагането на получените от анализа данни на фигурата е видно, че комбинацията на външните и вътрешните фактори на средата в зависимост от тяхната сила, определят като подходяща за развитието на община Димово стратегията от типа ***„Mini-Maxi“.***

Това е стратегия с доминиращи **слаби страни** и **възможности**, което предполага наличието на една територия с недостатъчен собствен капитал и благоприятни възможности на средата, които е необходимо да се оползотворяват. Целите следва да бъдат насочени към увеличаване силата на организацията в синхрон с предлаганите от средата възможности.

12. Описание на взаимовръзките на анализа с резултатите от проведения хоризонтален социално-икономически анализ на районите на национално ниво

Социално-икономическият анализ на районите на Р България (Анализа на районите) представя настъпилите промени за периода 2014-2020 г. в икономическото, социалното, демографското, инфраструктурното развитие и състоянието на околната среда и очертава основните тенденции в тях. Също така се и дават прогнози за развитието им до 2027 г. Той е структуриран в 3 основни части.

Първата част обхваща териториалния анализ на развитието по тематични направления и ключови характеристики по три основни теми – темата за урбанистичното развитие, териториалните аспекти на секторните политики, административния капацитет за провеждането им и за изпълнение на проекти.

Втората част акцентира върху сравнителния анализ на социалното, икономическото, демографското и екологичното състояние и развитие и инфраструктурното осигуряване на районите, областите и общините. Във всяко тематично направление са проследени промените, настъпили в резултат на прилаганите европейски и национални политики и програми и са систематизирани изводи за въздействието на външни и вътрешни фактори, за установените трайни тенденции и възможностите за преодоляване на проблемите.

Третата част обобщава синтезираните изводи от първите две и ги надгражда с интегриран национален профил.

Съдържанието на втората и третата част, както и на резюмето на анализа припокриват темите, изследвани в ПИРО. Това е първата взаимовръзка между ПИРО и Анализа на районите – съдържанието.

Освен това темите в Анализа на районите, особено в частите за демография, социално развитие и икономика, са проследени чрез ключови показалите, които са използвани в ПИРО Димово за откроряване на местните характеристики. **Това спомага за сравнението на част от изводите направени в Анализа на районите и този за целите на ПИРО.** Допълнително по отношение на **демографските показалите,** при изготвяне на ПИРО Димово, **са съпоставяни с тези на областно и национално ниво,** за да могат да се проследят взаимовръзките между тях.

В следващата таблица са изведени основните изводи от Анализа на районите и заключенията в ПИРО Димово. Този подход дава възможност за бързо очертаване на взаимовръзката между двата анализа – къде има припокриване (т.е. изводите за Димово са валидни и за национално/регионално ниво), къде се отчита разминаване (т.е. заключенията за община Димово са по-негативни или обратното – благоприятни

Таблица 27. Взаимовръзки между заключенията от Анализа на СЗР и ПИРО Димово

Заключения от Анализа на районите	Заключения от социалноикономическия анализа на ПИРО	Взаимовръзка
ТЕМА: ДЕМОГРАФИЯ		
Демографската ситуация в страната се характеризира с продължаващо намаляване и застаряване на населението, намаляваща раждаемост и задържащо се високо равнище на общата смъртност, отрицателен естествен и механичен прираст.	Населението устойчиво намалява; Раждаемостта на 1000 д. е по-ниска от средното за страната; Високо ниво на смъртност (по-високо от средното за страната); Отрицателен естествен и механичен прираст.	Общината е със същите характеристики, но с по-лоши показатели.
Намаляване на дела на населението в трудоспособна възраст	Намалява делът на населението в трудоспособна възраст.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво, но с по- лоши показатели.

Изчерпан демографски потенциал на селата, които до неотдавна са били източник на миграция към градовете.	Изчерпан демографски потенциал на селата, които до неотдавна са били източник на миграция към градовете.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
ТЕМА: ПАЗАР НА ТРУДА		
Коефициентът на икономическа активност нараства.	Отчетена е тенденцията за намаляване броя на заетите в местната икономика и намаляване на населението в трудоспособна възраст.	Общината е с противоположна характеристика от тази на национално ниво.
Заетостта на населението в най-активна възраст (15–64 години) бележи съществен ръст на национално ниво в периода 2014-2017 г.	Отчетена е тенденцията за намаляване броя на заетите в местната икономика и намаляване на населението в трудоспособна възраст.	Общината е с противоположна характеристика от тази на национално ниво.
Коефициентът на безработица намалява.	Коефициентът на безработица намалява.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
ТЕМА: ТЕРИТОРИАЛНО УРБАНИСТИЧЕН АНАЛИЗ		
Общините в България са класифицирани като: силно урбанизирани (централни), средно урбанизирани (междинни, при които над 50% от населението е в населени места от 5 до 50 хил. жит. или общините са с център град от 5 до 50 хил. жит.) и слабо урбанизирани (периферни).	В ИТСР на Северозападния регион община Димово е определена като слабо урбанизирана (периферна).	Община Димово попада в групата на слабо урбанизираните (периферни) общини.
В Анализа на районите са определени агломерационни образувания по дадени критерии.	В ИТСР на Северозападен регион община Димово не попада в агломерационен ареал, въпреки че има неразривна връзка със съседните общини.	Според анализите за целите на ПИРО община Димово има потенциал да образува ареал със съседните ѝ общини, по оста „селски общини“
ТЕМА: ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ		
БВП и БВП на глава от населението нараства.	На ниво „община“ не се поддържа информация за БВП, но за област Видин показателят нараства.	Няма данни за общината по този показател

Нараства производителността на труда.	Нараства производителността на труда на 1 работник.	Няма данни за общината по този показател
Най-голям брой МСП са в групата на микро предприятията (от 0 до 9 заети), достигат 92.47% (2017 г.) от общия брой предприятия в нефинансовия сектор, следвани от втората група (от 10 до 49 заети).	Микро предприятията са 90% от всички в нефинансовия сектор.	Общината е със сходна характеристика като на национално ниво.
Атрактивността на българския туризъм се формира от културно-историческо наследство, природни ценности, разнообразни пейзажи, качествени услуги и добра свързаност/достъпност.	Община Димово притежава редица движими и недвижими културни ценности, които могат да се използват за развитие на туризма, които все още не са валоризирани.	Общината притежава характеристики, определени в Анализа на районите за развитие на туризма.
ТЕМА: СОЦИАЛНА СФЕРА		
Обхватът на деца в предучилищно образование е намалял до степен, че всяко пето дете не посещава детска градина.	Местата в детските градини в община са достатъчни, за да обхванат всички деца.	Общината е с по-добра характеристика от националното ниво.
Броят на учениците в страната намалява ежегодно с близо 1,5%. Закриват се училища, предимно в малките населени места.	Броят на учениците намалява през годините, закриване на учебни заведения.	Общината е със по –лоши характеристики спрямо национално ниво.
Въпреки че се наблюдава макар и символично намаляване на дела на преждевременно напускащите училище, все още този дял е твърде висок - 2,96%.	За учебната 2018-2019 година делът на преждевременно напусналите училище е минимален - около 8,9%.	Общината е със по – лоши характеристики спрямо национално ниво.
Увеличаващи се разходи в сферата на социалното осигуряване, подпомагане и грижа.	Увеличава се делът на подпомаганите лица в общината, както и разходите за тях.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
Неравномерното териториално разпределение на мрежата от социални услуги по общини, неподходящата материална база.	Социалните услуги в общината не са достатъчни за задоволяване на нуждите на населението.	Общината е със сходни характеристики спрямо националното ниво.

ТЕМА: ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА		
Насърчаването на интермодалността, като възможност за прехвърляне на товари към по- екологосъобразните видове транспорт, е една от основните мерки за устойчиво и балансирано развитие на транспортната система.		
В национален план електроенергийната мрежа е добре развита и всички населени места са електроснабдени.	Електроенергийната мрежа в общината има достатъчно капацитет за поемане на допълнителни консуматори.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
Газопроводната мрежа в България има нужда от до развитие. Необходимо е и увеличаване на дела на газифицираните домакинства до набелязаната цел до 30% през 2020 г.	Не е развита за община Димово	Изводите, направени в Анализа на районите, са валидни и за община Димово.
Нарастване на участието на ВЕИ в енергийния баланс на страната. Новият акцент в използването на ВЕИ е да се насочи към децентрализирано производство на енергия от ВИ, предимно за собствени нужди и присъединяване към мрежите с по-ниско напрежение, което ще намали и разходите за пренос.	Използването на ВЕИ няма традиции в община Димово.	Изводите и препоръките, направени в Анализа на районите, са валидни и за община Димово.
Често срещан е проблема с „режим на водоснабдяване“, който силно влошава качеството на живот на населението.	В община Димово има проблем с водоподаването до населените места.	Общината е със сходна характеристика като на националното ниво.
Изключително високо ниво на загуби на вода (средно около 60%)	Загубите на вода са около 80% за последните години.	Общината е с по-лоши характеристики от тези на национално ниво
Значително по-големи количества образувани отпадъци на човек в България в сравнение с ЕС, ниска степен на рециклиране на битовите отпадъци.	За 2018 г. има повишение в образуваните отпадъци. Не се наблюдават рециклирани количества.	Общината е с по-лоша характеристика от националното ниво.
ТЕМА: ОКОЛНА СРЕДА		
Национален проблем по отношение състоянието на атмосферния въздух е замърсяването с фини прахови частици (ФПЧ), което е сред най-високите в ЕС. То има ясно изразен сезонен характер.	На територията на община Димово няма значими местни източници на емисии от замърсители на атмосферния въздух. Но проблемът с отоплението на	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.

	„твърдо“ гориво е характерен и за нея.	
Подобрява се качеството на повърхностните води в страната	Състоянието на повърхностните води в общината е добро.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
Нивата на шум в по-голямата част от изследваните пунктове надвишава граничните стойности за съответните населени територии.	На територията на община Димово няма значителни шумови източници.	Общината е с по-добра характеристика от националното ниво.
ТЕМА: АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ		
Наличието на административен капацитет в местните власти за усвояване на средства по оперативни програми и натрупването на инвестиции с икономически и социален характер, подкрепени от оперативните програми, са важно условие за растежа на териториалните единици.	Общината привлича средства от ЕСИФ, което показва повишаването на капацитета й.	Изводите, направени в Анализа на районите, са валидни и за община Димово.
Силна зависимост от европейските фондове и помощи и несъобразените с местния потенциал и характеристики приоритети и проекти, без задълбочен анализ на потребностите, ефективността, управлението и поддържането на изградените обекти.	Проектите, които се реализират от Общината, почиват на задълбочени анализи на местните потребности и целят повишаване качеството на живот на жителите на Димово.	Изводите, направени в Анализа на районите, не са валидни за община Димово.

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕВЕРОЗАПАДЕН РАЙОН В АНАЛИЗА НА РАЙОНИТЕ

- Развитието на икономиката, чрез създаване на високопроизводителна индустриална база и модерна иновативна инфраструктура, е заложено във всички райони. Това обхваща изграждане на подходяща научна и иновационна инфраструктура, изследователски центрове за върхови технологии, центрове за технологичен трансфер и технологични паркове. Заявките са за всички съставни области в Северозападен район, където е концентрирано ниско образовано население и най-малко население с висше образование. Конкретните предложения са свързани с изграждане инфраструктурата на бизнес зона „Тележене“ на гр. Ловеч и разширяване и инфраструктурно осигуряване на Северната промишлена зона Видин. Районът, който има значителен потенциал за развитие на туризма извежда на първо място проекта за туристически маршрут „Виа Траяна Балканика“, който обвързва няколко общини, и изграждане на спортно-туристически комплекс „Берковски балкан“ заедно с довеждащата инфраструктура
- Изграждане на три тунела под Стара планина (Петрохан, Беклемето и Шипка)
- Грижата за възрастното население логично е изведена като приоритет в презентациите на Северозападния, Северен Централен и Югозападния район, но тази тема присъства и в останалите райони, поради концентрацията на население на възраст повече от 65 години в националната периферия.
- В Северозападен район се предвижда реализиране на интегрирани териториални проекти за превенция на наводненията от реки и водни съоръжения и защита на населението.

ЗАБЕЛЕЖКА: Всички предложения са отчетени при изготвянето на ПИРО Димово

III. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

1. *Основополагащи принципи при формулирането на стратегическата част*

Структурата на стратегическата част на ПИРО Димово съответства на изискванията на „Методическите указания за разработване и прилагане на ПИРО за периода 2021-2027 г.“ на МРРБ и на постановките на Закона за регионално развитие за съдържанието на плановете за интегрирано развитие на община, както и на основните законови актове в сферите за устройство на територията, опазване на околната среда и културното наследство. Стратегията е съобразена с действащата нормативна уредба на национално, регионално и местно ниво и с постановките на кохезионна политика на ЕС за периода 2021-2027 г. По същество тя представлява интегрална част от пакета стратегически и планови документи, характеризиращи социално-икономическото и пространствено развитие на страната, региона и общината в перспектива до 2027 г.

Целите и приоритетите на настоящия план за развитие са съобразени с изискването за съгласуваност с основните стратегически документи на глобално, европейско, национално и регионално ниво. Те са плод на съзнателно прилагане на основния принцип в планирането *„Мисли глобално – действай локално“*. Практически това означава намиране на рационални решения на общинско ниво в подкрепа на 17-те глобални цели на устойчивото развитие, формулирани в документа „Дневен ред 2030“. В рамките на Европейския съюз Документът за размисъл „Към устойчива Европа до 2030 г.“ очертава рамката за планиране на развитието от националните, регионалните и местните власти на страните членки. Този документ пренася в следващия планов период основните постановки на Стратегията „Европа 2020“, Териториалния дневен ред на ЕС 2020 и Общата стратегическа рамка на ЕС до 2020 г., като ги адаптира към бързо променящите се реалности. Целите на политиката на ЕС до 2050 г. за модерна, ресурсно ефективна, конкурентоспособна и климатично неутрална икономика ще окажат силно влияние върху развитието на определени територии от страната поради специфичната насоченост и характеристики на развиващите се там индустриални отрасли. В отговор на тези предизвикателства, ще се работи в посока координация на планираните мерки за подпомагане на най-засегнатите области от енергийния преход (в т.ч. и ангажиментите по Зелената сделка на ЕС и Фонда за справедлив преход) с изпълнението на интегрираните териториални инвестиции на регионално ниво.

Фигура 6. Актуална схема на регионалното и пространствено развитие

Визията, целите, приоритетите и мерките на стратегическата част на ПИРО Димово са хармонизирани с предвижданията на НСРР 2012-2022 и АНКПР 2013-2025, както с Националната програма за развитие „България 2030“ и секторните стратегии в страната. ПИРО се рамкира от Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северозападен регион за периода 2021-2027 г. **В основата на подхода е промяна на фокуса от подкрепа на населените места към подкрепа на територии и от секторно ориентирани инвестиции към интегрирани териториални инвестиции.** Достойнство на настоящият документ е, че той отчита и доразвива успешните начинания на ОПР Димово за периода 2015-2020 г. и насочва усилията и ресурсите в посока към надграждане на успешните инициативи и преодоляване на негативните тенденции в социално-икономическото, културното и пространственото развитие на общината. Изборът на актуални идеи се мотивира и от основните изводи на Междинната оценка за изпълнението на ОПР на Димово за периода 2015-2020 г., изготвена през 2017 г., и от резултатите от анкетното проучване сред местното население, администрация и бизнес в общината, проведено през ноември 2020-януари 2021 г.

Стратегията на ПИРО Димово се базира на:

- Използване на резултатите от целевия и проблемен анализ;
- Резултатите от анкетното проучване сред местните заинтересовани страни;
- Прилагане на определените на основата на визията и на стратегическите цели и приоритети в развитието на община Димово потребности за добре (с високо качество, базирано на интеграция на функциите) обособени териториални зони за прилагане на интегрирани териториални инвестиции;

- Определяне на размера и възможностите за комбинирано използване на финансово-капиталовия и друг материален ресурс за реализацията на проекти и програми, свързани с подобряване на градската среда, както в определените зони за въздействие, така и в цялата територия на общината и на град Димово.

При формулирането на целите на плана са съблюдавани следните **основни принципи:**

- Отчитане на ситуационната характеристика и оценка, свързани с: формулиране на изводи и проблеми в резултат от социалноикономическия анализ на състоянието и потенциалите на община Димово;
- Формулиране на реалистични цели и необходими действия за прилагане на интегрирани териториални инвестиции и определяне на водещите функции и необходимостта от последваща реализация на проекти и програми за развитие и обновяване на физическата среда;
- Интегриране на всички възможни ресурси (финансови, човешки и др.) за реализация на проектите и програмите – предмет на ПИРО Димово при отчитане интересите на всички заинтересовани страни;
- Постигане на синергичен ефект от всички действащи, новопредлагани и др. инструменти (документи със стратегически и планов характер, конкретни проекти и др.), водещи до качествено ново урбанистично развитие както на отделните зони на въздействие, така и на цялата територия на община Димово;
- Реализиране на комбинации от мерки за развитие на инфраструктурата за икономически дейности и публични услуги, енергийна ефективност, градска мобилност, градска среда, туризъм, модернизиране на образователната инфраструктура и др., изпълнението на които цели насърчено развитие и укрепване на култура на партньорство на заинтересовани страни на местно и регионално ниво.

Структурата на стратегическата част обединява визията за развитие на общината до 2027 г., три стратегически цели, пет приоритетни области и необходимите конкретни мерки, дейности и инициативи, за осъществяването им.

Предложената структура напълно съответства на „Методическите указания...“, като същевременно се позовава на съвременния интегриран подход за планиране. Обединяващата визия на местната общност за желаното състояние на община Димово през 2027 г. се трансформира в три стратегически цели, които са формулирани на базата на убеждението, че само с добро управление и активно гражданско участие може да се постигнат очакваните резултати в измеренията на устойчивото развитие. Стратегическите цели получават продължение в единството на пет приоритетни направления за действие, които съдържат набор от мерки, действия и инициативи и завършват с конкретни проекти. Така очертаната структура на стратегическата част на проекта пояснява, че реализацията на визията за развитие на община Димово и всяка стратегическа цел ще бъдат реализирани чрез допълване между приоритетните области. По този начин принос към дадена цел ще имат повече от една приоритетна област, които в своята цялост покриват всички измерения на устойчивото развитие.

Фигура 7. Структура на стратегическа част на ПИРО Димово

2. Подход за формулиране на визията

Визията за развитието на общината до 2027 г. отразява кратко и ясно представата на жителите на община Димово за желаното състояние на икономиката, физическата среда и обществените отношения. Тя е формулирана в резултат на широка обществена дискусия със заинтересованите страни, резултатите от допитването на населението и цялата местна общественост. По този начин в нея се отразяват точно действителните потребности на хората за развитие на ключовите икономически и социални сектори, както и тяхното желание за пространствена и естетическа промяна в жизнената среда. Добре формулираната визия очертава стратегическите цели и приоритети на ПИРО и по този начин аргументира избора на зони за въздействие, където бъдещите интервенции ще донесат най-голяма възвръщаемост на вложените средства и устойчиви ползи за обществото.

3. Визия за развитие

Приетата визия, представлява желаното и постижимо състояние на община Димово към 2027 г. и определя насоката за структуриране на стратегическата част на плана и рамката за неговото изпълнение:

„ОБЩИНА ДИМОВО – КУЛТУРНА ИДЕНТИЧНОСТ, ЧИСТА ПРИРОДА, ПО – ДОБРИ УСЛОВИЯ ЗА ЖИВОТ“

Така формулираната визия предполага добро управление и широко гражданско участие в процеса на вземането на решенията и тяхното изпълнение за ефективно използване на наличните ресурси и постигане на устойчиви резултати по такъв начин, че община Димово да повиши икономическата си жизнеспособност и предлаганите услуги.

4. Стратегически цели

Стратегическите цели имат ясен фокус към осъществяване на визията и отразяване конкретната специфика на община Димово. Те са съобразени с предназначението на ПИРО да бъде инструмент за управление и да отразява действителните нужди на местната общност в рамките на плановите документи от регионално, национално и европейско ниво. Избегнато е тяхното прекалено обхватно формулиране и опасност от неефективно разпределение на ресурсите по време на предстоящото им реализиране. Планираната система от индикатори за наблюдение на плана осигурява механизъм за измерване на степента на тяхното осъществяване.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: ПОСТИГАНЕ НА БАЛАНСИРАН ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ, ОСНОВАН НА МЕСТНИТЕ ТРАДИЦИОННИ СТОПАНСКИ ОТРАСЛИ

Тази стратегическа цел е идентифицирана, за да акцентира върху основни слаби и силни характеристики на общината за превръщането им в конкурентен за областта потенциал чрез прилагане на комплексни икономически мерки. В допълнение, адресирани са потребностите на местната икономика и са предложени решения за отчетените проблеми.

Целта е насочена към утвърждаване позицията на общината Димово като перспективен аграрен икономически център в областта с възможност за кръгова икономика и развитие на хранително-вкусовата промишленост и търговията.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: ПОДОБРЯВАНЕ НА ЖИЗНЕНАТА СРЕДА И ИНФРАСТРУКТУРАТА В ОБЩИНАТА С МИНИМАЛНИ НАМЕСИ В ПРИРОДАТА

Доброто състояние на околната среда и разумното съобразяване с климатичните промени е задължително условие за пълноценно социално и икономическо развитие. Фундаменталният, интегрален характер на тази цел означава, че приложените за нея ресурси са насочени към всички приоритетни направления. Важен аспект представлява управлението на водните ресурси, третирането на отпадъците, развитието на селското и горското стопанства, туризма, развитие на екологична инфраструктура за устойчиво развитие и инвестиционна привлекателност.

Тази цел е обърната и към благоустрояването на жизнената среда, което е свързано с развитие на инфраструктурите за свързаност и достъпност на териториите; енергийната инфраструктура и възобновяемите източници на енергия; качеството на въздуха и други мерки, инициативи и конкретни проекти в тази сфера на дейности.

Целта е насочена също към пространственото развитие на общината. Тук се включват действия за активизиране на общинските села и очертаване на възможни общи инициативи между тях. Балансираната пространствено- функционална структура изисква доизграждане на липсващите и обновяване на съществуващите мрежи и съоръжения на техническите инфраструктури в рамките на населените места и извън тях, насочени към тяхната по-добра свързаност и достъпност.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: СОЦИАЛНА СПРАВЕДЛИВОСТ. ВАЛОРИЗИРАНА КУЛТУРНА ИДЕНТИЧНОСТ

Тази цел е насочена към подобряването на социалната сфера и присъщите й услуги. Тя отразява желанието за успешно приобщаване на изолираните социални групи и особено маргинализираните групи. Стремежът е за цялото население на общината да има среда за качествено образование и по-добро здравеопазване.

Следващата цел е свързана с наличието на трайна заетост и жизнена културна инфраструктура с валоризиране на културно-историческото наследство. Поставен е акцент върху специфичните черти (идентичността) на общината, разглеждани като фактор за развитие и като обект за опазване. Съхранените исторически дадености, като единство на наследството от различни епохи, и опазената природа – горските и полските територии – са задължително условие за постигането на устойчиво развитие. Географското разположение и традиционната икономическа активност и продуктивност са главна предпоставка за подобряване на социалното и икономическото положение на местната общност. Общо третата стратегическа цел е ориентирана към осъществяване на връзка между култура и туризъм и създаване на нови туристически продукти; по-добро здравно обслужване; намаляващо ниво на безработица; постоянно ниво на заетост.

5. Приоритети за развитие

Петте приоритетни направления представляват областите за действие, където се концентрират финансовите ресурси и общинските инициативи през следващия програмен период. Съобразно структурата на стратегията, приоритетите не са директно обвързани и подчинени на дадена стратегическа цел, а допринасят за постигането на повече от една цел. Те са организирани като съчетание от прецизно формулирани мерки, разкриващи какво точно трябва и може да се осъществи в общината. Мерките са отворени и следва да се конкретизират с допълнителни проекти през целия програмен период (2021-2027 г.). В този смисъл въздействието на мерките не се изчерпва с дефинираните проекти в Програмата за реализация на ПИРО. Тук се насочват и всички останали инициативи в общината до 2027 г.

ПРИОРИТЕТ 1 : ПОВИШАВАНЕ НА КОНКУРЕНТНОСПОСОБНОСТТА НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА НА ОСНОВАТА НА НАЛИЧНИЯ ПОТЕНЦИАЛ

Това приоритетно направление обхваща усилията на местната власт и цялата общественост за повишаване на привлекателността на общината като място за инвестиции и развитие на бизнес. Тези усилия кореспондират със заложените в Интегрираната териториална стратегия за развитието на Северозападния регион специфични цели.

Първият приоритет е насочен към развитие на секторите земеделие, гори и рибарство от гледна точка на био икономиката като традиционни икономически отрасли за общината. Необходимо е постигане на иновативно, ефективно използване на ресурсите и конкурентоспособно производство - мобилизиране на научните изследвания и иновациите в областта на аграрния сектор, като се стимулират частните инвестиции, разработването на

нови вериги за създаване на стойност и ангажиране на заинтересованите страни, също така е обърнато внимание по отношение на образованието и обучението в областта на селското стопанство, подготовка на квалифицирана работна ръка за отделните отрасли предимно на аграрния сектор. Приоритетни ще бъдат инвестициите в производството на плодове, зеленчуци, както и в животновъдството и биологичното производство, в които страната има традиции и потенциал. Секторни интервенции ще бъдат насочени и към пчеларството и лозаро-винарския сектор.

Реализацията ще се осъществява посредством активизиране на инвестиционния процес, насочен към модернизиране на производствените структури - фермерски стопанства и преработватели на селскостопанска продукция, както и внедряване на иновативни решения в земеделската практика и изграждане на подходяща инфраструктура. ПРСР ще стимулира инвестиционния процес чрез подкрепа, обхващаща материални и/или нематериални инвестиции.

С оглед ускоряване на растежа усилията ще бъдат фокусирани върху повишаване на предприемаческата активност на местно ниво за създаване на нови малки и средни предприятия от една страна, както и реализиране на дейности, свързани с привличането на нови външни инвестиции (местни и чуждестранни). По този начин създаването/привличането на нови предприятия ще има директен ефект върху повишаването на местната заетост, увеличаването на разполагаемите доходи на населението и засилването на тяхната мотивация да останат в региона.

Недостатъчната конкурентоспособност на общинската икономика ще бъде подпомогната от политики за технологично развитие, иновации, преструктуриране към производства с висока добавена стойност.

Целенасочената подкрепата за съвместни дейности с институтите към Селскостопанската академия и аграрните факултети към университетите ще допринесе пряко до повишаване на качеството на земеделието, който е традиционен отрасъл в общината.

Мярка 1. 1. Интелигентно, устойчиво и диверсифицирано селско и горско стопанство

▪ **Подобряването на икономическото състояние на земеделските стопанства:**

- административна подкрепа при съгласуването и реализацията на инвестиционни проекти;
- насърчаване развитието на биологичното земеделие;
- подобряване на професионалната квалификация и информираност на селскостопанските производители;
- образование и обучение в областта на био икономиката, подготовка на квалифицирана работна ръка за отделните отрасли предимно на аграрния сектор;
- насърчаване земеделските производители да предоставят екологични услуги и услуги, свързани с климата.

▪ **Иновации и сътрудничество с близо разположените Институт по Лозарство и винарство - Плевен, Институт по царевицата – Кнежа и Институт по фуражните**

култури – Плевен, които са с богат опит в разширяване и обогатяване на генофонда при културите;

- **Развитие на рибарството и аквакултурите;**
- **Устойчиво управление на горските ресурси:**

- лесовъдски, агротехнически и биологични, осигуряващи предпазване, ограничаване и предотвратяване на появата и развитието на вредители, болести и други повреди, пречещи на развитието на флората и фауната;
- система от мероприятия и мерки за запазване на горските екосистеми при обогатяване на тяхното значение в екологичен, социален и икономически аспект за подобряване живота на хората и професионално управление на горите от стабилен горски сектор с широка обществена подкрепа.

Мярка 1. 2. Подобряване на съществуващия местен микро и малък бизнес

- **подкрепа за предприятията**

- съдействие при административни процедури и стриктно спазване на минимални срокове за издаване на документи;
- предоставяне на свободни терени за инвестиционни проекти при преференциални условия, с ангажимент за разкриване на работни места;

- **Иновации**

- оползотворяване и рециклиране на отпадъци от производствата

Мярка 1. 3. Стимулиране на предприемачеството и модернизиране на производствата

- **Пълноценно използване на ВЕИ за производство на „зелена“ енергия**
- **подпомагане на фермери и производители за изготвяне на бизнес планове и проекти за създаване на модерни фирми и стопанства;**

ПРИОРИТЕТ 2 : ИЗГРАЖДАНЕ НА ТЕХНИЧЕСКИТЕ ИНФРАСТРУКТУРИ, БЛАГОУСТРОЯВАНЕ НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА В ОБЩИНАТА И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Общинската инфраструктура е ключов фактор, стимулиращ развитието на бизнеса и икономическото приобщаване на цялата територия. Обновяването и доизграждането на местната инфраструктура е и източник за създаване на нови работни места. Реконструкцията и модернизацията на транспортната инфраструктура включва пътища, осигуряващи достъп до европейските транспортни коридори, пътища, осигуряващи вътрешно – общинските връзки, създаване на ефективна организация на пътното движение, инвестиране в трайно подобряване на експлоатационното състояние на общинските пътища. Тази инфраструктура създава икономически стимули в периферните райони на общината и хомогенизира пространственото и развитие.

Мярка 2. 1. Премахване на дефицитите във всички основни мрежи на техническата инфраструктура

- **Изграждане, реконструкция и рехабилитация на пътната и транспортна инфраструктура:**
  - ремонт на републикански път III 1102 в участък от гр. Димово до с. Арчар
  - ремонт на републикански път III 1142 в участъка от с. Воднянци до гр. Димово
  - ремонт и рехабилитация на общинските пътища :
    * VID 1003- с. Медовница – с. Гара Орешец
    * VID 2091- с. Арчар – с. Държаница
    * VID 2092- с. Върбовчец – с. Гара Орешец
    * VID 3095- с. Мали Дреновец – с. Владиченци
    * VID 3096- отсечката до с. Шипот
    * VID 3097- с. Извор – с. Лагошевци
    * VID 3098- с. Върбовчец – с. Яновец
  - Рехабилитация на уличната инфраструктура.
- **Подобряване на водопроводната и канализационна мрежа в община Димово:**
  - Изграждане на ВиК мрежа и реконструкция на съществуваща такава
  - Изграждане на ПСОВ в с. Арчар
- **Възстановяване и реконструкция на хидромелиоративната инфраструктура:**
  - изграждане на нови и реконструкция на съществуващи хидромелиоративни мрежи;

Мярка 2.2. Благоустрояване на населените места (жизнената среда)

- **Благоустрояване на устройствени зони и терени за озеленяване, спорт и отдих:**
  - Изграждане на нови детски и спортни площадки
  - Изграждане на нови места за отдих и рехабилитация на съществуващи такива
- **Благоустрояване и рехабилитация на чешми за обществено ползване**
- **Реконструкция на пазарите но територията на общината**

Мярка 2.3. Опазване на околната среда и управление на рисковете, повишаване на енергийна ефективност и внедряване на ВЕИ

- **Оптимизиране управлението и рециклирането на битовите отпадъци:**
  - изграждане на компостираща инсталация за разделно събиране на биоразградими и зелени отпадъци от териториите на община Димово;
- **Повишаване на енергийна ефективност и внедряването на ВЕИ:**
  - повишаване на енергийната ефективност на общинския и държавен сграден фонд и на частните жилища;
  - въвеждане на енергийно ефективно и ВЕИ улично осветление.

- **Управление на риска от природни бедствия и аварии:**

  - интервенции за предотвратяване на наводнения и борба с абразията и ерозията
  - укрепване на свлачищата и бреговата ивица на реките (диги, подпорни стени и други укрепващи съоръжения);
  - модернизация, укрепване и доизграждане на защитните съоръжения за борба с ерозията и корекция на реките и др.;
  - разработване и изпълнение на планове за управление на риска от наводнения за определени райони;
  - превенция и защита от горски и полски пожари.

ПРИОРИТЕТ 3 : РАЗВИТИ И ДОСТЪПНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ, ЗДРАВНИ, СОЦИАЛНИ УСЛУГИ И МЛАДЕЖКИ И СПОРТНИ ДЕЙНОСТИ

Този приоритет е насочен към хората, заетостта им и системата на публичните услуги – образование, здравеопазване, култура, спорт, социални услуги. Приоритетът е фокусиран в използването на наличните потенциали за подобряване на качеството на живота и създаването на подходящи условия за развитието и реализацията на човешките ресурси в общината. Основна част от средствата за това включват увеличаване на равнището на заетостта и доходите и подобряване на качеството публичните услуги – здравеопазване, социални услуги, образование и култура. Стремежите са постигане на високо качество на образованието във всичките му форми, тясна връзка на образователните програми с потребностите на практиката, социална адаптация в училищна среда, осигуряване на извънкласни занимания и грижа за младите хора в община. Усилията на общинската администрация са насочени към професионалната ориентация на младите хора и състоянието на материалната база.

Мярка 3.1. Подобряване на образованието, спорта и младежките дейности и тяхната инфраструктура

- **Подобряване на системата за образование и осъществяване на връзката с пазара на труда:**

  - Укрепване на връзките между образователните институциите и бизнеса. Въвеждане на дуално обучение;
  - Осигуряване на разнообразна, съобразена с нуждите на района образователна подготовка на кадри.

- **Рехабилитация и модернизация на образователната инфраструктура:**

  - Ремонт и цялостно обновяване на спортните площадки и дворните пространства на училищата и детските градини със съвременни и модерни уреди и настилки.
  - Изграждане на закрити зони за спорт в училищата и детските градини, които нямат физкултурни салони, отговарящи на изискванията за физическа среда;

- **Поставяне на основите на доброволчеството, като традиция на активното гражданство:**

  - Организиране и провеждане на акции за залесяване;
  - Съхранение и почистване на важни обществени и културни обекти;
  - Организиране и провеждане на дарителски кампании.

Мярка 3.2. Подобряване на достъпа до здравното обслужване на населението и развитие на инфраструктурата на здравеопазването

- **Подобряване на достъпа до здравното обслужване на населението и мобилни здравни кабинети.**

Мярка 3.3. Развитие на услугите в социалната сфера и подобряване на инфраструктурата

- **Създаване на условия за достъп до обществени сгради и услуги на хора с увреждания;**
- **Насърчаване развитието на недържавни форми за предоставяне на социални и здравни услуги.**
- **Обновяване и техническо обезпечаване на Домашен социален патронаж**

ПРИОРИТЕТ 4 : ВАЛОРИЗИРАНЕ НА КУЛТУРНО – ИСТОРИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО И РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА

Община Димово е богата на все още непопулярни културни и исторически паметници, които е време да станат разпознаваеми и да са средство за развитие на културен и познавателен туризъм в общината. Трябва да се осъществят мерки за популяризирането на това наследство, за да се създаде възможност за нова заетост и развитие на съпътстващи услуги като хотелиерство, ресторантьорство и други. Туризмът може да интегрира и мобилизира средите на бизнеса и да се развива като сериозна икономическа дейност, която диверсифицира икономиката на района, като същевременно създава привлекателни работни места за млади хора. Необходимостта от включването на този силно не развит потенциал в общинския растеж е важна задача на новото развитие. Запазени са фолклорни традиции и местни обичаи. Традиционно в културния календар на общината се провеждат разнообразни прояви. Същевременно, състоянието на материално-техническата база в сферата на културата се нуждае от реконструкция и модернизация. В рамките на тази приоритетна област са планирани мерки за съхраняване на историческото наследство и подобряване на услугите и инфраструктурата в сферата на културата.

Мярка 4.1. Реконструкция и обновяване на обществени сгради и обекти с историческо и културно значение

- **Изграждане и реконструкция на сгради за читалищни и културни нужди:**
  - Реконструкция и подобряване на материално-техническата база в читалищата в населените места в общината
  - Внедряване на мерки за енергийна ефективност на сградите на читалищата на територията на община Димово

- **Развитие на културни и исторически атракции – реставрация, опазване, експониране, оборудване, дигитализация, въвеждане на техники и програми за интерпретация и анимация и др.;**

  - Проучване, консервация и експониране на археологически комплекс „Рациария“
  - изграждане на музей с. Арчар, където да бъдат експонирани артефакти от разкопки, проведени на „Рациария“;
  - Археологически и реставрационни дейности на останалите антични селища в община Димово.

Мярка 4.2. Организиране на разнообразни прояви в културния календар на общината

- **Традиционни културни празници и събори**

  - Провеждане на фестивал „Жива вода“ и неговото популяризиране с цел международно участие;

Мярка 4. 3. Развитие на туризма като възможност за популяризиране на културното наследство и природните забележителности в община Димово

- **Създаване на туристически маршрути и пътеки;**
  - до водопада в с. Бела
  - около пещера „Венеца“, църквата и старото село Орешец

- **Обособяване на паркоместа за алтернативен туризъм**
  - къмпинги, места за семейни излети и т.н.

- **Обучение на кадри за културни и туристически гидове;**

- въвеждане на ученически практики в туристически обекти в професионалните направления: екскурзовод, аниматор, логистика;

- **Маркетингово представяне на общината като средище на богато културно-историческо наследство:**

  - Участие в туристически изложения и форуми – външна и вътрешна реклама;

- Маркетингово проучване на възможностите и дефиниране на потенциални инвеститори и привличане на нови туристи;

ПРИОРИТЕТ 5 : ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ СЪВМЕСТНО СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ГРОЖДАНИТЕ

Този приоритет обединява осъществяването на общинските политики с предприемането на мерки за усъвършенстване на управлението, основано на принципите на откритостта, участието, отчетността и ефективността. Това включва интегрирано планиране, ефективно и ефикасно разпределение на публичните ресурси, обмен на информация, сътрудничество и зачитане на взаимните интереси на всички заинтересовани страни. Прякото участие, ангажираността и овластяването на жителите на общината ще повишат тяхната подкрепа при осъществяването на тези политики. Акцентът е в създаването на организационни предпоставки и механизми за комплексно и интегрирано планиране на конкретните дейности.

Мярка 5.1. Прилагане на интегриран подход в планирането на социално-икономическото развитие и устройството на територията и ефективен контрол за опазване на природната среда и историческото наследство

- **Дейности в сферата на устройственото планиране на територията:**

Мярка 5.2. Внедряване на добри практики в областта на управлението и информационното обезпечаване

- **Въвеждане на електронно управление и системна квалификация на служителите от общинската администрация:**
  - Закупуване на нова софтуерна система за електронизация и синхронизиране на процесите в администрацията;
  - Осигуряване на високоскоростна интернет връзка с кметствата в общината;
  - Електронизация на административното обслужване по кметствата, обединяване на деловодните записи и касови операции с общинския център;
  - Цифровизация на старите актови книги и регистри и обвързването им като база данни;
  - Въвеждане на възможност за проверка на дължими местни данъци и такси по интернет; Въвеждане на данъчен калкулатор за изчисляване задължения към общината - достъпен чрез интернет; Въвеждане на възможност за плащане на задължения по местни данъци и такси чрез интернет.

Мярка 5.3. Развитие на административния капацитет в услуга на гражданите и бизнеса

- **Повишаване капацитета на общинската администрация и подобряване на професионалната компетентност на служителите;**
- **Организиране на обучения, семинари, конференции, пътувания с учебна цел, съвместни срещи, включващи и социално-икономическите партньори;**

- **Изграждане на междуобщински сътрудничества и партньорства за решаване на общи проблеми, както и за постигане на интегрирана социално-икономическа и културна общност.**

IV. ОПИСАНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ, НА ПАРТНЬОРИТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ФОРМИТЕ НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Основната цел на Комуникационната стратегия е да стимулира съпричастността и участието на населението на община Димово, структурите на гражданското общество и бизнеса, развиващи дейност на нейната територия, както и на партньорите и заинтересованите страни за участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност. Едновременно с това дейностите по изпълнение на Стратегията са насочени към утвърждаване на ролята на община Димово като активна страна в провеждането на политики и формирането на позитивни нагласи за нейното прозрачно управление.

Съгласно Методическите указания на разработване и прилагане на Планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г. в подготвителния етап на изготвянето на ПИРО Димово се разработи Комуникационна стратегия. В нея са описани всички идентифицирани заинтересовани страни, формулирани са подходящи инструменти за комуникация с тях, както и подходящ инструментариум за осигуряване на публичност и прозрачност относно разработването, изпълнението и отчитането на ПИРО.

Съгласно ограниченията, които поставя Закона за личните данни, Комуникационната стратегия, съдържаща данни за заинтересованите страни, е представена в отделно ***Приложение №4*** към ПИРО.

V. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

На база на анализа на силните и слабите страни на общинската територия, както и на потенциалите за развитие са определени приоритетни зони за въздействие на територията на общината, в които основно ще бъде съсредоточено изпълнението на мерките, предвидени в програмата за реализация на плана.

По Методически указания представените по-долу зони отговарят на определението „зони за въздействие със специфични характеристики“, тъй като общинския център е град, но е от пето йерархично ниво и за него не е задължително да се определя градска зона.

Представеният дотук анализ показва, че еднакви проблеми има във всички населени места.

Представените зони са в пълно съответствие с приетия Общ устройствен план на община Димово.

1. Зона за обществено обслужващи дейности и рекреация (ЗООДР)

Зоната обхваща териториите с обществено обслужващи функции. Основно тези терени попадат в границите на населените места. Това са терени, предназначени предимно за осигуряване на обекти за обществено обслужващи дейности - образование, здравеопазване, социални грижи, култура, религия, административни и делови услуги, търговия, финансово-кредитно обслужване, спорт, отдих, забавления, информационно обслужване и други видове дейности от третичния и четвъртичния сектор.

В ПИРО се предвиждат основните инвестиции в тази зона за подобряване на инфраструктурата й за по-достъпни услуги за населението.

2. Смесена многофункционална бизнес зона (СМБЗ)

Зоната обхваща териториите на земеделските земи, бившите стопански дворове, на производствените и складовите терени, както и на животновъдните комплекси и ферми. Към нея са добавени и околните имоти с цел осигуряване на по-добро функционално използване. Освен около съществуващите производствени и складови терени и бази на селското стопанство, ново предвидените терени с режим на устройствена зона са локализирани около транспортните входно-изходни артерии на населените места.

Като цяло териториите, попадащи в тази зона, са с многофункционално предназначение – основно за безвредни промишлени производства, животновъдни комплекси, спазващи санитарно-хигиенните изисквания, логистика, търговия и други функции – хладилни складове, силози, винарни, мелници, малки маслобойни, мандри, предприятия на хранително-вкусовата промишленост и др.

В ПИРО се предвиждат основни инвестиции за развитие на бизнеса и неговата конкурентоспособност в тази зона.

VI. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ

ПИРО представлява стратегически документ относно политиката за постигане на устойчиво интегрирано развитие на общината, докато програмата за неговата реализация има оперативен характер и конкретизира начина, практическите мерки, инвестиционните дейности и проектните идеи за постигане целите на развитието. Програмата за реализация на ПИРО има за задача на основата на целите и приоритетите за развитие на общината, залегнали в плана, да осигури вътрешната и външната съгласуваност на факторите на развитието и ресурсите за реализация на плана, като оптимизира възможностите за финансиране, институционална подкрепа и техническа помощ за изпълнение на плана. Основните структурни елементи на програмата са мерките и проектните идеи по съответните цели и приоритети на плана. В тях са включени дейности, обединени по териториален, технологичен и времеви признак, с общо финансово управление и предвиден синергичен ефект. Всяка предвидена интервенция може да обхваща комплекс от дейности, подлежащи на финансиране със собствени или заемни средства, публично-частни партньорства, средства от различни оперативни програми или от други източници. Не за всички идентифицирани мерки е

необходим финансов ресурс. Програмата за реализация е разработена на базата на прилагането на интегриран подход.

За постигане на интегриран подход на развитие на общинската територия е идентифицирана най-подходящата комбинация от ресурси и мерки (проекти, инвестиции, политики), които да бъдат използвани целенасочено за осъществяване на конкретна цел или приоритет. Това се осъществява чрез програмата за реализация, в която се определя пакетът от мерки и проектни идеи за реализация на целите и приоритетите за развитие на общината през периода 2021-2027 г., съответните финансови ресурси, административните структури за управление, наблюдение и оценка на проектите, индикаторите за цялостното изпълнение на програмата, а оттук – и на ПИРО.

Програмата за реализация на ПИРО има многогодишен характер (7-годишен период на действие) и може да бъде актуализирана периодично в зависимост от условията и прогнозите за реализацията на плана с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана и постигане целите и приоритетите за развитие.

Мерките са приложими, постижими и реалистични, с конкретни измерими резултати и с реални източници на финансиране. Това означава, че включените в програмата за реализация мерки не са „пожелателни“ или „потенциални“ (в случай че бъде осигурено финансиране в неопределен бъдещ момент), а представляват реално планирани дейности и поети ангажименти от страна на общината или партньорите. Оформянето на мерките е тясно обвързано с провеждането на предвидената комуникационна стратегия за идентифициране на проектни идеи. Мерките не са ограничени само до проекти или проектни идеи, а могат да представляват или да включват различни дейности (включително и политики) за реализация на приоритетите на плана.

Основни компоненти на програмата за реализация са описание на интегрирания подход и включени мерки, представени в частта цели и приоритети и в табличен вид по образеца на ***Приложение №1*** към плана.

Съгласно Методическите указания на МРРБ неразделна част на Програмата за реализация е ***Индикативен списък на важни за общината проекти, които ще се разработват и изпълняват в рамките на програмата (Приложение №1А).*** Той е изготвен по образец от Методически указания. Списъкът с проекти, които са от по-голяма важност за развитието на общината и за постигане целите на плана е неразделна част от програмата за реализация. Тъй като проектите по своята същност могат да представляват мерки или част от мерки за реализация на отделните приоритети, включените в Приложение №1А проекти по съответните мерки фигурират и в Приложение №1. Условието за включване на конкретни проектни идеи по дадена мярка в Приложение №1А е общината съвместно с партньорите да са преценили, че:

(1) съответният проект е от особена важност за развитието на общината и следва да бъде реализиран приоритетно и

(2) съответният проект да има известна степен на проектна готовност.

В тази връзка е възможно след изготвяне на ПИРО, когато общината има готовност с друг проект, той да бъде добавен по-късно, при актуализация на програмата за реализация на плана. Включените в списъка проекти са тясно обвързани с ключовите приоритети за развитие, а в програмата за реализация е обоснован приносът им към тях. Списъкът с проекти

може да бъде актуализиран, като нови проекти се включват при спазване на принципа на партньорство чрез съответните мерки от комуникационната стратегия.

Съгласно Методическите указания в Програмата за реализация не се включват „потенциални“ проекти. В процеса на разработване на ПИРО Димово, обаче, бяха идентифицирани и проектни идеи, които са важни за общината, но за тях няма нито проектна готовност, нито осигурено финансиране. Тези проекти са включени в ***Индикативен списък на важни за общината проекти, за които няма проектна готовност, но са идентифицирани от заинтересованите страни, като важни за развитието на общината (Приложение №1Б)***. Общото за тези проекти, е че липсва общински бюджет за тяхното финансиране и в случай, че се появи възможност да се осъществят, те ще бъдат приведени в проектна готовност и съответно включени в Приложение №1А.

VII. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ

Подробно разписаните мерки за ограничаване на изменението на климата и за адаптацията към вече настъпилите промени са разписани в Програмата за реализация на ПИРО и обхващат голяма част от дейностите от Приоритет 2, Мярка 3 „Опазване на околната среда и управление на рисковете, повишаване на енергийна ефективност и внедряване на ВЕИ“.

VIII. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО

За целите на наблюдението и оценката е изградена система, която включва формите и начините за събиране на информация, индикаторите за наблюдение, органа за наблюдение и организацията на работата по наблюдението и оценката, както и системата на докладване и осигуряване на информация и публичност. Описанието на тази система и на действията, които ще осигури нейното ефективно функциониране, са част от структурата на ПИРО.

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО цели осигуряването на ефективно изпълнение на плана, с оглед постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти.

Предмет на наблюдението и оценката е изпълнението на целите и приоритетите на плана на основата на резултатите от подготовката и изпълнението на мерките и проектите, включени в Програмата за реализация на плана и на база на определените индикатори за наблюдение и оценка.

Индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО за периода 2021-2027 г. са посочени в матрица на индикаторите ***(Приложение №3).*** За да се осигури необходимата информация за процеса на наблюдение за всеки индикатор е посочена мерната единица, в която ще се измерва, източниците на информация, периодичността на събирането на

информация, базовата стойност (където е приложимо) за отчитане изменението на всеки от индикаторите, както и целевата стойност, която се очаква да бъде достигната до края на периода на действие на плана. При наличие на достатъчно информация и данни на периодична база могат да се определят и междинни стойности на индикаторите по ключови приоритети. Тези междинни стойности на индикаторите ще се отчитат в годишните доклади за изпълнението на плана.

При разработването и прилагането на системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО са взети предвид общите индикатори в областта на регионалната политика и за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2021- 2027 г.

Системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на плана, въз основа на събраната обективна информация и данни, отчита напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие на общината по физически и финансови характеристики.

Индикаторите за наблюдение следва да обхващат физическите характеристики (параметри) по отношение реализацията на поставените цели и приоритети за развитие, като стойностите им могат да бъдат абсолютни или относителни. За целите на плана е подходящо да се използват два вида индикатори: за продукт и за резултат.

Индикаторите за продукт се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети и/или мерки за развитие на общината. По някои от приоритетите те могат да се отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проекти с важно значение за развитието на територията на общината. Дефинираните индикатори са количествено измерими и осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите и постигнатото пряко въздействие в съответната област.

Индикаторите за резултат отчитат изпълнението на стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за съответния период. Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори.

За приоритетите и мерките, свързани с определените в плана приоритетни зони за прилагане на интегриран подход (зони за въздействие) следва да се определят отделни самостоятелни индикатори, чрез които да се оцени приносът на интервенциите както към развитието на конкретната територия в рамките на зоната, така и към развитието на цялата община.

В цялостния процес на наблюдение и оценка на ПИРО, при спазване на принципа за партньорство, участват общинският съвет, кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представителите на гражданското общество в общината.

IX. ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение №1. Програма за реализация с неразделна част Индикативен списък на важни за общината проекти, които ще се разработват и изпълняват в рамките на програмата (Приложение №1А) и Индикативен списък на важни за общината проекти, за които няма проектна готовност, но са идентифицирани от заинтересованите страни, като важни за развитието на общината (Приложение №1Б);

Приложение №2. Индикативна финансова таблица;

Приложение №3. Матрица на индикаторите;

Приложение №4. Комуникационна стратегия;

Програма за реализация на ПИРО на община Димово за периода 2021-2027 г.
описание на предвидените мерки и дейности

Приоритет	Мярка	Дейност/ проектна идея*	Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение							Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката или Партньор
						Програма	21	22	23	24	25	26	27	
Общо ПИРО														
Общо П1					**0**									
Приоритет 1. Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика на основата на наличния потенциал	Мярка 1. Интелигентно, устойчиво и диверсифицирано селско и горско стопанство	Дейности	*Подобряването на икономическото състояние на земеделските стопанства; *Иновации и сътрудничество с близо разположените Институти от ССА; *Развитие на рибарството и аквакултурите; *Устойчиво управление на горските ресурси	Смесена многофункционална бизнес зона (СМБЗ)	0	Безвъзмездна административна подкрепа от страна на община Димово	X	X	X	X	X	X	X	Местен бизнес и Община Димово
	Мярка 2. Подобряване на съществуващия местен микро и малък бизнес	Дейности	*Подкрепа за предприятията, *Иновации,	Смесена многофункционална бизнес зона (СМБЗ)	0	Безвъзмездна административна подкрепа от страна на община Димово	X	X	X	X	X	X	X	Местен бизнес и Община Димово
	Мярка 3. Стимулиране на предприемачеството и модернизиране на производствата	Дейности	*пълноценно използване на ВЕИ *подпомагане на фермери и производители за изготвяне на бизнес планове и проекти	Смесена многофункционална бизнес зона (СМБЗ)	0	Безвъзмездна административна подкрепа от страна на община Димово	X	X	X	X	X	X	X	Местен бизнес и Община Димово
Общо П2					**9 173**									
	Мярка 1. Премахване на дефицитите във всички основни мрежи на	Дейност 1	Рехабилитация на общинските пътища и улична мрежа в населените места	цялата община	2 450	Общински бюджет Собствени средства	X	X	X	X	X	X	X	Община Димово

Програма за реализация на ПИРО на община Димово за периода 2021-2027 г.
описание на предвидените мерки и дейности

Приоритет 2. Изграждане на техническите инфраструктури, благоустроява не на населените места в общината и опазване на околната среда	техническата инфраструктура	Дейност 2	Основен ремонт на републикански път -с. Воднянци – гр. Димово -с. Арчар – гр. Димово	цялата община	0	ОПРР	X	X	X	X	X	X	X	АПИ / община Димово
		Проект 1	Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици на територията на община Димово	Цялата община	1 130	ПРСР	X	X						Дирекция "УТМППП"
		Дейност 3	Подобряване на водопроводната и канализационна мрежа в община Димово	цялата община	0	Програма на ВиК - Видин	X	X	X	X	X	X	X	ВиК – Видин, община Димово
		Проект 3	Изграждане на ПОСВ с. Арчар	С. Арчар	2 972	ПУДООС		X	X					Община Димово
		Дейност 4	Изграждане на нови и реконструкция на хидромелиоративни мрежи; подобряване техническото състояние на хидромелиоративните системи	цялата община	0	ПРСР	X	X	X	X	X	X	X	Земеделски производители, община Димово
	Мярка 2. Благоустрояване на населените места (жизнената среда)	Дейности	*Благоустрояване на устройствени зони и терени за озеленяване, спорт и отдих *благоустрояване и рехабилитация на чешми *реконструкция на пазари	цялата община	210	ПУДООС, собствени средства	X	X	X	X	X	X	X	Дирекция "УТМППП"
		Проект 1	Чисто, красиво и приветливо селце - Извор	С. Извор	10	ПУДООС	X							Отдел „Програми и проекти“
		Проект 2	Изграждане на привлекателен кът за отдих в централната част на с. Септемврийци	С. Септемврийци	10	ПУДООС	X							Отдел „Програми и проекти“
		Проект 3	Подобряване на жизнената среда в ромски квартал „Бабуя“, с. Арчар, чрез почистване, облагородяване и изграждане на детска площадка и кът за отдих	С. Арчар	10	Собствени средства	X							Отдел „Програми и проекти“
		Проект 4	Обновяване на площади в гр. Димово и с. Арчар	Гр. Димово, С. Арчар	727	ПРСР	X	X						Отдел „Програми и проекти“

Програма за реализация на ПИРО на община Димово за периода 2021-2027 г.
описание на предвидените мерки и дейности

Приоритет 2. Изграждане на техническите инфраструктури, благоустроява не на населените места в общината и опазване на околната среда	Мярка 3. Опазване на околната среда и управление на рисковете, повишаване на енергийна ефективност и внедряване на ВЕИ	Дейности	*Оптимизиране управлението и рециклирането на битовите отпадъци, *повишаване на енергийна ефективност и внедряването на ВЕИ,	цялата община	0	ОПОС, НФМ, Общински бюджет	X	X	X	X	X	X	X	Община Димово
		Проект 1	Рекултивация на общинско депо за неопасни отпадъци, находящо се в землището на гр. Димово	цялата община	487	ОПОС	X	X						Община Димово
		Проект 2	Рехабилитация и модернизация на общинската инфраструктура в община Димово - системи за външно изкуствено осветление на общините	Зона за обществено обслужващи дейности и рекреация (ЗООДР)	670	ФМЕИП	X	X	X					Отдел „Програми и проекти“
		Проект 3	Бедствия и аварий	Цялата община	497	Държавен бюджет	X							Община Димово
Общо ПЗ					**43**									
Приоритет 3. Развити и достъпни образователни, здравни, социални услуги и младежки и спортни дейности;	Мярка 1. Подобряване на образованието, спорта и младежките дейности и тяхната инфраструктура	Дейности	*Подобряване на системата за образование и осъществяване на връзката с пазара на труда; *рехабилитация и модернизация на образователната инфраструктура; *спортни и младежките дейности	Зона за обществено обслужващи дейности и рекреация (ЗООДР)	0	Държавен бюджет, собствени средства	X	X	X	X	X	X	X	Община Димово
		Проект 1	Щастливо детство сред чиста и зелена природа	с. Арчар	5	ПУДООС	X							Отдел „Програми и проекти“
		Проект 2	Чиста природа – усмихнати и здрави деца	Гр. Димово	5	ПУДООС	X							Отдел „Програми и проекти“
	Мярка 2. Подобряване на достъпа до здравното обслужване на населението и развитие на инфраструктурата на здравеопазването	Дейности	Подобряване на достъпа до здравното обслужване на населението и мобилни здравни кабинети	Зона за обществено обслужващи дейности и рекреация (ЗООДР)	0	Държавен бюджет, собствени средства	X	X	X	X	X	X	X	Община Димово

Програма за реализация на ПИРО на община Димово за периода 2021-2027 г.
описание на предвидените мерки и дейности

	Мярка 3. Развитие на услугите в социалната сфера и подобряване на инфраструктурата	Дейности	*Създаване на условия за достъп до обществени сгради и услуги на хора с увреждания, *насърчаване развитието на недържавни форми за предоставяне на социални и здравни услуги	Зона за обществено обслужващи дейности и рекреация (ЗООДР)	0	Държавен бюджет, собствени средства	X	X	X	X	X	X	X	Община Димово
		Проект 1	Подобряване качеството на предлаганите услуги в ДСХ с. Гара Орешец, община Димово, чрез обновяване на материалната база	Зона за обществено обслужващи дейности и рекреация (ЗООДР)	33	Фонд „Социална закрила“	X							Отдел „Програми и проекти“
Общо П4					5 145									
Приоритет 4. Валоризиране на културно-историческото наследство и развитие на туризъм	Мярка 1. Реконструкция и обновяване на обществени сгради и обекти с историческо и културно значение	Дейности	*Изграждане и реконструкция на сгради за читалищни и културни нужди, * Развитие на културни и исторически атракции – реставрация, опазване, експониране, оборудване, дигитализация, въвеждане на техники и програми за интерпретация и анимация и др.	Зона за обществено обслужващи дейности и рекреация (ЗООДР)	0		X	X	X	X	X	X	X	Отдел „Програми и проекти“
		Проект 1	Музей Арчар	Зона за обществено обслужващи дейности и рекреация (ЗООДР)	5000	ТГС	X	X						Отдел „Програми и проекти“
	Мярка 2. Организиране на разнообразни прояви в културния календар на общината	Дейности	Традиционни културни празници и събори	Зона за обществено обслужващи дейности и рекреация (ЗООДР)	145	Общински бюджет	X	X	X	X	X	X	X	Община Димово

Програма за реализация на ПИРО на община Димово за периода 2021-2027 г.
описание на предвидените мерки и дейности

	Мярка 3. Развитие на туризма като възможност за популяризиране на културното наследство и природните забележителности в община Димово	Дейности	*Създаване на туристически маршрути и пътеки *Обучение на кадри за културни и туристически гидове; *Маркетингово представяне на общината като средище на богато културно-историческо наследство	Зона за обществено обслужващи дейности и рекреация (ЗООДР)	0	Собствени средства, европейско финансиране	X	X	X	X	X	X	X	Дирекция "Социалноикономическо развитие и ТСУ"
Общо П5					**96**									
	Мярка 1. Прилагане на интегриран подход в планирането на социално-икономическото развитие и устройството на територията и ефективен контрол за опазване на природната среда и историческото наследство	Дейности	Дейности в сферата на устройственото планиране на територията	цялата община	0	Общински бюджет	X	X	X	X	X	X	X	Община Димово
	Мярка 2. Внедряване на добри практики в областта на управлението и информационното обезпечаване	Дейности	Въвеждане на електронно управление и системна квалификация на служителите от общинската администрация	Зона за обществено обслужващи дейности и рекреация (ЗООДР)	0		X	X	X	X	X	X	X	Секретар на община Димово
	Мярка 3. Развитие на административния капацитет в услуга на гражданите и бизнеса	Дейности	*Организиране на обучения, семинари, конференции, пътувания с учебна цел, съвместни срещи, изграждане на между общински сътрудничества и партньорства за решаване на общи проблеми, включващи и социалноикономическите партньори	Зона за обществено обслужващи дейности и рекреация (ЗООДР)			X	X	X	X	X	X	X	
		Проект 1	Осигуряване на заетост и запазване нивото на присъственост и трудова активност на работното място на родители на деца до 12 годишна възраст в условията на COVID – 19 в общинска администрация гр. Димово	Зона за обществено обслужващи дейности и рекреация (ЗООДР)	96	РЧР								Отдел „Програми и проекти“

Индикативен списък на важни за общината проекти, включени в ПИРО на община Димово за периода 2021-2027 г. (с проектна готовност)

Приоритет	Мярка	Проекти	Проектна готовност	Индикативен срок на изпълнение (месеци)	Общ индикативен бюджет на проектната идея (хил. лв.)	Допълнителна информация
Приоритет 1. Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика на основата на наличния потенциал	Мярка 1. Интелигентно, устойчиво и диверсифицирано селско и горско стопанство					
	Мярка 2. Подобряване на съществуващия местен микро и малък бизнес					
	Мярка 3. Насърчаване на предприемачеството и стартиране и развитие на икономически дейности в нови МСП в сектора на ХВП, търговията и други					
Приоритет 2. Изграждане на техническите инфраструктури, благоустрояване на населените места в общината и опазване на околната среда	Мярка 1. Премахване на дефицитите във всички основни мрежи на техническата инфраструктура	Проект 1. Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици на територията на община Димово	Да	24	1 130	Текущ проект до 2022 г., финансиран от ПРСР
		Проект 2.Изграждане на ПОСВ Арчар	Да	24	2 972	Подадено проектно предложение, чака класиране
	Мярка 2. Благоустрояване на населените места (жизнената среда)	Проект 1. Чисто, красиво и приветливо селце - Извор	Да	12	10	Текущ проект, финансиран от ПУДООС
		Проект 2. Изграждане на привлекателен кът за отдих в централната част на с. Септемврийци	Да	12	10	Текущ проект, финансиран от ПУДООС
		Проект 3. Подобряване на жизнената среда в ромски квартал „Бабуя“, с. Арчар, чрез почистване, облагородяване и изграждане на детска площадка и кът за отдих	Да	12	10	Текущ проект, финансиран със собствени средства

Индикативен списък на важни за общината проекти, включени в ПИРО на община Димово за периода 2021-2027 г. (с проектна готовност)

		Проект 4. Обновяване на площади в гр. Димово и с. Арчар	Да	24	727	Текущ проект до 20202г., финансиран от ПРСР
	Мярка 3. Опазване на околната среда и управление на рисковете, повишаване на енергийна ефективност и внедряване на ВЕИ	Проект 1. Рекултивация на общинско депо за неопасни отпадъци, находящо се в землището на гр. Димово	Да	24	487	Текущ проект до 2022 г., финансиран от ОПОС.
		Проект 2. Рехабилитация и модернизация на общинската инфраструктура в община Димово - системи за външно изкуствено осветление на общините	Да	36	670	Класиран в резервите, чака финансиране от Програма „Възобновяема енергия, енергийна ефективност, енергийна сигурност“ на ФМ на ЕИП
		Проект 3. Бедствия и аварий	Да	12	497	Държавно финансиране за превенция на свлачища
Приоритет 3. Развити и достъпни образователни, здравни, социални услуги и младежки и спортни дейности; осигуряване на заетост и личностна изява	Мярка 1. Подобряване на образованието, спорта и младежките дейности и тяхната инфраструктура	Проект 1. Щастливо детство сред чиста и зелена природа	Да	12	5	Текущ проект, финансиран от ПУДООС
		Проект 2. Чиста природа – усмихнати и здрави деца	Да	12	5	Текущ проект, финансиран от ПУДООС
	Мярка 2. Подобряване на достъпа до здравното обслужване на населението и развитие на инфраструктурата на здравеопазването					
	Мярка 3. Развитие на услугите в социалната сфера и подобряване на инфраструктурата	Проект 1. Подобряване качеството на предлаганите услуги в ДСХ с. Гара Орешец, община Димово, чрез обновяване на материалната база	Да	12	33	Текущ проект до 2021 г., финансиран от Фонд „Социална закрила“
	Мярка 4. Провеждане на обмен на социални добри практики и знания с организации от Сърбия и Румъния					
	Мярка 5. Създаване на нови работни места, подобряване на заетостта и по-квалифицирана работна ръка					
Приоритет 4. Валоризиране на културно-историческото наследство и развитие на туризъм	Мярка 1. Реконструкция и обновяване на обществени сгради и обекти с историческо и културно значение	Проект 1. Музей Арчар	Идеен проект			
	Мярка 2. Организиране на разнообразни прояви в културния календар на общината					

Индикативен списък на важни за общината проекти, включени в ПИРО на община Димово за периода 2021-2027 г. (с проектна готовност)

	Мярка 3. Насърчаване на културен обмен в рамките на сътрудничество със съседни общини					
	Мярка 4. Развитие на туризма като възможност за популяризиране на културното наследство и допълнителни доходи на населението					
Приоритет 5. Добро управление съвместно със заинтересованите страни и гражданите	Мярка 1. Прилагане на интегриран подход в планирането на социално-икономическото развитие и устройството на територията и ефективен контрол за опазване на природната среда и историческото наследство					
	Мярка 2. Внедряване на добри практики в областта на управлението и информационното обезпечаване					
	Мярка 3. Развитие на административния капацитет в услуга на гражданите и бизнеса	Проект 1. Осигуряване на заетост и запазване нивото на присъственост и трудова активност на работното място на родители на деца до 12 годишна възраст в условията на COVID – 19 в общинска администрация гр. Димово	Да		96	

Приложение №2

ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА
ПИРО НА ОБЩИНА ДИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г. (хил. лв.)

Период	Собствени средства - Общински бюджет	Отн. дял (%)	Републикански бюджет	Отн. дял (%)	Средства от ЕС	Отн. дял (%)	Други източници	Отн. дял (%)	ОБЩО в лв.	ОБЩО в отн. дял (%)
Приоритет 1	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0%
Приоритет 2	2460	26,82%	497	5,42%	3014	32,86%	3202	34,91%	9173	63,87%
Приоритет 3	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	43	100,00%	43	0,30%
Приоритет 4	145	2,82%	0	0,00%	0	0,00%	5000	97,18%	5145	35,83%
Приоритет 5	0	0,00%	0	0,00%	96	100,00%	0	0,00%	96	0,67%
ОБЩО	**2605**	**18,14%**	**497**	**3,46%**	**3110**	**21,66%**	**8245**	**57,41%**	**14361**	

Приложение №3

МАТРИЦА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО НА ОБЩИНА ДИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.

ИНДИКАТОРИ ЗА ПРОДУКТ					
Приоритет, мярка	**Индикатор**	**Мерна единица**	**Източник на информация**	**Период на отчитане**	**Целева стойност** ***(към края на периода)***
Приоритет 1. Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика на основата на наличния потенциал					
Мярка 1. Интелигентно, устойчиво и диверсифицирано селско и горско стопанство	Брой подкрепени предприятия	бр.	ИСУН; МЗХ	Годишно	10
Мярка 2. Подобряване на съществуващия местен микро и малък бизнес	Брой подкрепени предприятия	бр.	ИСУН; МЗХ	Годишно	10
Мярка 3. Стимулиране на предприемачеството и модернизиране на производствата	Брой подкрепени предприятия	бр.	ИСУН; МЗХ	Годишно	10
Приоритет 2. Изграждане на техническите инфраструктури, благоустрояване на населените места в общината и опазване на околната среда					
Мярка 1. Премахване на дефицитите във всички основни мрежи на техническата инфраструктура	Обща дължина на реконструирани или подобрени пътища от общинска пътна мрежа	км.	Община Димово	Годишно	10
Мярка 2. Благоустрояване на населените места (жизнената среда)	Брой проекти за благоустрояване на населените места	бр.	Община Димово	Годишно	7

Мярка 3. Опазване на околната среда и управление на рисковете, повишаване на енергийна ефективност и внедряване на ВЕИ	Брой проекти за опазване на околната среда, управление на рисковете, ЕЕ и ВЕИ	бр.	Община Димово	Годишно	3
Приоритет 3. Развити и достъпни образователни, здравни, социални услуги и младежки и спортни дейности; осигуряване на заетост и личностна изява					
Мярка 1. Подобряване на образованието, спорта и младежките дейности и тяхната инфраструктура	Брой подкрепени инициативи	бр.	Община Димово	Годишно	7
Мярка 2. Подобряване на достъпа до здравното обслужване на населението и развитие на инфраструктурата на здравеопазването	Брой подкрепени проекти	бр.	Община Димово	Годишно	1
Мярка 3. Развитие на услугите в социалната сфера и подобряване на инфраструктурата	Брой подкрепени проекти	бр.	Община Димово	Годишно	7
Приоритет 4. Валоризиране на културно-историческото наследство и развитие на туризъм					
Мярка 1. Реконструкция и обновяване на обществени сгради и обекти с историческо и културно значение	Брой обновени обекти	бр.	Община Димово	Годишно	3
Мярка 2. Организиране на разнообразни прояви в културния календар на общината	Брой проведени културни събития	бр.	Община Димово	Годишно	10
Мярка 3. Развитие на туризма като възможност за популяризиране на културното наследство и природните забележителности в община Димово	Брой създадени туристически атракции	бр.	Община Димово	Годишно	3
Приоритет 5. Добро управление съвместно със заинтересованите страни и гражданите					

Мярка 1. Прилагане на интегриран подход в планирането на социално-икономическото развитие и устройството на територията и ефективен контрол за опазване на природната среда и историческото наследство	Брой изготвени ПУП	бр.	Община Димово	Годишно	5
Мярка 2. Внедряване на добри практики в областта на управлението и информационното обезпечаване	Брой нови практики	бр.	Община Димово	Годишно	3
Мярка 3. Развитие на административния капацитет в услуга на гражданите и бизнеса	Брой участия в обучения	бр.	Община Димово	Годишно	15

ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ

Стратегическа цел	Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност
Стратегическа цел 1. Постигане на балансиран икономически растеж, основан на местните традиционни стопански отрасли	Дял на нетните приходи от продажби на предприятията от област Видин	%	НСИ	2 пъти за периода	2%	10%
Стратегическа цел 2. Подобряване на жизнената среда и инфраструктурата в общината с минимални намеси в природата	Относителен дял на населението с подобрена инфраструктура	%	Община Димово	2 пъти за периода	неприложимо	100%
Стратегическа цел 3. Социална справедливост и валоризирана културна идентичност	% на средната работна заплата от тази в областта	%	НСИ	2 пъти за периода	94%	100%